

SAYI
15

ÖNDERERİNÇ
Yıl: 6 • 2022/20#
@sadesodadergi

İLK GÜNKÜ GAZLA

SADE SÖDADA

ARAF TA BİR MEYDAN OKUMA :
"BU BENİM HAYATIM!"

ÖNDER

İmam Hatipliler Derneği Adına

İmtiyaz Sahibi

Abdullah Ceylan

Yazı İşleri Müdürü

Resul Çiftci

Genel Yayın Yönetmeni

Rüveyda Korkut

Yayın Editörü

Şule Duman

Sade Soda Mutfağı

Abdülkadir Öksüz

Büşra Karayıl

Enise Özudođru

Esmâ Ceyda Erdoğan

Fatih Sultan Mehmet Akyol

İbrahim Nohutcu

İclal Yılmaz

M. Ali Karanfil

Mediha Sümeyye Kara

Mehmet Akif Ayzit

Mehmet Fatih Battal

Sevde Sezer

Seyyid Soylu

Şerife Güner

Tarık Gül

Zeynep Öztel

İçerik Danışmanları

Serdar Sönmez

Zeynep Rana Ünal

Genel Konsept, Tasarım-Uygulama

Noon Tasarım

Yazışalım, Konuşalım, Gel Tanışalım

Akşemsettin Mah. Şair Fuzuli Sok. No: 22 Fatih/İstanbul

sadesodadergi@gmail.com • 0 (212) 519 09 53

Potansiyel Yazarımızın Yaz ve Gönder

sadesodayazi@gmail.com

Baskı Yeri

Yönetim Yeri

Akşemsettin Mah. Şair Fuzuli Sok. No: 22 Fatih/İstanbul

sadesodadergi@gmail.com

0 (212) 519 09 53

Dilek&Öneri&Şikayet

sadesodadergi@gmail.com

Sosyal Medyada Biz

f t i sadesodadergi

“Üç ayda bir yayınlanır.”

Yazılarda yayın kurulu değişiklik yapabilir.

Gönderilen yazılar iade edilmez.

Yazılardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Yazılardan yazarları kadar okuyucular da sorumludur.

Merhaba Sevgili Okur,

Şüphesiz ki hepimizin hayatı çok kıymetli. Her birimiz biricğiz. Bu biriciklik, bizi hem ayıran hem de birleştiren çok güçlü bir özellik. Bu cihetle baktığımızda hayat boyunca kendimizi tanımaya, bilmeye gayret ediyoruz. Düşünüyor, idrak ediyor, farklılıkları görüyor, seçimler yapıyor veya yaptığımızı zannediyoruz. Zaman zaman seçimlerimizin, aldığımız kararların tamamıyla bize ait olduklarına dair düşüncelere kapılıyor, başrol oyunculduğuna kendimizi fazlaca kaptrabiliyoruz.

Bugünkü dünya düzeni burada da sakin kalamıyor, yine yapıyor yapacağını. İnsanı birer birey olarak her şeyin üzerine taşıyor. Özerkliğini üstün gören, topluma karşı herhangi bir sorumluluğu olmayan, kuralları reddeden biricik varlıklar olarak tanımlanıyor insan. “Ben”, “Benim” öznelerinin içinde olmadığı cümleler kuruluyor nerede ise. Çoğul şahıslar sessizce terk ediyor dünyayı, yerini tekilerine bırakarak.

“Bu benim hayatım!”, “Benim kararlarım...”, “Ben böyle istedim.”, “Benim tercihim.”, “Bana karışmayın!” Bu cümleleri sıkça duyar, söyler olduk. Bazen bir tepki, bazen haklı bir serzeniş hâliyle. Peki, bu cümlelerin ne kadar haklılık payı var?

“Bu benim hayatım mı?”

Sorusuna hepimizin kendine özel fazlasıyla cevabı var. On beşinci sayımızda aklımızdaki deli sorularla bu önemli konuya cevaplar aramak için yola çıktık. Yolun bir sonu yok biliyoruz, biz yolda olmayı seviyoruz. Öyleyse bu satırlar bizim gibi yolda olanlara gelsin.

Sade Soda'nın yeni sayısında okunacak ve üzerine konuşulacak çok şey var. Düşünceleri, yazıları ve hikâyeleriyle heyecanımıza ortak olan tüm Sade Soda mutfağına ve değerli on beşinci sayı konuklarımıza çok teşekkür ediyorum.

Sevgili Okur,

Hayatın içindeki okumaları birlikte yapalım; birlikte düşünelim ve inşa edelim.

İyi ki var bir hikâyemiz!

Rüveyda*

*Kadıköy AİHL mezunu. Tarihçi&Mimar. Düşünmeyi, üretmeyi ve şehirlerde gezgin olmayı seviyor. Gençlerle yol alıp hikâyeler biriktirmek en sevdiklerinden.

SADE İÇİNDEKİLER

Hayata İyelik Eki Kazandırmalı Ama Nasıl?

RÜVEYDA KORKUT

SAYFA 06

Benim Dinim Benim Hayatım

BEYZA BARUTÇU

SAYFA 08

Bir Kaçış Olarak "Bu Benim Hayatım!"

NİSA NUR ÇAVUŞOĞLU

SAYFA 10

Sanal Âlemin De Bir Hukuku Var

ZEYNEP RANA ÜNAL

SAYFA 12

26

...
SERBEST
KÜRSÜ

Gençlerin
Gözünden
Hayat

28

...
SADE
PORTRE

Hasan el
Benna

30

Dervişle
Sohbetler

ABDÜLKADİR,
BÜŞRA, SEVDE

32

Kitabın
Orta
Yeri

42

...
AYNI SIRAYI
PAYLAŞANLAR

Melike
Günyüz

46

...
CAMİ'A

Üryanizade Ahmet
Esat Efendi Camii

ZEHRA NUR BAŞPINAR

48

...
CAMİ'A

II. Hasan
Camii

ENİSE ÖZÜDOĞRU

50

Dilimiz
Döndükçe

ARATTA BİR MEYDAN OKUM

MA: "BU BENİM HAYATIM!"

SAYFA 14

Puanın Kadar Konuş

MEHMET AKİF AYZİT

SAYFA 16

TEKNOLOJİ KAFASI Verilerimiz Ç/Alınıyor mu?

SERDAR SÖNMEZ

SAYFA 20

Şöylesin, Böylesin, Öylesin #Etiketlemeye Hayır!

ŞERİFE GÜNER

SAYFA 22

Yumuşak Güç Enstrümanı Olarak Gastronomi

BÜŞRA KARAYIL

SAYFA 24

Sosyaliz (?) Eğri Oturup Doğru Paylaşma Zamanı

SEYYİD SOYLU

34

RÖPORTAJ

Emre Karapınar

38

ÇEVİRİMİÇİ

Ahmet Murat Özel

39

Hep Uyurken Oldu

YUSUF ARBAĞ

40

Demirbaş & İçini Döken Kitaplar

41

54

Kalksam ve Dirilsem

MEDİHA SÜMEYYE KARA

56

Birkaç Türkü

M. ALİ KARANFİL

58

Bu Dünya Bir Pencere

İCLAL YILMAZ

60

Pop Jazz Alaturka Saz

MEHMET AKİF AYZİT

62

Sade Soda Blog

RÜVEYDA
KORKUT*

Hayata
iyelik Eki
Kazandırmalı

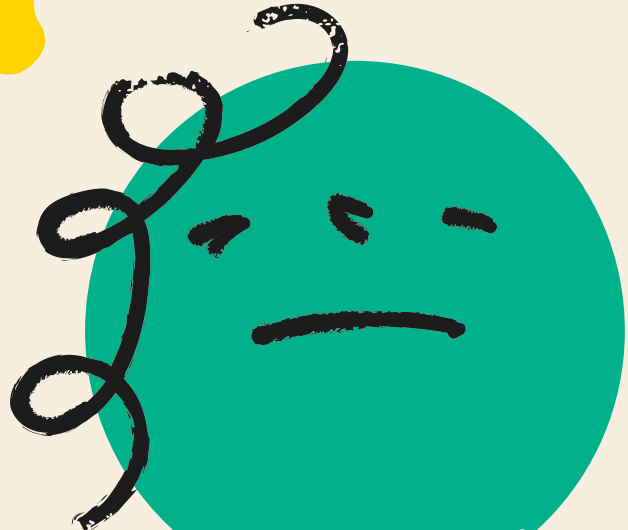

Ama

Nasıl

*Bu bir hayatı yeniden
dinleyelim çağrısıdır!*

Hiç bitmez “Aman ne derler!” denen putun sesleri. Hayat boyu peşimizdedir; kimi zaman kapılır gideriz bu seslere kimi zaman kulak ardı ederiz. Nefsimizle mücadelede iş birliği yapan bu dış seslerin bizi ne kadar etkilediğini içten içe biliriz de söyleyemeyiz.

Ne yaptın? Sınavda yüksek puan alabildin mi? Hangi okulu kazandın? Nerede okuyacak, nerede kalacaksın? Derslerini verdin mi? Zamanında mezun olabiliyor musun? Mezun olunca ne yapacaksın? İş bulabildin mi? Maaşın ne kadar? Araba alabilecek misin? Aaa hâlâ evlenemedin mi? Buldun mu bir aday? Ne iş yapıyor, ne kadar maaş alıyor? Tektaş mı beş taş mı? Şundan aşağısı kurtarmaz, vallahi ayıp! Eviniz nerede, kaç odalı? Tatiliniz yurt içinde mi yurt dışında mı? Ne zaman çocuğunuz olacak? Kız mı erkek mi? Hangi şampuanı kullanıyorsun, bizimkinin markası şu. Hangi okula göndereceksin? Özel okul gibisi yok! Derslerinde başarılı mı sizin kız? Dersten sonra hangi kurslara gidiyor? Yüzmeye, at binmeye, jimnastiğe, baleye, kemana göndermemelik etme sakın! Eee tek çocuk mu olacak? Oğlan olsa keşke!

Derken bu kısır döngü devam ededurur, sorular durmaz. İnsan bir kez “Aman ne derler?” cümlesine yenik düştü mü biricik varlığı olan hayatını diğerlerinin beğenisi ve yargısına göre yaşamaya mahkûmdur. Karakterimizin yeteri kadar sağlam olmaması, ahlak ve maneviyatımızın güçlendirilmemesi, dünyevi konularla mesafemizin ölçsüzlüğü ve doğruyu yanlıştan ayırt etmede yitirdiğimiz kaygı bu sürecin itekleyici gücünü oluşturur. **Aslında bütün bu sürecin kurtarıcı bir cümlesi vardır: “Bu Benim Hayatım!”** Ama öyle sokak duvarlarına yazılan külhanbeyi edasındaki cümlelerden bahsetmiyorum. Ya da mobilyalarımızın üstünde yazan “Benim Odam, Benim Dünyam, Benim Kurallarım” klişesinden hiç değil. Meta karşıtı olma iddiasıyla yapılan absürt eylemlerin dahi yine metalaştırmayı meşrulaştırdığı “Bu Benim Bedenim, Benim Kararım!” pankartlarını da kastetmiyorum. Kapitalist söylemin en büyük pazarlama aracı olan reklamların ana unsuru olan senden, benden ve iyelik eki barındıran senaryolarından çoktan geçtim.

Şöyle dolu dolu “Bu Benim Hayatım!” diyeceğiz. Bana bir kez verilmiş, anlamlı olması için çabalamam gereken, hikâyesini bereketli kılmam gereken bir hayat. İşte o hayata sahip çıkmak adına söyleyeceğiz. Meraklı, yargılayıcı ve dışlayıcı olana bir tepki olarak söylerken; diğer taraftan bu tepkiyi bir pazarlama malzemesi hâline getirenlere tutsak olmadan.

Her şartta kendimiz olabilmek, kendimiz kalabilmek kolay değil.

Özellikle modernizmin hayal kırıklıklarını elinde tutan insan, bugün geldiğimiz noktada ben-odaklı hareket ederken, “kendi” olabilmek, “ben” olabilmek kargaşasında yol alırken... Bir taraftan “Aman ne derler?” ifadesindeki çoğul zamirler; hani şu baştaki bitmeyen soruları soranlar, diğer

taraftan buna zemin hazırlayan dünya düzeni; reklamlar, sloganlar, şirketler...

Tarihin kırılma noktalarında yeniden tanımlanan “Ben” kavramı, modern dönemin düşünce atmosferinde “yeni bir Tanrı” olarak ortaya konulan insanın vazgeçilmezi oluyor. “Ben-odaklı” yeni eğilimi şöyle tarif ediyor Rainer Funk, Ben ve Biz: Postmodern İnsanın Psikanalizi adlı eserinde: “Postmodern ben-odaklı karakter, özgür, bağımsız bir biçimde, kendini kural ve ölçülerle sınırlamadan, bütün gücüyle kendi hayatını kendisi belirlemeye çalışmaktadır.”

Bu eğilimin sonucu şu kaçınılmaz cümlelere çıkıyor:

“Kimse beni sorgulayamaz, yargılayamaz; ne yaptıysam, nasılsam ben benim!”

“Doğruluk nedir ki? Sana göre öyleyse, bana göre de böyle.”

“Dün öyleydim, bugün böyle.”

İnsan işleniyor.

Burada durup sosyal medya platformlarına, televizyon ve internet reklamlarına, büyük marka ve şirketlerin sloganlarına bir kulak verelim. Ne diyorlar?

“Yapamayacağın hiçbir şey yok!”, “Bugün yaşamaktır. Yaşamak yaratmaktır.”, “Aş kendini!”, “Farklı düşün...”, “Sadece yap; mümkün olmayan hiçbir şey yoktur!”, “Sen de katıl!”, “Burada kal!”, “Ne varsa sende var.”

Pazar ekonomisinin günümüzdeki kültür kapitalizmine doğru evrilişi, teknolojik gelişmeler ve toplumsal pratiklerdeki karşılığı, telkinin gücü yeni insanın nasıl işleneceğine dair yöntemleri belirliyor. Ürün odaklı pazarlama stratejileri tüketicilerin markalar üzerinden ürünlere daha farklı anlamlar yüklemesini desteklemekte. Bugün geldiğimiz noktada ürün değil, yaşantılar ve hayat tarzları üretilip pazarlanıyor: tüketici, artık Reebok ayakkabı giyenlerin daha aktif, Apple akıllı saat kullananların daha sağlıklı ve fit, Marlboro sigarası içenlerin iç dünyalarının zengin olduğuna inandırılıyor.

“İnsanda bir yandan sadece bir şey sunulurken, seçimin onun kendi irade özgürlüğüne bırakıldığı uyandırılıyor. ... kullanılan taktiğe göre o, bir yandan “kral” olduğuna, yani kararlarında tamamen özgür olduğuna inandırılmalı, öte yandan da telkinin farkına varmamalıdır.”

Sınırsız görecelik, tanımsız gerçeklik ve ikna edilmişlik bize aydınlık bir yol çizmiyor. Adını koymadığımız bir hayat, başkalarının olmaya mahkûm. İnsanları razı etmek ulaşılamayacak bir gaye, bunu biliyoruz artık. Ulaşılamayacak olanı terk edip, terk edilemeyecek olana ulaşmayı amaç edinip, kimi razı edeceğimizi hatırlayalım. En önemlisi de hayatı yeniden dinleme çağrısına kulak verelim.

Şairin dediği gibi:

“İnsanlar ne der?” diye kahrolası bir put vardır!

Eğer o putu yıkarsak her şey olur...

İZLE

The Truman Show

OKU

Rainer Funk, Ben ve Biz: Postmodern İnsanın Psikanalizi

BEYZA
BARUTÇU*

BENİM DİNİM BENİM HAYATIM(!)

NE YANİ BEN ŞİMDİ KARDEŞİMİ
UYARAMAYACAK MIYIM?

Kadıköy Ahmet Sani Gezici KAİHL mezunu. İbn Haldun Üniversitesi Sosyoloji bölümü öğrencisi. Cinsiyet çalışmaları, kültürel çalışmalar ve aile sosyolojisi üzerine araştırmalar yapıyor. Sosyal girişimcilik ve yeni medyayla ilgileniyor.

Her birimizin zihninde farklı bir din algısı var. Bazılarımız sadece ibadetlere ve dinî ritüellere yoğunlaşarak ruhani tatmini sağlamaya çalışıyor; bazılarımız ise dini, sosyal bir yapı olarak görüyor ve aitlik hissini pekiştiriyor. Peki din algımızı bu şekilde sınıflandırmak doğru mu gerçekten? Din özünde sadece bireysel sorumluluklardan mı ibarettir? Dinin bireysel tarafı ile toplumsal yönünü birbirinden ayırabilir miyiz? Bu sorulara cevap aramadan önce dinin aslında ne anlama geldiğine bir de sözlükten bakalım.

Türk Dil Kurumu tanımına göre din; Yaraticı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurumdur. Zaten tanım itibarıyla de baktığımızda dinin inanç boyutunun da ötesinde bu inancın toplumsal bir yapı içerisinde sistematikleşerek oluştuğunu görebiliriz. Yani dini sosyal bir yapı olmaktan çıkartarak bireysel inanç tarzına indirgemek dinin kendi ile de çelişen bir durum aslında. Öyleyse neden din ile hayat arasına keskin bir sınır çiziyoruz? Neden çevremizdekilerin dinî pratiklerine müdahale konusunda bu kadar kafa karışıklığı yaşıyoruz?

Kendi hayatımızla ilgili aldığımız kararların ön hazırlığının yapıldığı bir dünya içerisindeyiz. Gerek sosyal medyaya yön veren influencerlar, gerek topluma mal olmuş kimselerin kararlarının dinî değer yargılarımız üzerinde değişiklik oluşturarak farklı bir "normalleşme" etkisi bıraktığı aşikâr. Üstelik bu kimselerin "Bu benim hayatım, ben böyle karar aldım, sevmeyebilirsin ama saygı duymak zorundasın..." şeklindeki "ulusa seslenişler"ini de bir meşruiyet zemin arayışı olarak okuyabiliriz. Bu kişilerin kendi hayatı ve kararları hakkında açıklama yapma gereği duyması aslında bu kararlarının farklı muhatapları da olduğunu bize göstermez mi?

Sanırım şunu iyi anlamak gerekiyor: İnanmak bireyseldir; inancı, pratikleri ve kültürü ile din toplumsaldır. Kişilerin inandıkları ile ilgili bireysel sorumlulukları vardır. Ancak bu inançlar bir din çatısı altında sistemleşirken kişiye bazı toplumsal ünsiyet ve sorumluluklar da yükler. Buna istinaden bir arkadaşımıza, komşu-

muza, kardeşimize ibadetler, hâl ve hareketler, hayat tarzı, tercihler, hedefler ve sosyal ilişkilerimiz gibi günlük pratiklerde hatırlatma/uyarı yapmak istediğimizde şu sözleri duymayamız yoktur:

"Tamam yanlışsa yanlış, bu beni bağlar..."

"Benim hayatım, günahsa benim günahım."

"Siz beni yargılayamazsınız!"

"Kimin canı ne isterse yapar!"

"Allah'la benim aramda değil mi?"

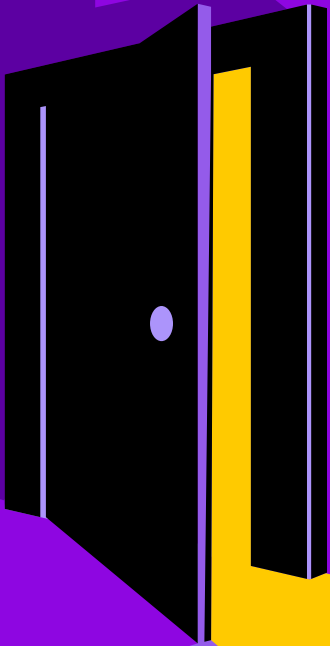
Elbette tutmadığımız oruç, kılmadığımız namaz bizi bağlar. Allah'a karşı sorumluluklarımız bu noktada bireysel gözükmemektedir. Ancak arkadaş seçimlerimiz, çalışma ortamlarımız, para kazanma yollarımız, sosyal medyada var olma şeklimiz, kırmızı çizgilerimiz, duruşumuz ve bütün bunları belirleyen kaidelerimiz bireyselliğin ötesinde bir duruş gerektirir. Bu duruşu din toplumsal yönüyle sağlar. İslam da bu noktada kolektif bir yaklaşımla belli kurallara sahiptir ve Müslümanları birbiri üzerinde sorumlu kılar. Hz. Peygamber'in öğretilerinde Müslümanlar birbirlerine iyiliği emretmek ve kötülükten menetmekle mükelleftirler. Ancak sanırım bizler tebliğ yapmaya çalışırken nebevi usulden uzaklaşabiliyor, kırıncı olabiliyor, kaş yaparken göz çıkartabiliyoruz. Oysa öğretilerdeki usul bize şunu çok açık belirtiyor: "...Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi..." (Âl-i İmrân/159)

Haydi kendimizi uyarın değil de uyarılan konumuna koyalım. Eksikliğimiz veya yanlışımız yüzümüze pat diye vurulmamış, bundan dolayı hor görülüp dışlanmış olalım. Bu çok daha teşvik edici, samimi ve dostane bir yol olmaz mıydı? Bu şekilde dinin sosyal yapısından kopmadan ortak değerler içerisinde; sorumluluklar ve yükümlülüklerimizin ötesinde bir yardımlaşma ve destek ortamında kendimizi buluyoruz. Dünya üzerinde tüm Müslümanları birlikte tutan bu bağ bizi sarıp sarmaladığında daha güçlü hissediyoruz. Yalnızca bizim kattıklarımızla değil, kazandıklarımızla beraber şekillenen bir bütün olarak Müslüman portremizin çehresini gittikçe güzelleştiriyoruz.

NİSA NUR
ÇAVUŞOĞLU*

BİR KACIŞ OLARAK

“BENİM HAYATIM!”
HAYKIRIŞININ
NE KADARI BİZE AİT HİÇ
DÜŞÜNDÜK MÜ?

“BU BENİM
HAYATIM!”

Allah: "Ey İblis! Emrettiğim zaman seni secde etmekten alıkoyan nedir?" diye sordu.

İblis: "Ben ondan daha üstünüm. Çünkü beni ateşten onu ise çamurdan yarattın." dedi.

(Araf/12)

İlk benlik tartışması İblis'i cennetten mahrum etti. Günümüz benlik tartışmaları ise insana çok şey kazandırıyor gibi görünse de aslında durum tam tersi. "Benim kararlarım, benim düşüncelerim!" en sonunda büyük bir öfkeyle "Bu benim hayatım!" çığırkanlığı yayılıyor insanlar arasında. Üzerine tartışmalar doğan, kimi zaman gerginliğe kimi zaman ise bir çıkmaza sokulan "Benim hayatım!" haykırışının ne kadarı bize ait hiç düşündük mü? İnsanın benlik duygusunu, bulunduğu ortamda dikkat çekme ve kendi fikirlerini topluma taşıma isteği yine toplumun, bulunduğu çevrenin tetiklemesiyle oluşur. Hatta genellikle bu tartışmanın şekillendiği ana unsur; gündeme ve kuşağa ayak uydurma çabasının benlik duygusu ile örtülü şekilde ifade edilmesidir. Sırf aykırı olmak, farklı görünmek ve dikkatleri üzerine çekmek için yapılan tartışmalar bunun en bariz göstergesidir. Bulduğu arkadaş ortamının etiketinden geri kalmamak adına onlar gibi olma çabasını "benliğini bulma arzusu" olarak okumak yanlısına düşmeyelim.

Her türlü tartışmanın içerisine hiç çekinmeden giren ve her tartışmanın sonunda kendisini "Bu benim hayatım ve bu benim düşüncem!" diyerek temize çekmek isteyen kimselerin önüne bir samimiyet testi koyalım. İddia ediyorum ki hepsi sınıfta kalır. Neden mi?

Çünkü bencilliğini ortaya koyan insan, toplumun ve ümmetin sorunlarına sırt çevirmiş kişidir. Herhangi bir sorumluluğu olmadığını düşünen kişi, kendi yaşantısı ve düşüncelerini kendi gerçekliği etrafında şekillendirerek yapay bir hayat kurmaya çalışır. Sorulsa hepsi özgürlükçü, insancıl ve adaletli insanlardır. Peki kaç kişi kendi küçük dünyalarının dışında olanları dert edinerek aksiyon almaya çalışır? Bu soruyu kendimize de sormamız gerekiyor. Benliğini/bencilliğini dile getirdiği kadar dile getirmeden de bu sarmalın içerisine girmiş insanlar azımsanmayacak kadar çok. Aykırı davranmak cesurluk değil. İnsanlığa ve ümmete faydasını ölçmeden alınan her karar bencilliğin boğduğu ve istikametsiz bir karardır. Kendini aykırı göstererek cesur olduğunu sananlardan kaç çocuk yaşta tutuklanan Filistinli Ahmet Manasra'yı gündemlerine getirdiler? 13 yaşındayken tutuklanması, işgalci İsrail'in işkenceleri yüzünden bilinç kaybı yaşaması, mahkeme salonunda annesinin sarılmasına dahi izin verilmemesi, çocukluğu ve gençliği hapishanelerde

geçmesi ve daha nicelerine rağmen yaşadığı kendi hayatı mıydı? "Bu benim tercihim, bu benim kararım ve bu benim hayatım!" deme hakkı bile yoktu onun. Kendi yö-rüngesinde dolananların görmediği veya daha gerçekçi bir gerekçeyle "görmek istemedikleri" asıl hayatlar yanı başımızda yaşanmaya devam ediyor. Herkes hayatını, bencilliğini haykıra haykıra yaşarken onun farkında olmadığı bir gençliği ve sarılamadığı bir annesi var.

Biz Müslüman gençlerin değişmeyen gündemleri olmalı!

Bu doğrultuda bize şahitlik edecek bir hayat yaşamadığımız sürece söz söyleme hakkımız olmayacaktır. İnsanlığın ortak sorunlarına çözüm sunma cesaretine sahip olamamış ve bu tarz işlerin içerisinde hiç bulunmamış insanların yalnızca "Benim hayatım!" çığırkanlığı yapması cesaretsizliklerinin sesidir. Arkasına saklandıkları bir perde çoğu zaman bir kaçış yolu. Biz gençlere büyük bir çığır açan kıymetli büyüğümüz Şule Yüksel Şenler'in bir sözü var:

"Haksızlık karşısında dilsiz şeytan olma! Haykır, kükre, susma, pısmama..."

Başta dönelim, en başta. İblis'in cennetten kovulma hikâyesine yani Araf 12'ye. Kibrin ve bencilliğin bize cevabı asırlar öncesinde verilmiştir. Peygamberimizin Veda Hutbesi'nde seslendiği gibi "Ey insanlar! Şunu iyi bilin ki, Rabbiniz birdir. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap'a, beyazın siyaha, siyahın beyaza üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvadır." O yüzden, bencilliğin getirdiği hiçbir üstünlüğü ve kibri tâbi olduğumuz din asla kabul etmiyor. Samimi bir genç için yanı başında dünyası ve hikâyesi elinden alınan masum insanların dert edinilmediği bir hayat, cesur bir hayat olarak görülemez. Filistinli Ahmed Manasra'yı annesinden ayrı bırakmış zulme baş kaldıran, hakkı savunan cesur yürekler; "benim" dediği hayatına, mazlumu ve mağduru, insanlığın dertlerini de sığdırırsa o zaman cesur bir hayat yaşamış olur.

"Büyüklerinin geleneksel yaşantı ve fikirlerine değil, İslâm'ın özünde mündemiç olan sağlam düsturlara göre hayatını tanzim etmelisin." Bu tavsiyeyi her gün okumalıyız. Fani diyardan göçüp gittiğimizde ardımızdan bizleri hayırla yâd edecek dostlarımız, İslam ve insanlığa bıraktığımız faydalı hizmetler tek zenginliğimiz olursa o vakit yaşadığımız hayat üzerinde hak iddia edebiliriz.

Yâ Rab, kusurumuzu affet. Bizi kendine kul kabul et. Emanetini kabzetmek zamanına kadar bizi emanette emin kıl. (Amin.)

**ZEYNEP RANA
ÜNAL***

SANAL ÂLEMİN DE BİR HUKUKU VAR

**YAZDIKLARIMIZA,
SÖYLEDİKLERİMİZE DİKKAT;
HUKUK HER YERDE...**

*Konya Mahmut Sami Ramazanoğlu AİHL ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mezunu.
Adil bir avukat olma yolunda. Her zaman okumayı yazmaya tercih etmiştir.

Dijitalleşme ve bilgi teknolojilerinin içinde bulunduğumuz yüz-yıl itibariyle gelişimi ile “sosyal medya” hayatlarımızda sağlam bir yere sahip oldu. Artık sınırları olmayan soyut bir dünya ile karşı karşıyayız. Milyonlarca kullanıcının en mahrem bilgilerini dahi paylaşabildikleri, normalde yapamayacakları fiilleri, söyleyemeyecekleri sözleri filtresiz görebildiğimiz bir alan. Gerçekten bu mecraların denetlenmediğini sanıyorsak, yanılıyoruz.

Hukukun konusu olarak sosyal medya mı yoksa sosyal medyanın hukuku mu?

Zaman, sınır ve mekân sınırlaması olmadan dünyaları avuçlarımızda sığdıran iletişim teknolojilerinin hukuku var mı? İnsan onur ve haysiyeti uluslararası düzeyde çeşitli mevzuatlarda koruma altına alınmışken, yeni medyada bu değerler ne kadar muhafaza ediliyor? Sosyolojik bir olgu olarak suçlar yasal düzenlemelerin neresinde?

Yapılan bir takım yasal düzenlemelerin işlerliği tartışmaya açık olsa da veriler sosyal medyada işlenen suçlara karşılık verilen cezaların caydırıcılık açısından güzel sonuçlar doğurduğunu görüyoruz. “Sosyal Medya Kanunu” olarak bilinen 7253 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna göre günlük erişimi bir milyonu aşan sosyal medya platformları Türkiye’de temsilci bulundurmamak zorunda. Buna göre sosyal medyada işlenen suçlar sonucunda muhatabın, şikâyet merciin bulunmaması hâlinde pek çok yaptırım mevcut. Tabii asıl muhatabımız sosyal ağ sağlayıcıları değil suçu işleyen yani fail. Türk Ceza Kanunu’nda madde 243-246 arasındaki düzenlemelerin tam manasıyla ‘bilgi işlem suçu’ olarak tanımlanırken diğer grup suçlar ise bilgi işlem sistemleri marifetiyle işlenmesi mümkün olan klasik suçlar olarak karşımıza çıkıyor. Yani bilgi işlem sistemine girme, verileri yok etme veya değiştirme, yasak cihaz ve programların kullanılması gibi icrası sadece sosyal medya üzerinden mümkün olan suçlar ve sanal âlemde başka bir boyut kazanan hakaret, tehdit, özel hayatın gizliliğini ihlal gibi klasik suçlar olmak üzere ikiye ayrılıyor. İlk gruptaki suçların ikinci gruba göre daha teknik ve ayrıntılı özelliklere haiz oldukları söylenebilir.

Sosyal Ağlar Vasıtasıyla İşlenen Suçlar

- Haberleşmenin Engellenmesi (TCK Md. 124)
- Haberleşmenin Gizliliğini İhlal (TCK Md. 132)
- Kişiler Arasındaki Konuşmaların Dinlenmesi ve Kayda Alınması (TCK Md. 133)
- Özel Hayatın Gizliliğini İhlal (TCK Md. 134)
- Kişisel Verilerin Kaydedilmesi (TCK Md. 135)
- Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme (TCK Md. 136, 137)
- Bilgi İşlem Sistemleri Aracılığıyla Dolandırıcılık (TCK Md. 158-1/f)
- Hayasızca Hareketler (TCK Md. 225)

- Müstehcenlik (TCK Md. 226)
- Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (TCK Md. 239)
- Bilgi İşlem Sistemine Girme (TCK Md. 243)
- Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması (TCK Md.258)
- İftira (TCK Md. 267)
- Başkasına Ait Kimlik veya Kimlik Bilgilerinin Kullanılması (TCK Md. 268)

Sayın Savcım, Kuzenim Yazmış...

Kitlelerin anlık olarak etkileşim hâlinde olduğu bu yeni medyada suçun tespiti ve delillerin toplanması süreci alışlagelenden farklı, sanal âlemin raconuna göre. Yüzlerce kişilik gruplar, algoritması otomatik yazılımlar, sayısı bilinmeyen anonim hesaplar... Bunlara bir de VPN adı verilen sistemlerle IP adreslerinin anlık olarak değişmesiyle gerçek IP adresinin gizlenmesi eklendiğinde suçun tespiti ciddi oranda zorlaşmaktadır. Sosyal ağ sağlayıcılarının lazım gelen bilgileri vermeleri ve aynı zamanda çeşitli yöntemlerle gerçek IP adreslerinin gizlenmemiş olması gerekmektedir.

Twitter Mahkemelerinde Hukukun Üstünlüğü

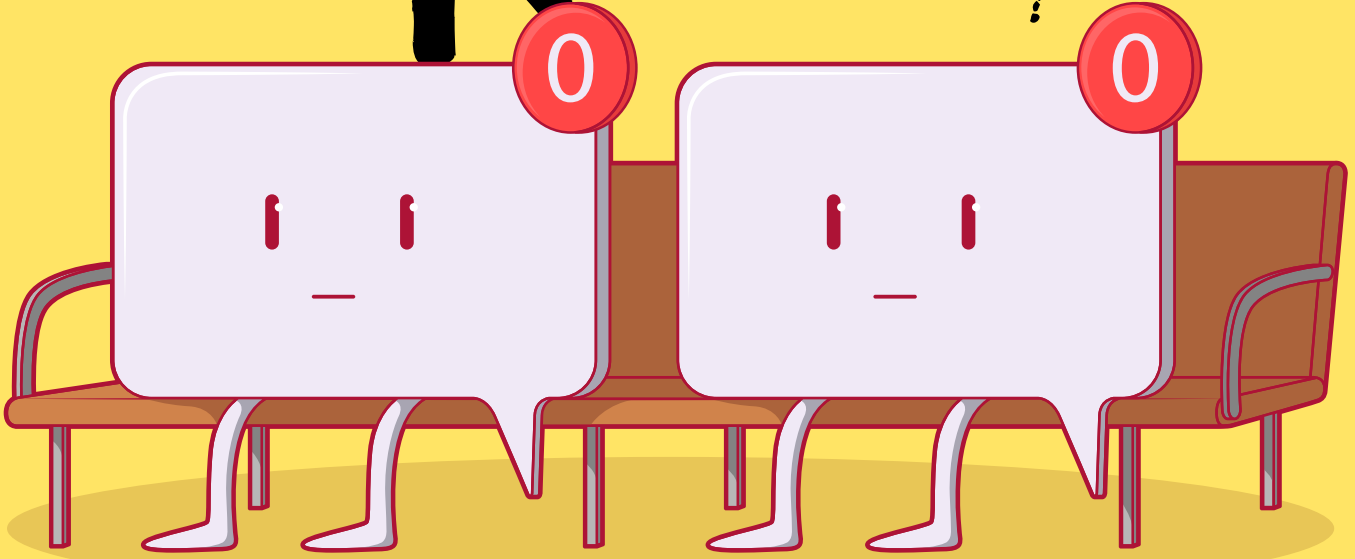
Hukukun işinin gerçek ile tüzel kişilerin eylemleri ve sonuçları odaklı olduğu söylenilebilir. Tam bu noktada sistemin adil bir zeminde işleyebilmesi için hukukun bağımsız ve üstün olduğunun kabulü gerekir ki yargı sürecinde hukuksuzluklar olmasın. Genel anlayış bu yöndeysen anlık etkileşim yönünden en hareketli mecralardan biri olan Twitter’da işler başka türlü oluyor. Kaynağı güvenilir ve belli olmayan hesaplardan yapılan paylaşımlar üzerinden hedef gösterilen gruplar, politikacılar, bir suçla itham edilen şahıslar ve hiç sorgulamadan sürekli birilerini topa tutan Twitter kullanıcıları yargılamanın seyrini değiştirecek kadar güçlü bir linç kültürü oluşturmuş durumda. Bununla birlikte yalan haber olarak tanımlanan asparagas sıralamasında dünyada ilk sırada Türkiye’nin geldiğini birlikte değerlendirecek olursak meydana gelmesi muhtemel sonuçların vahim olacağı tahmin edilebilir. Kitlelerin herhangi bir süzgeçten geçirilmeden maruz kaldıkları manipülatif içerikli haberler üzerinden suç olarak tanımlanabilir fiilleri rahatlıkla gerçekleştirmeleri günümüz koşullarında çok normal bir alışkanlık hâline geldi. Ayrıca herhangi bir manevi kaygı taşımadan uygunsuz ve güvenilir olmayan içeriklerin paylaşarak daha fazla kişiye ulaşmasına sebep olmak da olayın başka bir boyutu.

Hukukun üstünlüğünün sosyal ağ sağlayıcılarında da muhafaza edilebilmesi için teknik ve yasal anlamda yetişmiş elemanların sayısının artırılması, adli bilişim tekniklerinin geliştirilmesi ve bilişime has mahkemelerin kurulması yönünde tartışmalar devam ederken belli değer yargılarına sahip kimselerin filtreleri bunların çok ötesinde, çok daha anlamlı. Sosyal medyanın da ahlaki var ki manevi farkındalığımız bir karşılık bulabilsin.

MEHMET AKİF
AYZİT*

Puanın Kadar Konus.

**Sinema dünyasında beğendiklerim cidden benim
beğendiklerim mi yoksa beğenmem için dikte edilenler
mi? Başka bir deyişle seçimlerim benim mi?**

Sinema, modern çağın eğlence sektörünün mihenk taşlarından biri. Başlangıcı 1900'lü yılların başına dayanan bu sektör, teknolojinin gelişmesi ve daha çok kişinin ilgi duymasının yanı sıra beraberinde bazı soruları da getirdi. Bu sorular konu, zaman ve mekân gibi değişkenlere bağlı olmakla biz tüketiciler için ayrı bir önem taşıyor. Özellikle içlerinden biri, gümüş yığını arasında parlayan altın tanesi misali değerini belli ediyor:

Sinema dünyasında beğendiklerim cidden benim beğendiklerim mi yoksa beğenmem için dikte edilenler mi? Başka bir deyişle seçimlerim benim mi?

Bu soru bilinçsiz tüketimi kanıksamış toplumun içinde bilinçli tüketiciler olmamız için hayati önem taşıyor. Bakıldığı zaman her yıl vizyona yüzlerce -belki bini aşkın- film ve dizi giriyor. Her biri de kendisine toplumun değişik kesimlerinden izleyici bulabiliyor. Peki bu izleyici kitlesini bulmalarını sağlayan faktörler neler? Genellikle ortaya çıkan bu içerikler hakkındaki düşünceleri belirleyen etkenler kişiye özel gibi dursa da aslında pek öyle değil.

Biz bir filmi niçin beğeniriz?

Sinematografisi için mi? Kurgusu veya senaryosu için mi? Yoksa önümüze güzel diye sunulduğu için mi? Squid Game dizisini ele alalım: Popülerliğini insanların beğenisine hitap eden unsurlara mı yoksa sosyal medyada sıklıkla karşımıza çıkan övgülere mi borçlu dersiniz? Yanlış anlaşılmasın dizinin iyiliği veya kötülüğü hakkında bir yorumda bulunmuyorum. Ancak şu da bir gerçek ki, içerisinde milyar dolarlar dönen bu sektör için sosyal medya yorumlarını yönlendirmek çok da zor olmaz. Başka bir örnek vermek gerekirse; Esaretin Bedeli (The Shawshank Redemption) filmi, vizyona ilk girdiği zaman gışede zarar etmiş bir filmidir. Bugünün bakış açısıyla bakıldığı zaman da başarısız ve kötü bir film olarak değerlendirilmesi mümkün. Peki gerçekten öyle bir film mi? Yoksa sinema sektörünün nadide filmlerinden birisi olarak anılmakta mı?

Konuyu biraz daha irdelemek gerekirse, bu sektörün rotasını çizenler bizi etkilemek için birtakım yöntemlere başvuruyorlar. En tercih edileni her sektörde olduğu gibi reklam. Yeni bir film vizyona gireceği zaman hepimizin karşısına çıkan pano reklamları bu işin en basit ve en eski aracı olarak kalıyor. Teknolojinin ilerlemesiyle gelişime sürekli açık olan sosyal medya ve internet ise bu işin en aktif aracı haline gelmiş durumda. Her gün saatlerce vakit geçirilen sosyal medya mecralarında karşımıza çıkan filmlerin fragman, reklam ve film hakkında yapılmış capsler bize filmin iyi olduğunu

düşündürecek bir tarzda hazırlanıyor. Yine bir örnekle devam edelim: yakın zamanda vizyona girip epey gösterimde kalan Spiderman: No Way Home. Vizyona girene kadar ve tanıtımından itibaren her gün istisnasız en az bir paylaşım gördük film hakkında. Bu paylaşımlar büyük bir beklenti uyandırmakla kalmadı, kesitlerle neredeyse bütün filmi seyretmiş kadar olmamıza rağmen bizleri filmi bir kez de beyaz perdeden izlemeye ikna etti. Bana soracak olursanız, film bu kadar rağbet için yetersizdi. Senaryosunun eksik olmasından tutun da sahnelerin bağlantısındaki eksikliklere kadar birçok nokta filmin iyi bir film olmasının önüne geçen engellerdi. Ancak karşımıza çıkan reklamlar, film üzerindeki genel algının olumlu olduğu yönünde bir fikir birliğine zorladığı da inkâr edilemeyecek bir gerçek.

Bir başka üzerinde durulması gereken konu ise son dönemde bir film izlemeden önce başvuru değerlendirmeye siteleri. Bu tarz sitelerin en meşhur olanı hiç şüphesiz IMDB. Peki bu sitelerin değerlendirme puanları neye göre belirleniyor? Temel olarak bu sitedeki değerlendirme puanları, kullanıcı oylarına dayanıyor. Yani siteye girip, ücretsiz üyeliğinizi başlatıp bir film hakkında dilediğiniz oyu verebilir, yorumu paylaşabilirsiniz. Bu güzel bir şey gibi görünse de aslında o kadar da faydalı ve doğru bir kıstas yöntemi değil. Çünkü bu yöntem, değerlendirmelerin manipülasyona açık hâle gelmesine sebep oluyor. Basit bir örnek vermek gerekirse; birçok açıdan güzel olan bazı filmler bu tarz sitelerde düşük puan alırken, bazı filmlerse hak etmeyecekleri kadar yüksek puanlar alabiliyor. Yani bu noktada farkında olmadan kendimizin değil de başkalarının değerlendirmelerine bağlı kalabiliyoruz.

Peki bütün bunlar karşısında nasıl seçmeli, seyretmeli, keyif almalı?

Bilemiyorum dediğinizi duyar gibiyim.

Aslında çözüm çok basit. Her konuda olduğu gibi eğlence sektöründe de o konu hakkında bilgi birikimine sahip olmak en önemlisi. Eğer biz bilgi birikimine sahip tüketiciler olursak önümüze sunulanları değerlendirirken sadece sunuma bağlı kalmaz, işin mutfağından lezzeti tadana kadarki sürece de hâkim oluruz. Bir filmi veya diziyi beğenip beğenmememizin kriterlerini kendi eleştiri süzgeçimize eklediğimiz önemli noktalar sayesinde belirlemiş olacağız. Tüm bunların sonucu olarak bence sinema başta olmak üzere eğlence sektöründe hayatımızı belirleyen unsurlar bizim tarafımızdan oluşturulmalı, popüler olanın parametreleri tarafından değil. Çünkü hepimiz kendi hayatımızı yaşamak istiyoruz.

SERDAR
SÖNMEZ*

Ben diliyle tercih ettiğimiz, karar verdiğimiz birçok şeyin altındaki gizli kelime: algoritma. Kullandıkça tükenmeyen, aksine değerlenen verilerimizle neyi besliyoruz?

Verilerimiz Ç/Almıyor Mu?

*Bilgisayar Mühendisi, Tekno ÖNDER Teknoloji Koordinatörü.

Ben kimim? Buraya nasıl geldim? Seçimlerim ve tercihlerim doğru yönde mi? İstedğim özgürlük alanına sahip miyim? Tercihlerimin ve kararlarımın tamamını ben mi veriyorum?

Son zamanlarda bu sorulara cevap arar gibiyim. Özellikle dijital dünyanın içerisine hapsoldüğümüz zamanın hızla geçtiği, paylaşımların arttığı, alışverişlerin yapıldığı büyük bir dünyaya adım attık. Sonucunda ise özellikle sosyal medya üzerindeki davranışlarımız beğenilerimiz, yorumlarımız, ürettiğimiz veriler sayesinde bizleri bir kimliğe bürüdü. Hatırlarsanız bir önceki yazımızda Big Data'dan bahsederken **“Bir ürüne para ödemiyorsanız ürün sizsiniz.”** demiştik. Aslına bakılırsa ticari ürünlerin ücretsiz bağ kurma sevdasına kapıldık. Sosyal medya ile bağ kurduca veri üretimi artmaya başladı ve bu veriler bizlere özel içerik akışı oluşturdu. Bu işlemler algoritmalar sayesinde yönetilir oldu. Sosyal medya ortamlarının sürekli olarak yenilenmesi, reklamlar ve matematik analizleri ile bizim yerimize kararlarımızda etkili olmaya başladılar, hatta bazı kararlarımızı vermiş oldular.

Davranışları belirleyen karakterdir. Bu davranışlarımızı öyle bir yönetmeye başladılar ki seçim zamanı oy verme işleminden, kıyafet almaya, yiyeceğimiz yemeklere ve birçok eşya alımına kadar etkili oldu. En basit hâliyle kısa bir algoritmadan bahsedeceğim.

Veriler >> İnsanların bir şeye nasıl ikna olduğu>> ikilemdelerse yönlendir >> kişilik modeli >> ikna etmek

Bu işlemler yapılırken bizlere bloklar hâlinde, haber siteleri ve reklamlarla sunuyorlar. Yapay zekâ ile çalışan algoritma, her bir kullanıcının etkileşimde bulunduğu gönderileri, ziyaret ettiği profilleri, hatta sosyal medya platformlarının dışında ziyaret ettiği web sitelerini depolayarak bir veri oluşturur. Toplanan bu veri ile her kişiye ayrı bir kullanıcı profili hazırlar. Yapay zekâ algoritması oluşturulan bu profiller ile kullanıcıların nelerden hoşlandığını, nelerin ilgisini çektiğini tanımlayarak ilgili içerikleri öncelikli olarak sunar.

Seçimlerimizin ve Yönlendirmelerin En Büyük Kaynağı Verilerimizdir.

Veriler ise kullandıkça tükenmiyor, tam tersine değerlendiriliyor. Yapay zekânın çalışma prensibi, farklı verileri bir araya getirip bilgisayarların o verilerdeki örgüleri görmesini

sağlamak. Bu öğrenme “bulut”ta gerçekleşiyor. Sonra uygulamayı kendi cihazınızda yapıyorsunuz. Mesela otonom araçları ele alalım: Dünyanın dört bir köşesindeki farklı trafik davranışlarının verisi bulutta bir araya geliyor. Yapay zekâ bu veriden hareketle sizin arabanızın nasıl sürüleceğine karar veriyor. Bulut ile cihaz arasındaki bağlantıyı keserseniz yapay zekânın nimetlerinden faydalanamıyorsunuz.

Instagram’ı Kim Besliyor?

2021 yılında aktif Instagram kullanıcı sayısı 1 milyardır. Instagram algoritmaları mümkün olduğunca çok kişiye bilgi göstermek üzerine üretilir. Bu nedenle algoritma, alakalı içerik ve bağlantılardan katılım ve içeriğin bilinen bir hâl alması durumuna odaklanır:

- İlgili düzeyine
- Etkileşim düzeyine (gönderiye gelen beğeni, yorum)
- Zamanlamaya (Yakın tarihli gönderileri daha ön plana çıkarıyor.)
- Takip sayısı (Bir hesabın takip ettiği hesap sayısı fazlaysa, gönderinin akışa düşme olasılığı düşüyor.)
- Kullanım düzeyi (Ne kadar çok Instagram’a giriş yaparsanız ona göre daha farklı içerikler gösteriliyor.)

Özetlemek gerekirse; Instagram algoritmasını aslında kullanıcılar olarak biz besliyoruz. Beğendiğimiz bir gönderi, alev attığınız bir hikâye, arkadaşınızı yorumda etiketleyerek güldüğünüz bir video, birkaç kez izlediğimiz Reels videosu, kaydettiğimiz ya da başka bir kullanıcıya gönderdiğimiz bir içerik; tam olarak Instagram algoritmanızı şekillendiren eylemlerdir. Yani her kullanıcı, zamanla sergilediği davranış akışının sonucu olarak aslında kendine has bir algoritma meydana getirmiş olur.

Toplanan bu veri ile her kişiye ayrı bir kullanıcı profili hazırlar. Yapay zekâ algoritması oluşturulan bu profiller ile kullanıcıların nelerden hoşlandığını, nelerin ilgisini çektiğini tanımlayarak ilgili içerikleri öncelikli olarak sunar. Birkaç örnek verelim:

Uzun süredir iş arayan Kiara, işe alma algoritmalarının beyazların isimlerine öncelik verdiğini ve kendi özgeçmişini otomatik olarak elediğini henüz bilmiyordu. Oslo’da yaşayan Britt’in sık sık gittiği restoranın girişindeki reklam panosu kendisine salata, erkek kardeşine ise pizza reklamı gösteriyordu. Yüz tanıma sistemi kullanan restoran, müş-

İZLE

Sosyal Medyanın
Müslümanlara
Algoritması

terilerinin cinsiyetine göre karşlarına menü seçenekleri çıkarıyordu. Oysa Britt'in şu hayatta en çok sevdiği şey, pizzaydı. Filistinli Abdul'un altı arkadaşı da geçtiğimiz günlerde Facebook paylaşımları gerekçe gösterilerek İsrail polisi tarafından göz altına alınmıştı. Pekinli Bao, ülkesinin yeni uygulamaya koyduğu Sosyal Kredi Sistemi'nde mümkün olduğunca çok puan toplamaya ve üniversite bursunu garantilemeye çalışıyordu. Puan toplamak için kamusal mekânlarda kurallara mümkün olduğunca uyuyor ve kameralar karşısında yanlış davranışlar sergilememeye gayret ediyordu.

Algoritmalar Nasıl Çalışır?

Algoritmalar, farklı yönleri dikkate alacak şekilde tasarlanmıştır. Bu yönlerden bazıları içerik tabanlıdır, yani bu tür algoritmik tasarım, kullanıcının profiline dayalı olarak beğenisini, sistemin kullanıcının beğeneceğini tahmin ettiği belirli gönderilerle eşleştirmeye çalışır. Kullanıcılar belirli bir etikete veya kategoriye ilgi gösterdiğinde, aynı kategorideki diğer öğelere yönlendirilirler.

Algoritmalar işbirlikçi hâlde çalışırlar. Buna bağlı olarak aslında kullanıcıların profillerine göre filtrelemelerden oluşur. Bu filtreler ise kullanıcının ilgi alanları, benzer profile sahip olan kullanıcıları, görmek isteyeceği videolara vs. yönlendirme yapar. Algoritmalar aynı zamanda bir kullanıcının coğrafi konum bilgisi gibi kişisel verilerine de sahip olduğu için o bölgenin etkileşimine göre yönlendirme yapabilir. Bir arkadaşınızla yolda yürürken para muhabbeti yaparsanız otomatik olarak kredi mesajları gelebilir. Ya da bir AVM önünden geçerken "X markada inanılmaz indirimler sizi bekliyor." mesajı alabilirsiniz. Bunun nedeni uygulamalar indirildiğinde konum servislerinin kullanmasına izin verilmesidir.

Siz Algoritma Tasarlasaydınız Neyi Tasarlardınız? Ben Bir Algoritma Olsam Hangi Karar Mekanizmalarıyla Neyi Değiştirmek İsterdim Ya Da İnsanları Neye Yönlendirirdim?

Allah'ım sonunda elimde sihirli değnek var ve insanları değiştireceğim havasına girmeden :) Sizlere boş bir sayfa bırakıyor, sadesodadergi@gmail.com adresinde cevaplarınızı görmek istiyorum. Beğendiğimiz algoritmalar olursa bir sonraki sayıda sizler için güzel algoritma köşesi hazırlarım :)

Yapay Zekâ, Tüm Kararlarımızı Bizim Yerimize Alıp Seçim Yapma Yetimizi Köreltir mi?

Bundan on sene öncesini hatırlar gibiyim, bir yerden bir yere gitmek istediğimizde haritayı açar ya da gittiğimiz bölgeye yaklaştı-

ğımızda adres sorar, yön duygularımızla gideceğimiz adrese ulaşırdık. Son zamanlarda teknolojinin gelişmesiyle GPS sistemleri, sürücülerin doğru güzergâhta gitmesini sağlasa da bu sistemlere bağlı kalmaları, sürücülerin yön duygularını köreltmıştır. Yapay zekâ hayat tecrübelerimizi şekillendirir ve kolaylaştırırken aslında insanlığın anlamını değiştiriyor diyebiliriz.

Sosyal Medya ve Algı Yönetimine Dikkat

Kabul edelim ki hayatımızın her anında olmaya devam eden sosyal medya bizlere bu anlamda iyilikler sunmaktadır. Toplumun kültürel yapısını etkileyecek şekilde zarar vermektedir. Toplumlara yönlendirmek ve manipüle etmek amacıyla geçmişten günümüze birçok yol denemiştir. İnternet yayıncılığın olmadığı dönemlerde radyo ve televizyonlarda asılsız haberler kişi ve kurumların itibarını zedelemişti. Şimdi ise en büyük problemlerden birisi de sosyal medya üzerinden yalan/yanlış haberlerin hızla yayılması ve doğruluğu ortaya çıksa bile insanların aklında ilk izlenimlerin kalması. Sosyal medyanın bilgi kirliliği açısından güvenilirliği sıkça tartışılmaktadır.

Kaynak: Wardle, 2017

Teknoloji ve internet, hayatımızı kolaylaştırdığı kadar aynı zamanda tehlikede taşımakta. Sosyal medya platformlarında geçirilen boş zaman ve bu platformları bilinçsiz kullanımlar algılarımızın manipüle edilmesine yol açmakta. Unutmayalım ki yönlendirmeye ne kadar açık olursak o kadar açık hedef hâline gelmişizdir.

SİZ DE FAİZSİZ KREDİSİZ

EV SAHİBİ OLUN!

Siz de seçtiğiniz eve bütçenize uygun ödeme koşullarıyla, krediyle uğraşmadan, faize katlanmadan hatta peşinatsız sahip olmak istemez misiniz?

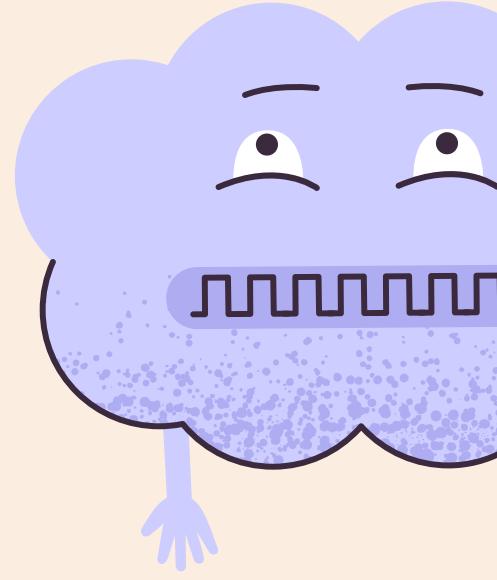
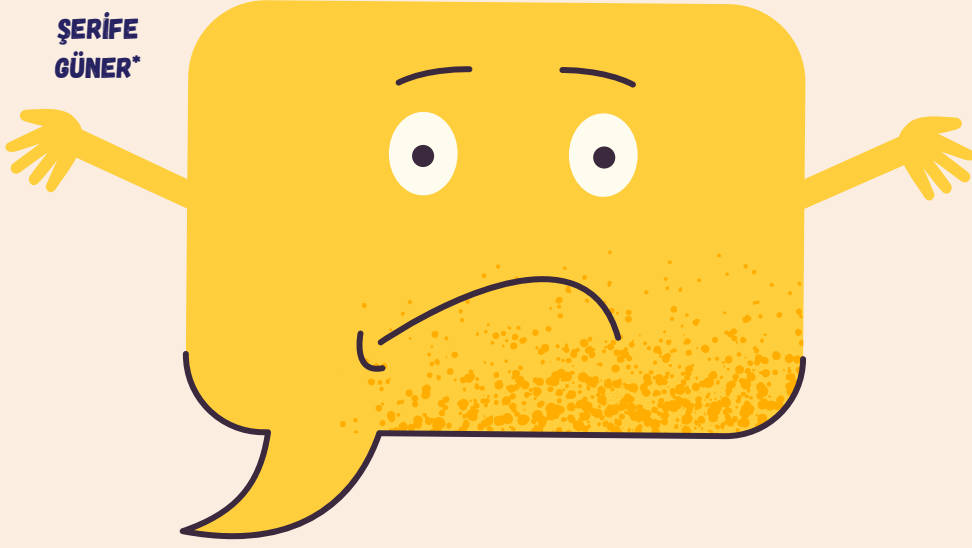
Hemen **444 11 00**'ı arayın ya da katilimevim.com.tr'yi ziyaret edin, sizin belirleyeceğiniz taksitlerle cebinizi yormadan hayalinizdeki eve kavuşun.

Katılimevim
KİM EV SAHİBİ OLMAK İSTEMEZ Kİ?

444 11 00
www.katilimevim.com.tr

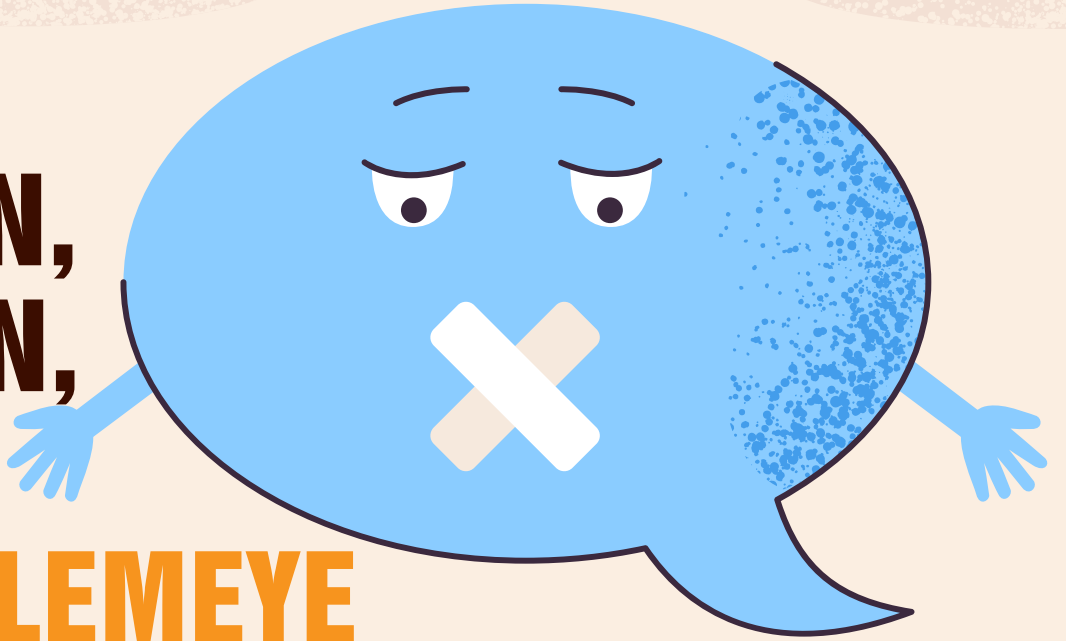
ŞERİFE
GÜNER*

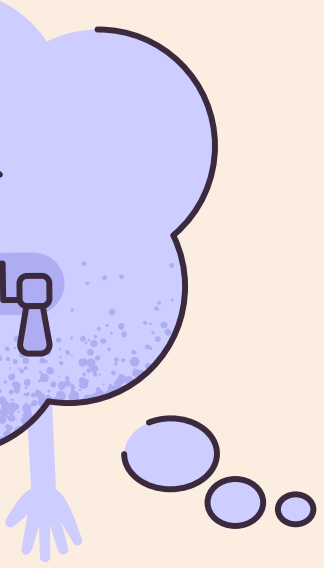

**ŞÖYLESİN,
BÖYLESİN,
ÖYLESİN**

**#ETİKETLEMAYE
HAYIR!**

**NEDEN BAŞKALARININ BİZİM HAKKIMIZDA
NE DÜŞÜNDÜĞÜ OMUZLARIMIZDA YÜK
GİBİ GEZDİRELİM Kİ? HEM DE BÜYÜK BİR
HEVES VE GAYRET İLE...**

Hayatımızın büyük kısmını işgal eden, yeri geldiğinde mutsuzluktan depresyona birçok soruna sebep olan ve tamamen “benmerkezci” düşüncenin ürünü “etiketleme”den Eckhart Tolle şöyle bahseder: “Her şeyi etiketleri olmaksızın benimsediğinizde egonuzun dışında olursunuz.” Ego ürünü olan etiketlemeden yine kendisi ile savaşarak etkilenmemek mümkün müdür, müphem?

Aşırı genellemenin de üstü olan “etiketleme (damgalama)” gerçeği temsil edebilir de etmeyebilir de. Davranış sıklığının göreceliği karşınızdaki kişinin üzerinizde genel çıkarım yapmasına engeldir. Genelde mutlu olan birinin karşısındaki kişiyi kısıtlı zaman diliminde görmesi sonucu “Sen mutsuzsun.” etiketini yapıştırması, mantık ilkesinden uzak bir damgadır. Çünkü size bu etiketi veren kişi, böyle bir yetiden uzaktır.

Etiketleme kavramına yakından bakar isek kendisine doğuştan psikolog yetisi verilmiş olduğuna inanan kişiler tarafından, kısıtlı zaman dilimi baz alınarak yapılır. Hiçbir şekilde uzmanlığa, dayanağa, belgeye dayanmayan bu söylemleri hayatın merkezine almak yersiz olmakla birlikte görüyoruz ki bu söylemler ile hayatlar değişiyor, bireylerin kendi benliğinden çıkıp bambaşka birine dönüşümleri gerçekleşiyor. İşte tam da bu noktada dönüşüm yaşayan kişi “Bu benim hayatım mı yoksa başkasının yaşamamı istediği hayat mı?” sorgusuyla birlikte seçimlerinin kime ait olduğunu, tercihlerinin kendisine verilmiş ve dayatılmış etiketler doğrultusunda mı gerçekleştiği sorularını sorar ve cevap arar. Nihayetinde iş içinden çıkılmaz bir hâle gelir.

Hayatımızın neredeyse her noktasını ele geçirmiş bu kavramı sosyal medyaya da görmemiz kaçınılmazdır. Tonlarca aynı içerikten oluşan videonun çekilmesi nedendir? Bilinçli bir şekilde “popüler” etiketine sahip olmak isteyenlerden dolayı olabilir mi? Bu soru bizi şu sorguya da yöneltiyor: Etiket birey tarafından bizzat istenebilir bir şey mi?

Etiketlemelerden herkes aynı ölçüde etkilenmez. “Sakar” ifadesi kimisi için bir anlam ifade etmezken kimisine üzüntü verebilir. Bu noktada çıkarımı yapan kişinin bireyle yakınlık derecesi belirleyici etkindir. Sokaktaki teyzenin size yaramaz demesi ile annenizin demesi bir değildir. Aynı şekilde etiketin olumlu ve olumsuzluğu, kabulleniş süresi yönünden farklılık gösterir. Çalışkan etiketi, tembele göre daha hızlı kabul edilir. Yakınlık dereceniz ne olursa olsun, etiketiniz ne derecede masum olursa olsun, bireysel farklılıklarımızın değişkenliği etiketlemeye karşı mesafe koymamızı gerektirir.

Karagöz’ün Hacivat’a “kel kafalı, balkabağı” etiketleri Hacivat’ı etkilemeyebilir. Zira sizler de birer Karagöz olabilirsiniz fakat karşınızdaki Hacivat olmayabilir. Dikkat etmelisiniz çünkü işin ucunda başkasının hayatını etkilemek vardır. Bazen bir sözün bir hayatı baştan yazmaya yettiği doğrudur.

Etiketlerin asla yanlış olamayacağına kendini inandıran insan, hayatının merkezine istemeden de olsa alabilir. Köklü değişiklikler yapma yoluna gidebilir, hayattan keyif almayı bırakabilir. İlginçtir ki etiketlemeyi yapan kişinin amacı etiketlediği kişiden bağımsızdır. Zira o bunu bizzat kendisi için yapmaktadır. Kendi zayıflığını örtmek, kendi özgüvensizliğini gizlemek için etiketlemeye başvuran birey için bu durum bir anlamda kendisinden kısa süreli kaçış yoludur. Amaçları bakımından etiketlenen karşısında zayıf görünen etiketleyen, eylem sonucu güçlü duruma gelir. Bu bir çeşit yanılsamadır. Çünkü burada dikkat edilen yalnız sonuçtur. Etiket veren kısa süreli bir haz yaşarken etiketlenen kendisi ile savaş vermeye girişmiştir. Hâlbuki etiketlenen, etiketi verenin zavallı amacından haberdar olsaydı kendini bu denli harap eder miydi?

Herkes hayata kendi penceresinden bakar, farklı pencerelerden bakmaya başladığında ise “empati” yapmaya yönelir. “Etiketleme” ye de bu açıdan bakan birisi için eylemin başkasının hayatında ne tür davranışlara yol açtığını görmesi onu bu davranıştan uzaklaştıracaktır. Çünkü etiketleyenin derdi kendisiyledir, başkasıyla değil. Etiketleyenin kendi kavramını ön plana çıkarması onu bencil kılar. Bu noktada empati devreye girerse onu bencillikten kurtaracaktır. Çünkü empati bencillikle zıttır. “Sadece ‘sen’ yoksun, o da var, onlar da var” mesajı içerir. Duygusu olan bir portakalın değerinin 5 lira ediyor oluşunu öğrenmesi ile üzüldüğünü pazarcı empati yoluyla bilseydi davranışından vazgeçmez miydi?

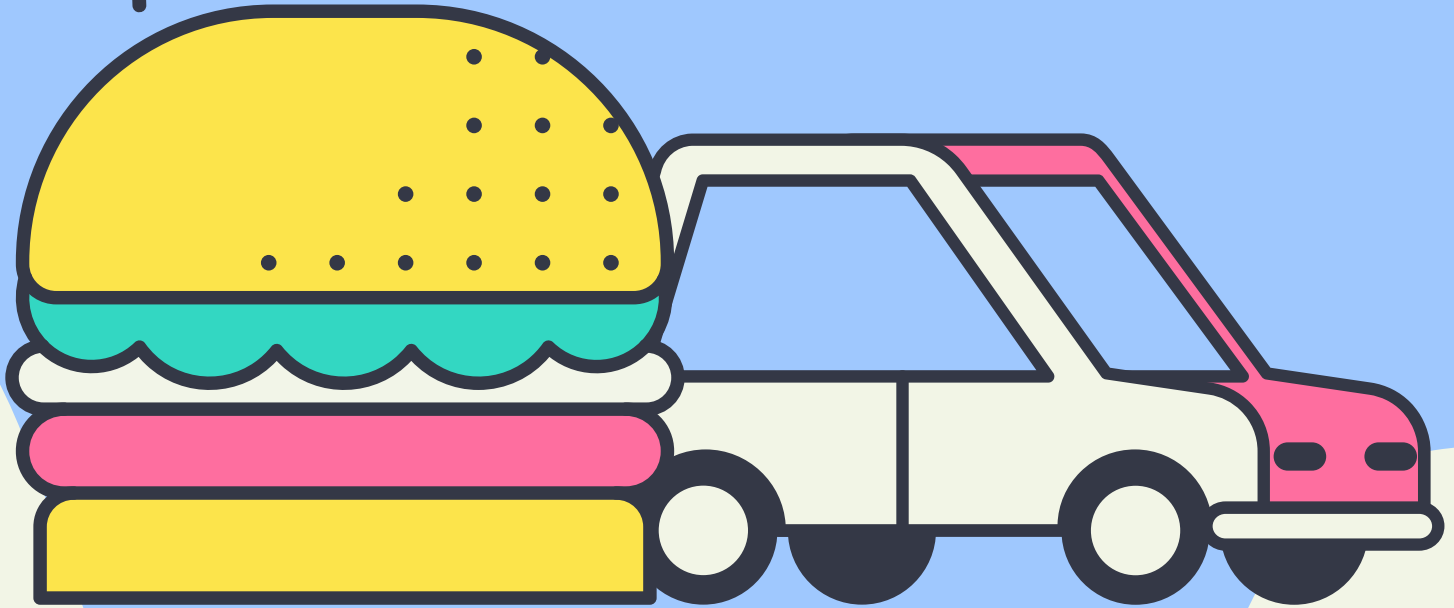
İnsan bir marka değildir logoya sahip olamaz. İnsan satılık bir eşya değildir barkodu, karekodu olamaz. İnsan duygusuz bir meyve-sebze hiç değildir. Değeri 3 lira-5 lira olamaz. İnsan sadece insandır ona bir etiket vermek ve paha biçmek kimsenin haddi değildir. İnsan bunun bilincinde olmalıdır. Zira bilinçli olan bu söylemlerin etkisinden kendini korur. Etiketleme yapan artık empati ile tanışmalıdır. Onu etiket vermeden kurtaracak olan bu kavramdır. “Ben” in etkisinden çıkarıp “biz” olduracak güce sahip kavramdır. Böylelikle insanların etiketlenmesi azalacaktır. Etiketlemeye uğrayan insan da bilinçli olduğu sürece onu etkilemesine izin vermeyecektir.

BÜŞRA
KARAYIL*

YUMUŞAK GÜÇ
ENSTRÜMANI
OLARAK

GASTRONOMİ

Yumuşaklık ve güç...

Kendimizi bildik bileli iki ezeli düşman olarak öğretildi bize bu kavramlar. Denildi ki; güç silahın kardeşidir, tankın, tüfeğin ve paranın ama en çok Amerika'nın. Hele ki bir de gastronomiyle yan yana gelince tüm bildiklerimizi unutturan yeni bir tartışma konusu çıktı ortaya. Peki nedir bu yumuşak güç? Önce bunun cevabına erişelim ki sonra gastronomiye selam duralım.

Devletlerin kuruluşundan beri var olduğu savunulan ve literatüre ilk olarak Amerikalı yazar Joseph S. Nye'nin 1990 yılında yazdığı bir makaleyle giren yumuşak güç için "Bir milletin başka bir millete askerî ve ekonomik müdahalelere başvurmadan yalnızca kendisinde bulunan, ilgi çekici veya gıpta edici özellikleri entegre etmesi" tanımını kullanabiliriz. Şüphesiz pek çok alanda; gücün uygulandığı milletler, gücü uygulayan milletlerin onlara sunduklarını hiç itirazsız kabul etmiş ve böylelikle gücü uygulayan ülkeler, gücü uyguladıkları ülkelere istediklerini zahmetsizce alabilmiştir. (Bu noktada, istenilenlerin neler olduğunu düşünmeyi ve örneklendirmeyi değerli okuyucuya bırakıyorum.)

Hızlıca bir düşünceye olursak dahi, yiyecek-içecek alanında bu konuda sayısız örnek aklımıza gelecektir. Kalpleri ve zihinleri kazanmanın en kolay yolunun mideden geçtiğini ifade eden Rockower; yemeğin uluslararası ilişkileri düzenleyici, geleneksel engelleri yıkıcı, toplumsal algıları yönlendirici ve diplomatik ilişkileri düzenleyici rolüne dikkat çeker. Fransız diplomat François de Callieres 1716 yılında yazdığı Prenslere Müzakere Etme Üzerine adlı kitabında iyi yeme ve içmenin arkadaşlıkların kurulmasına, tanıdıklığın oluşmasına ve sırların ifşasına zemin hazırladığını; bir büyükelçinin masasının iyi bir tablo çizmek ve bürokratları etkilemek için daima zengin ve düzenli olması gerektiğini belirtir.

Eski ABD bakanlarından Hillary Clinton en sevilen mutfakları, törenleri ve değerleri sergilemenin çoğu zaman gözden kaçan ve güçlü bir diplomasi aracı olduğunu; ABD ve yurt dışındaki meslektaşlarıyla paylaştığı yemeklerin, ülkeler arasında daha güçlü bir kültürel anlayış geliştirdiğini; bu durumun yürütülen resmi diplomasiyi geliştirmek için benzersiz bir ortam sunduğunu belirtmesini de yemeğin yumuşak gücünü vurgulaması açısından oldukça önemli bir tespit olarak değerlendirebiliriz.

Türkiye de dâhil olmak üzere, aklımıza gelecek hemen hemen tüm ülkelerin "Gastro-diplomasi" adı altında yumuşak güç hamleleri mevcuttur. Derya deniz derinliğe sahip bu konuda ancak bir damla olabilen bu yazımızda, Türkiye'ye uygulanan yumuşak gücün örneklerini inceleyeceğiz.

Yumuşak güce tüm dünya için geçerli olabilecek bir örnek verelim hemen: Şef Escoffier'in düzenlediği kurallarla mutfaklarına, servise, sunum sanatına düzen getiren ve yine aynı şef tarafından oluşturulan mutfak hiyerarşisi ile Fransa.

1900'lü yılların başında tohumları atılan bu reform, gastronomiyi zaman içinde uluslararası bir disiplin hâline getirmiş durumda. Bugün, bahsi geçen bu kurallar için Fransa başta olmak üzere hemen hemen tüm dünya mutfaklarında ana yasa hükmündedir, demek abartı olmayacaktır.

Elbette ki Fransa'nın yumuşak güce katkıları yalnızca oluşturduğu kurallardan ibaret değil. Şimdilerde, özellikle; birçok zincir restoran ve kafelerin kahvaltı menülerinde göz göze geldiğimiz baget ekmek ve kruvasan, Careme ve Escoffier'in literatüre kattığı beş temel sos yine Fransa'nın hem ülkemize hem de dünyanın hatırı sayılır bir kısmına uyguladığı yumuşak güç örneklerinden.

İkinci olarak, geleceğe yönelik hedeflerinden biri mutfağının bilinirliğini arttırmak olan Güney Kore'yi ele alacak olursak: UNESCO tarafından "Somut Olmayan Kültürel Miras" listesine eklenmesi için uğraşlar verilen ve mayalanmış sebzelerden elde edilmiş -Kore dalgasının K-Food uzantısı- Kimchi adlı geleneksel yemeklerinin, ülkemizde son yıllarda sıkça gördüğümüz ve özellikle gençler tarafından oldukça rağbet edilen Kore restoranlarında çokça tercih edildiğini söyleyebiliriz.

Yine Uzak Doğu kültürüne ait sushi, kimi coğrafyalarda rāmen kimi coğrafyalarda pho olarak karşımıza çıkan noodle da ülkemizde alıcısının çok olduğu severek tüketilen ürünler arasındadır. Dolayısıyla, yemeğin yumuşak gücünün farkına ilk varanların Asya ülkeleri olduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi de rotamızı Akdeniz'e kaydıralım... Şöyle bir kendimize ve çevremize baktığımızda; Avrupa'nın çizmelisi İtalya'nın ulusal kimlik kazanmış pizza, spagetti, lazanya ve risotto ürünlerinin artık bize hiç yabancı gelmediğinin farkına varıyoruz. Arkadaş buluşmalarımızın onur konusu pizza oluyor, annemizden hâlâ çubuk makarna istiyoruz.

Son olarak, belki de Amerika'nın oyunları en çok burada devreye giriyor. Artık midelerimiz, dumanı üstünde tencere yemeklerinden ziyade; başımızı hangi yöne çevirsek bize göz kırpan, aklımıza hemen isimlerinin geldiği fast food zincirlerine ev sahipliği yapmakta.

Yumuşak güçle ülkelerin birbirleri üzerindeki etkilerine gerek ülkemiz için gerek yurt dışı için sayamayacağımız kadar çok örnek verilebilir. Tüm bunların neticesinde akla şu sorular geliyor: Yediklerimiz kimin ve neyin tercihi? İrademiz dışındaysa hangi politikanın ürünü?

Gerisini düşünmeyi her şeyin iyisi ve güzeline vâkıf olan okuyucumuza bırakalım.

Kaynakça

- Soylu A. G., Çınar B., "Gastronomi ve Yumuşak Güç: İstanbul Restoranlarının Analizi, JTIS. 2021; 4(1): 43-57.
- Aksoy M., Çekiç İ., "Gastronominin Yumuşak Güç Olarak Kullanımı Üzerine Bir İnceleme", 19. Ulusal Turizm Kongresi. 2018:715-729.

S O S

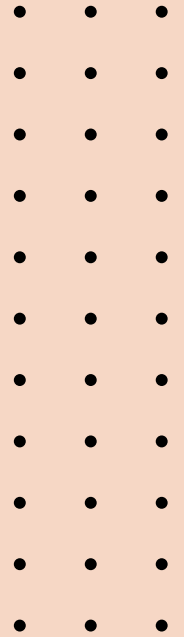
SEYYİD
SOYLU*

Y A

E Ğ R İ
O T U R U P
D O Ğ R U
P A Y L A Ş M A
Z A M A N I

L i Z (?)

Günde 6 saat 58 dakika çevrimiçiyiz. Sosyal medyada günde ortalama 2 saat 27 dakika geçiriyoruz. Gecemizi gündüzümüze kattık. O hâlde ne kadar ve nasıl sosyaliz? Şimdi eğri oturup doğru paylaşma zamanı.

Bir şey var. Bizleri belki de en çok etkileyecek güce sahip biri/birileri. Herkes tanıyor onu/onları. Sabah uyandıığımızda ilk merak edip hâlini hatırını sorduğumuz, işimizin, dersimizin, muhabbetimizin arasında hemen bir yoklayıp yerinde durduğundan emin olduğumuz, akşamları vedalaşmamızın uzun sürdüğü... Evet kimden bahsettiğimi dillendirdiğinizin farkındayım. Her saniye yaklaşık 13.5 yeni kullanıcıya eşit olan sosyal medya, dünyada çoğu kişi tarafından kullanılan ve ülkemizde de çokça talep edilen bir ağı. Bir araştırmaya göre geçtiğimiz yıl dünyada 3,71 milyon sosyal medya kullanıcısı varken bu

yıl sayı 4,6 milyara yükseldi. Artık dünya nüfusunun yüzde 58'i sosyal medya kullanıyor.

Türkiye'de aktif sosyal medya kullanıcısı sayısı tam 54 milyon. Yani ülke nüfusunun yüzde 64'ü sosyal medya platformlarını aktif şekilde kullanıyor. Bazıları sadece içerikleri takip etmekle yetinirken bazıları beğeniyor, yorum ve paylaşım yapıyor, beğeni kriterlerini kontrol ediyor. Özetle hem paylaşımlarımızı bazı kriterlere göre yapıyor hem de paylaşımlardan esinlenerek hayatımızı şekillendiriyoruz.

Sosyal medya bir felaket mi?

Bu sorunun cevabı oldukça basit. İyiliği de kötülüğü de içinde barındıran çok büyük bir alan. Dünya düzeninde olduğu gibi doğru ve yanlış bir arada burada da. Bunu ayırt edebilmek ve doğruyu seçebilmek (Enfâl/29) en önemli nokta. Bu endişeyi ve anlayışı taşımayanlar için sosyal medya bir felaket olabilir.

Bizleri sadece bu platformlarda geçirdiğimiz vakitlerde etkilemekle kalmıyor, ortaya çıkardığı akımlar ile günlük hayatımızda farklı özellikler katabilmemize olanak sağlıyor, bazen olumlu bazen olumsuz. Küçükten büyüğe tüm yaşlara hitap eden (?) sosyal medya artık çoğu kişinin içerik üretebileceği platforma dönüştü. Örneğin öğretmen, yazar ve uzmanlar derslerini, konuşmalarını bu platformlarda paylaşarak yüzlerce insanın ulaşmasına vesile oluyor. Bir kişi yemek yaparken video çekiyor, tarifi paylaşıyor ve diğer insanlara bu konuda yardımcı oluyor. Ben de bu platformları verimli kullanmaya çalışıyor, güzelliği yaymaya çalışan bir genç olarak değerlendiriyorum.

Peki bu platformlara örneklerdeki gibi masum içerikli paylaşımlar mı yükleniyor?

Bu kadar geniş bir alanda sadece gerekli ve doğru içeriklerin paylaşılması şarttır. Bilgiye ulaşma sosyal medya sayesinde artık çok daha kolay hâle geldi ancak her zaman doğru, yararlı ve güvenilir bilgilere ulaşamıyoruz. Bu yüzden edindiğimiz bilgilerin sağlamasını yapmalı ve emin olduktan sonra o içerikleri paylaşmalıyız. Bu platformlarda çocuklarımız ve gençlerimiz başta olmak üzere a'dan z'ye kadar tüm insanlarımızı yanlış sevk eden ve hatalı bilgiler veren hesaplar da var. Oldukça da ilgi görüyor. Bu noktada duruşumuz çok önemli. Her sakallı dede sanma nasihatini; her gördüğün postu doğru sanma diye güncelleyebiliriz sanırım. Bilinçli kullanıcılar

olarak doğru bilgileri elde edebileceğimiz ve bize katkı sağlayan hesapları takip etmeliyiz.

Sosyal medya için "Artık hayatımızın bir parçası...", "Onsuz bir hayat düşünemiyor!" gibi cümleleri sarf edenler için hatırlama geçmekte fayda var. Bu uygulamalarda ortalama geçirilen vakit:

WhatsApp'ta 15 saat

Instagram'da 19,7 saat

Facebook'ta 13,1 saat

TikTok'ta 14 saat

Twitter'da 7,8 saat

Karşılığında ne alıyoruz ne veriyoruz? Cevapları düşünme duralım, bir yandan da bu platformlarda nasıl var olduğumuzu düşünelim.

Farkındalığı ve doğru yanlışı ayırt etme anlayışı yüksek kullanıcılar olabilmek oldukça zor. Başta kendimiz olmak üzere çevremizi de bu farkındalığa davet etmeliyiz. Sosyal medyanın gerçekten büyük bir gücü var; böylesine güçlü bir alanda görgü kurallarına sınırlı olmalıyız. Ahlak kurallarını hayatımızda uyguladığımız gibi sosyal medyada da uygulamalıyız. Ahlak insanın güzel, olumlu ve doğru davranışlar sergilemesi, yanlış ve kötü davranışlardan uzak durması anlamına gelir. Evet, sosyal medyada ahlak kuralları vardır. Bu kurallardan bazıları şunlardır:

Kimseyi kırmamak,

Yanlış sevk etmemek ve

Rencide edici sözlerde bulunmamaktır.

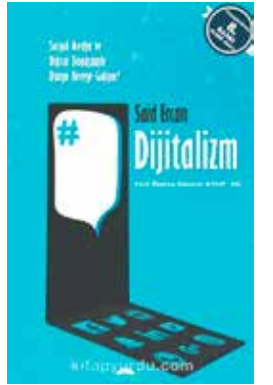
Bizler "Bir gönül yapmak gelmiyorsa elinden, bari bir gönül yıkılmasın dilinden." nasihatleriyle büyümüş insanlar olarak sosyal medya platformlarında "Bir gönül yapmak gelmiyorsa elinden bari bir gönül yıkılmasın klavyenden..." diyerek insanlara yaklaşmalıyız. Bu platformlarda normal hayatımızda olduğumuz gibi olmalıyız. **"Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol!"** tavsiyesini bu noktada da dikkate almalıyız. Gerçek hayatta evimizde insanlara göstermek istemediğimiz, duyurmak istemediğimiz durumları sosyal medya hesaplarımızda da paylaşmamalıyız. İnsanların elde etmekte güçlük çekeceği, almakta zorluk yaşayacağı yiyecek, içecek veya daha farklı nesnelere paylaşmamalı, kimseye kendini kötü hissettirmemeli, insanları incitmemeliyiz. Bizler her alanda olduğu gibi bu alanda da gönül insanı olmalıyız.

We Are Social 2022: Dünyada ve Türkiye'de İnternet-Sosyal Medya Kullanımı

İNCELE

Dijital 2021 Raporu (We Are Social ve Hootsuite ortak çalışması sonucu)

OKU

Said Ercan / Dijitalizm

SER-
BEST
KÜR-
SÜ

GENÇLERİN GÖZÜNDE BU KİMİN HAYATI?

Bu sayımızda, umut belki de gelecek sayfada mottosuyla sayfaları çevirmekten korkmadık. Gençlere büyüklerin dahi cevaplayamayacağı soruları sorduk ve cesurca cevaplar aldık!

Bu sayıda Serbest Kürsü'de
Abdurrahman Gürses AİHL'den Enes Gündoğdu
Batman Fen Lisesi'nden Muhammet Harun Bulut
Kadıköy Ahmet Sani Gezici KAİHL'den Nisa Öztürk
İstanbul KAİHL'den Hayrunnisa Aksu
Rabia KAİHL'den Mediha Sümeyye Kara
Ömer Çam AİHL'den Enes Sağlambaş
Recep Tayyip Erdoğan KAİHL'den Zehra Dağcı
İstanbul KAİHL'den Elif Öztürk
Ömer Çam AİHL'den Mustafa Furkan Utkan var!

1.SORU

“KİMİM BEN?” SORUSUNA ÜÇ CÜMLE İLE NASIL CEVAP VERİRSİN?

Enes S.: Bunu ben de bilmiyorum.

Muhammet: Sıkılmış, okullu, hayalperest.

Enes G.: Stresli, sempatik, ağırbaşlı.

Nisa: Ben kendini ve aynı zamanda da dünyayı tanımaya çalışan; bir şeyler öğrenmeyi, bunu da Allah için yapmaya çalışan lisede bir gencim diyebilirim.

Hayrunnisa: Lider, önder, hayırlı.

Mediha: “Kimim ben?” sorusuna cevap veremeyecek kadar yorgun biriyim.

Mustafa: İmam Hatipli, Müslüman, elinden geldiği kadar okumaya çalışan bir çocuk.

Zehra: Müslüman'ım. Güzelin peşindeyim. Merhametliyim.

Elif: Hedeflerim var. Çabalamayı, kendimi geliştirmeyi, çalışmayı seven bir gencim.

2.SORU

BU KİMİN HAYATI?

Enes S.: Bu kesinlikle benim hayatım değil.

Elif: Bu kesinlikle benim hayatım.

Muhammet: Şu an yaşadığım hayat benim değil ama kimin onu da bilmiyorum.

Nisa: Bu benim hayatım desem çok mu iddialı olur? Bu benim hayatım. Sadece benim karar verdiğim ve benim hâkimiyetimde olan değil ama benim yaşadığım bir hayat.

Hayrunnisa: Benim hayatım.

Enes G.: Benim hayatım. Dış etkenlerin, başkasının müdahale etmesine izin vermem.

Zehra: Müslüman bir kız olmaya çalışan birinin hayatı. Beceremese de onun hayatı.

Mediha: Benim hayatım.

Mustafa: Sıradan, normal bir vatandaşın pek daha fazlası değil.

*Tenzile Erdoğan KAİHL'de öğrenim gördü. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık öğrencisi. Proje sever. İstanbul aşığı yıllanmış bir gurbetçi. Yazabildiği kadar yazar, okuyabildiği kadar okur.

**Çanakkale AİHL mezunu. Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencisi. Tecrübeli dergici. Okumayı, karalamayı ve gezmeyi sever.

**ESMA CEYDA
ERDOĞAN***

**ŞERİFE
GÜNER****

3.SORU

SEÇİMLERİNİ TOPLUMSAL ALGILARA GÖRE Mİ YOKSA TAMAMEN KENDİ HAYALLERİNE GÖRE Mİ YAPARSIN?

Nisa: Aslında kendi hayallerime göre yapmak daha güzel olurdu ama toplumsal algılara bir şekilde kapılıyorum diyebilirim.

Hayrunnisa: Toplum hayatımı etkilemeye başladığında kendime tekrardan dönerim ve kendi hayatım olduğunu hatırlatırım.

Mediha: Kendi hayallerimi de belli noktalarda toplumsal algılar oluşturuyor ama tabii ki düşünerek kendime göre cevaplar vermeyi, kendime göre yaşamayı önemsiyorum.

Mustafa: Ne kendi hayallerime bağlı olarak ne de bir mahalle baskısına dayatarak planlarım. Genel ortalamayı alarak mantıksal bir karar vermeye çalışırım.

Zehra: İtidal. Orta yol.

Elif: En büyük hedeflerimden biri tamamen kendi hayallerime göre planlamak lakin farklı ortamlardan gelen baskı ister istemez var. Daha demin cevapladığım “Bu kimin hayatı?” sorusunu kendime yönelterek böyle zamanlarda da kendi hedeflerimin peşinden gitmeyi tercih ederim.

Muhammet: Kendi hayallerime göre.

Enes G.: Belli bir hayalim var. O hayallere ulaşmak için çalışıyorum. Kimin ne dediğinden çok benim dediklerim ile hayatım şekilleniyor. Ben kimsenin hayatına karışmam, kimsenin de benim hayallerime karışmasına izin vermem. Seçimlerimi kendi hayallerime göre planlarım.

Enes S.: Yarı yarıya diyebilirim. Biraz toplumsal biraz kendime göre.

4.SORU

HANGİSİ DAHA SEN? SOSYAL MEDYADAKİ SEN Mİ, KARŞINIZDAKİ SEN Mİ?

Muhammet: Karşınızdaki ben.

Enes G.: Açıkçası sosyal medyadaki ben, ben değilim. Karşınızdaki ben, benimdir diyebilirim.

Enes S.: Karşınızdaki ben.

Nisa: Karşınızdaki. Çünkü sosyal medyada beni göremeyebilirsiniz.

Hayrunnisa: Karşınızdaki.

Mediha: Sosyal medyadaki de ben, karşınızdaki de ben.

Mustafa: Karşınızdaki. Sosyal medyayı pek önemsemem. Kişilik için de pek bir bilgi verdiğini düşünmüyorum.

Zehra: Sosyal medya kullanmıyorum. Karşınızdakiyim.

Elif: İki de benim tamamen. Sosyal medya da gösteremeyeceğim bazı şeyleri gösteriyorum. Misal bir fotoğraf çekiyorum ve yüklüyorum. Sonuçta sokakta yürürken insanlara çektiğim fotoğrafları gösteremem. Bu yönümü de sosyal medyada yansıtıyorum. İki de kesinlikle benim.

5.SORU

OKUDUĞUN, İZLEDİĞİN, YAŞADIĞIN ŞEYLERDEN HANGİSİ SENİ DAHA ÇOK ETKİLER?

Enes S.: İzlediğim şeyler beni daha çok etkiler.

Zehra: İzlediğim şeyler. Görsellikten etkilenen biriyim. Bu yüzden görsellik içeren şeyler beni daha çok etkiler.

Elif: Yaşadıklarım kesinlikle etkilese de tecrübe ettiklerimi aynı zamanda bir yerde okuyup, bir yerde izlemek beni daha da çok etkiler. Yani üçü bir yerde olunca daha çok etkilenirim.

Muhammet: Futbol maçında gördüklerim.

Nisa: Bir şeyi yaşarsam ancak anlarım. Okursam anladığımı düşünürüm ama o hatayı yapmadan öğrenemem asla.

Hayrunnisa: Yaşadığım şeyler beni daha çok etkiler.

Mediha: Yaşadığım şeyler daha çok etkiler. Hataları yapmadan onların hata olduğunu anlayamayan şanslı mı şanssız mı olduğunu bilmediğim kitledenim.

Enes G.: Okuduğum şeyler diyebilirim. Benim tarih bilimine karşı ayrı bir sempati var. Tarih kitapları olsun, filmleri olsun, çok etkileniyorum.

Mustafa: Sanırsam izlediklerim. Onların etkisi ben de daha fazla kalıyor.

6.SORU

“BEN” VE “BİZ” KAVRAMLARI SANA NE İFADE EDİYOR?

Hayrunnisa: “Ben” bana birliği ifade ediyor. Her şey “biz” olabilmekte.

Mediha: Ben, bizi oluşturan en önemli unsurdur yani benim bir sınırı yoktur. Ben zaten bizim içerisinde de hep benimle.

Mustafa: Ben değil de daha çok biz kavramını önemsiyorum. Neticede onun daha çok insan hayatına tesiri olduğunu düşünüyorum.

Zehra: Türkiye'nin Önderleri yolculuğumda ben değil biz olmayı öğrendim. Benlik kavramı yok bizliğe doğru yol alıyor o kavram. Yuvarlanarak şekil almaya çalışıyor.

Elif: Bence “Biz” çok güzel bir kavram. Birlikten geliyor. Fakat insanın kendi benliği oluştuktan sonra biz olabilir diye düşünüyorum. Sonuçta ben bir bireyim ve benim bazı çizgilerim var, davranışlarım, doğrularım var. Bu hassasiyetler biz olma gayretiyle birleşince, ortamları şekillendirebiliriz.

ÇAĞRISI
ÇAĞ KURAN
BİR MÜCEDDİD:

Hasan el-Benna

Henüz okul sıralarında iken iyiliği nasıl emredip kötülükten nasıl menedeceğinin yollarını arayan, kaleme aldığı mektuplarla davetin güzelliğini ortaya koyan, cemiyet fikriyle yol alan, sözlerini eylemle buluşturan, 21. yüzyılın siyasi yapısını kökten değiştiren, sadece Mısır'a değil; Kuzey Afrika'ya, Ortadoğu'ya yeni bir anlayış getiren Müslüman Kardeşler Hareketi'nin kurucusu, İslam davasının ısrarlı mücahidi ve yılmayan davetçisi Hasan el-Benna'nın çağrısına kulak veriyoruz bu sayımızda.

"İŞLERİMİZ VAKTİMİZDEN ÇOKTUR."

Kendi Dilinden

Bazen toplumda gençler sakin ve hareketsiz olurlar. Hayatını yaşamaya, gençliğin tadını almaya çalışırlar. Millete ayırdığı zamandan çok kendi nefesine zaman ayırır, eğlenir, boş işlerle uğraşır, keyfinin çektiği, gönlünün arzuladığı şeylerle oylanırlar. Bazen de harekete geçer, ümmetin işlerinin başkalarının elinden çeker alır, düşmanlarının ele geçirdiği idari organizmayı kurtarmak için elinden gelen gayret sarfeder, kaybedilmiş hakları ve gasp edilmiş değerleri yabancılardan geri alırlar. Milletin kayıp hürriyetini ve yüksek değerlerini yeniden oluştururlar. Bu genç o zaman milleti için kendine ayırdığı zamandan çok daha fazlasını ayırır. Böyle yaptığı takdirde o, zafer meydanlarında çok çabuk bir şekilde başarıya ulaşır.

Bu çabuk başarı Allah'ın ona ihsanıdır. İnşallah hepimiz ikinci tip gençlerden oluruz. Gözlerimiz açılır ve düşmanla karşı karşıya gelip gayretle savaşmak isteyen bu ümmetin hak ve hürriyetleri için harekete geçeriz. Hazır olan ey insanlar. 'Zafer müminler için son derece yakındır. Başarmanın en yücüsü çalışıp gayret sarf edenler içindir.'

Gençlik İman ve Cihat

Ne Dediler?

Robert Jackson

"Hasan el-Benna'da siyasilere dehası, liderlerin gücü, alimlerin delil sunma kabiliyeti, mutasavvıfların imanı, filozofların akli ölçüleri, hatiplerin ifade gücü ve yazarların ağırbaşlılığı bir araya gelmiştir."

Muhammed İkbâl

"Güvercinin narin, zarif bedenindeki doğan ve aslan kalbi"

Hasan el-Benna'dan 15 Öğüt

"Ey gençler! Davalar ancak kendisine olan inancın kuvvetli olduğu, o yolda samimiyetin tam olduğu, o davaya olan gayretin sürekli arttığı, onu gerçekleştirmeye ve o yolda fedakârlık yapmaya sevk edecek şekilde hazırlıklı olunduğu zaman başarıya ulaşır. İşte bu dört haslet inanç, samimiyet, gayret ve amel gençleri diğer insanlardan ayıran özelliklerdendir."

1. Şartlar ne olursa olsun ezanı duyduğunuz zaman namaza kalkın.
2. Kur'an'ı Kerim'i okuyun, inceleyin veya dinleyin. Azıcık zamanınızı bile yararsız işlere ayırmayın.
3. Dilinizi düzgün konuşmaya çalışın. Çünkü bu Müslüman olmanın belirtisidir. Arapçayı öğrenin, çünkü Kur'an en güzel şekilde Arapça ile anlaşılır.
4. Hiçbir konuda aşırı tartışmayın. Zira gösteriş hiçbir zaman yarar sağlamaz.
5. Fazlaca gülmeyin. Çünkü Allah'a bağlı olan gönül, sakın ve vakarlı olur.
6. Maskaralık yapmayın. Çünkü mücahit bir millet, ciddiyetten başka bir şey tanımaz.
7. Dinleyicinin işiteceğinden fazla sesinizi yükseltmeyin. Çünkü bu bencillik ve eziyet vermektir.
8. Kişileri çekiştirmek ve tavırları küçümsemekten sakının. Hayırdan başka bir şey konuşmayın.
9. Karşılaştığınız kardeşlerinizle sizden istemese bile tanışmaya bakın.
10. Görevler vakitlerden fazladır. Vakitlerden yararlanmak için başkasına yardımınızı esirgemeyin. Yapacak bir göreviniz varsa onu en kısa yoldan en güzel şekilde bitirmeye çalışın.
11. Her hususta temizliğe önem verin. Evinizde, elbiselerinizde, vücudunuzda, iş yerinizde. Çünkü bu din, temizlik üzerine kurulmuştur.
12. Ahdinize, sözünüze ve vadinize vefa gösterin. Şartlar ne olursa olsun bunlara muhalefet etmeyin.
13. Okuma ve yazmanızı sağlamlaştırın. Müslümanların gazete ve dergilerini çokça mütalaa edin. Küçük de olsa kendinize ait bir kütüphaneniz olsun. İhtisas sahibi iseniz branşınızda derinleşin.
14. Hükümet vazifelerine düşkün olmayın ve onları rızkın en dar kapağı olarak bilin. Ama size verildiği zaman da reddetmeyin. Davanın vecibeleri ile tamamen çatışmadığı müddetçe bu vazifelerden ayrılmayın.
15. Malınızın bir kısmı ile davaya katılın, üzerinize farz olan zekâtı cemaate verin. Geliriniz ne kadar az olursa olsun, ondan fakir ve yoksullara bir hak ayırın.

Ebu'l Hasan en Nedvi

"Muasır İslami hareketler içinde gerek teşkilat gerek kuvvet bakımından en göze çarpanı Hasan el-Benna'nın başlattığı islah ve davet hareketidir. Bu hareket Arap âleminin İslam'a sınımsız sarılmalarını sağlamaya matuftu. En bariz vasfı da hayata dönük oluşu idi. Bütün Arap ülkelerindeki tesiri derin olmuştur. Kurucusu Benna'nın büyüleyici ve çok yönlü bir şahsiyeti vardı; Yorulma bilmeyen çalışırdı. Fütur bilmeyen bir irade sahibiydi. Ümitsizlik onun kitabında yoktu. Yorulma ve usanma bilmeyen bir mura-bıttı. Bütün bunların ötesinde, amel sahibiydi."

**ABDÜLKADİR
ÖKSÜZ***

**BÜŞRA
KARAYIL****

**SEVDE
SEZER*****

DERVİŞLE

Sohbetter

Derviş: Kaplumbağa kartalın pençeleri arasında yükselirken gülerek şöyle demişti: “Gökyüzü yerden bakınca daha güzeldi.”

Genç: O zaman şunu sormam gerekiyor, insanın hayatının ne kadarı kendinindir?

Derviş: Güzel, kendiye güzeldir. Öyle değil mi? Kaplumbağa gökyüzüne değil onun altına aittir. O, semanın ve kendinin güzelliğini yerini terk ederek lekeler. Bu durum ardından şu soru sorulur; güzel, kendiyi mi güzeldir? Aynı durum insan ve hayatı için de geçerlidir, senin sorunda olduğu gibi. Şey ve güzellik arasındaki ilişki ile insan ve hayatı arasındaki ilişki aynıdır. Diyebiliriz ki, insan hayatın içinde olmak zorundadır. Bu durum eşyanın, kişinin ve mahlukatın bir güzellik barındırmak zorunda olması gibidir. İnsanı hayatın içinde görmek, mahluktaki güzelliği görmek gibidir de. Çiçek görüntüsü ve kokusu ile güzeldir. Kelebek renkleri ile, kedi şirinliği ve tüyü ile, kuş ötmesi ile güzel gelir. Her insan da bu farklı vasıflarıyla bizlere güzel gelenler gibi hayatın içinde varlıkları ile çeşitlenir. Tek bir alamete gerek yoktur. Bir öğretmen hem baba hem evlat hem yeğen hem torun hem kardeş hem dayı hem amca olarak hayatın içindedir. Soruya gelirse, insan yaptıklarının hepsinde kendi olabilir.

Asıl soru hayatın içinde olan herkes kendi midir? Çünkü bazen bir köpeğin üstündeki kıyafeti kendi tercih etmemesine rağmen bize köpek güzel gelir. Bazen de fitratının dışında bir hareketi mahluku güzel kılabilir. Ancak burada da denilebilir mi ki bu mahluk, kendindedir ve kendidir?

Genç: İnsan, yaptıklarında muhakkak ki kendinden parça içerir. Ben dediklerinizden bunu anladım.

Derviş: Aynı zamanda şunu da anlayabiliriz, insan edimlerini dışarıdan etkilerle yahut kendi isteğiyle gerçekleştirebilir. Sadeliğiyle güzel olanla, makyajıyla güzel olan gibi.

Genç: Peki edimlerle var olmam anlamı büsbütün insanın eline verir mi?

Derviş: Eylemimden sorumlu olduğum kadar anlamdan da sorumluyum. Özgürlük insan için bir kabiliyet ve muhatap alınma sebebiyse; insanın gücü de anlamı da

“sorumlu” olmasındandır. Bunun ötesindeki anlam bizde fakat bizden değil. Günümüzde insana yüklenen anlam “asıl” olanı unuttuğu için sorunludur biraz da.

Anlamın yerini, kaderin sahibi olandan alıp her şeyi insana bağladığını etrafına baktığında rahatlıkla görebilirsin. Koskocaman reklam panolarında, kullandığın kavramlarda, okuduğun sloganlarda...

Genç: Sürekli maruz kaldığım için fark etmiyorum bile sanırım. Büyüklerimde şahit olduğum, yaşadığım bu kaygı da anlama dâhil mi?

Derviş: Der ki, Niyâzî-i Mısırî “Kaygıların hasıyım ad oldu insan bana.” Biz insana kaygılarını anlamlandırabildiği için insan diyoruz. Görmeyi, bakmayı, derinleşmeyi öğrendikçe anlam değişebilir. Bu yüzden insana ait en küçük edim, genel geçer ilgiler küçümsenmemeli. Mesela neden okuyorum? Kendi maceramda okumanın anlamı neyse, okumaya hayatımın hangi kapılarını açmışsam; bu benim eğilimlerimi de gösterir. Karşımdaki kişide ise bu; hayatındaki neşeyi duydukça anlam bulur. Hani büyüklerimizde bizi çeken bir sıcaklık, anlayamadığımız bir anlam vardır ya... Onların anlamlarında da kendimize bir yer bulmak isteriz. Bu; onların kaygılarına, neşesine apaçık şahit olduğumuz içindir. Belki de bize sunulan kesinliklerin bizi iskalayarak geçmesi bu yüzdendir. Birileri “Okul!” demeyip kibirlenirse, okumaya giden yolu gösterse; hayatta kendine bulmak istediğin yer daha da artabilir. Şahit olduğun insanlara baktığında işte o kibri değil, kaygının getirdiği sorulara cevap aramanın neşesini görürsün.

Genç: Sanki hiç bitmeyecek sorularım.

Derviş: Öyleyse ne âlâ, pekâlâ.

Genç: Sancılı bir debelenme hâli yalnızca. Bundaki güzelliği göremiyorum.

Derviş: Sualler, belki kaybettirecektir sana. Kayboldukça bulmak -en çok da kendini- ne büyük özgürlüktür! Muhakkak aramakla bulunmaz lakin bulanlar hep arayanlardır. Sen yeter ki, neyi kaybettiğini bil. Kaybettiğinin şiddeti, adımlarını yola revan edecektir.

*Kartal AİHL Mezunu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi. Kuşları sever, okumayı sevse de. Sade Soda'da yazar.

**Celalettin Ökten KAIHL mezunu, İstinye Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencisi. Yeryüzüne dayanabilmek için çokça okur, zaman zaman yazar. Gezmeyi, gezdikçe hayret etmeyi, hikaye ve masal dinlemeyi çok sever.

***Çanakkale AİHL mezunu. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ergoterapi Bölümü öğrencisi. Edebiyatla ilgilenmeyi sever.

Yaklaşınca Haber Ver!

Necdet Şubaşı
Mahya Yayıncılık

nun susar; tecrübe, hikmet ve itidal tesirsiz kalır. Bu durumda inkılâpçı, zararlı bir kimsedir; yaptıkları ise az veya çok felâket sebebi olur.

[Bilgi İktidar üretir, iktidar bilgiyi.
(Michel Foucault / Özne - İktidar - İstikrar)]

RASTGELE EDİNİLEN **BİLGİ** **İKTİDAR** KAZANDIRMAZ

Batı hayranlarının hâli, hastalıklardan korunmak ve tam bir sıhate sahip olmak arzusu ile tıp kitapları okuyan kimselere benzer. Bunlar sonunda, kendilerinin bütün hastalıklara tutulmuş oldukları vehmine düşerek, hayatı, mecbûren katlandıkları tahammül edilmez bir yük, çaresiz ve uzun bir ızdırap olarak görmeye başlarlar.

Mütefekkirlerimiz de, bunlar gibi, mensûbu buldukları cemiyete daha iyi bir sıhhat temin etmek arzusu ile tahsil edip, bilgi topladıkları halde, sonunda onu en tehlikeli ve en kötü dertlere düşmüş görüyorlar.

Edindikleri bilginin onlara, vatanlarını bir elem ve ızdırap kaynağı hâlinde göstermekten başka bir faydası olmuyor. Neticede, bu vatana sadece irsî fakat idrâk dışı bir his ile bağlı kalabiliyorlar.

Birbirine pek benzeyen bu iki hal bize gösterir ki: Rastgele elde edilen bilgiler insana bir kudret, bir yeterlilik ve bir iktidar kazandırmaz.

Methodsuz ve gâyesiz olarak edinilen fikirler, zararlı olur. Çünkü bu şekilde hâsil olan fikirler, ancak yanlış kanaatlere sahip kimseler yetiştirir. Onlar da etraflarına zarar verirler.

Bu çeşit bilgi sahipleri de tıpkı tıp heveslisi gibi, tahsillerinde bir usul ve gâye takip etmediklerinden, kendilerini hasta sanırlar. Hele bütün vukuf ve bilgileri "kendini bilmek" gibi gayri tabii bir esas üzerine kurulmuş olduğundan, hastalık büsbütün karmaşık ve kendine has bir şekil alır.

▷ Günümüzün sorunu artık ne olduğumuzu keşfetmekten ziyade olduğumuzu sorgı reddetmek olabilir mi?

(Fr.) Bilgi bir hedefe varmak, bir amaca erişmek için takip edilen, tutulan yol, usul.

KENDİNİ BILMEYENLER

"İlim, ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir"

Yunus

Gerçekten de, Batı hayranlarının mânevî, sosyal ve siyasî meseleler hakkındaki bilgileri iki mühim özellik göstermektedir:

Birincisi: Bu meselelerden hangisine dair olursa olsun, bizimle ilgili olan taraflarını bilmemek, öğrenmeye de tenezzül etmemek.

İkincisi: Bizimle ilgili olanların dışında, pek çok şeye, pek çok bilgi, metod ve prensiplere vâkıf bulunmak.

Fakat bu garip karışıklık, cemiyetimizde mevcut bulunan ve bundan daha tuhaf ve yanlış olan bir başka hâlin neticesidir:

Osmanlı cemiyeti asırlarca önce teşekkül ederek, büyük ve herkesce mâlum bir medeniyet meydana getirmiş, dünya tarihinde mühim bir vazife ifa etmiştir.

Böyle olduğu halde bizim Batıcılar, kendi milletlerinin mânevî ve ahlâkî hayatını, sosyal ve siyasî kanun ve prensiplerindeki olgunlukları yani milletin dehâsını gösteren, millî, fikrî ve ahlâkî varlığını meydana getiren kıymetleri bilmedikleri için küçümser, hatta tahkir ederler. Bunları öğrenip tedkik etmekten fayda ummazlar. İşte onları, cehâletlerin en uğursuzu olan "kendini bilmeme" haline düşüren de budur.

Bundan dolayı, Batı hayranları, bizi yani kendi milletlerini, henüz teşekkül eden ve millî varlığını elde etmeye çalışan, yeni doğmuş bir cemiyet sayacak derecelere geliyor; tarihimizin ve ecdadımızın büyüklüğünden şüphe ediyor, bizi hakir görüyorlar.

Bu acıip düşünce ve bilgilerle dolan zihinler, onları, sonunda şuna sevk ediyor: Ruhların vatan değiştirmesi ve fikren göç!...

Şu şartlar altında elde edilen bilgilerin kıymeti ferdlere sınırlı kalır. Mühendis, doktor ve benzeri fen adamları ve sanatkârlar yetişebilir. Fakat bunun sosyal bir değeri yoktur.

yalnuz ilme
benzeri cehalet
türü.

?
- Japondan çok
Japonya olma durumu.

Şahit olduklarını kayda alan, coğrafyanın hakikatini perdelemeye çalışan, yaptığı tüm eylemlerin temeline merhameti koyan Emre Karapınar bu sayımızda bizlerle. Seyyah, "Aile Olmak" belgeselinin yönetmeni, dert sahibi, nevi şahsına münhasır konuğumuzla yolda olmayı, şahit olmayı ve etmeyi, insanlarla paylaşmayı, yönetmenlik tanımının eksikliğini, ailenin önemini, gerçeği aramanın ve görmeyi yollarını, Afrika'nın gülüşünü, Avrupa'nın yalnızlığını konuştuk.

Emre Karapınar

Röportaj:

Mediha Sümeyye Kara,
Şule Duman, Rûveyda Korkut

Kamera & Fotoğraf:

Emrullah Yıldız, Şüheda Damgacı

"Neyi yaşarsanız, neyi hissederseniz, nerede durursanız gördüğünüz şey odur."

Emre Karapınar'ı en çok "Aile Olmak" belgeselinden tanıyoruz. Hikâyeleri ele alış şekliniz, coğrafyalara bakışınız, adımladığınız yerler, muhabbet ettiğiniz insanlar, gittiğiniz yollar, her biri hayatımıza iz bırakıyor. Sizi böylesi güzel işler yapmaya niyetlendiren bakış açısı nedir? Kimdir Emre Karapınar? Sizden dinleyelim.

Ben bir yolcuym. Yaptığım yolculuklarda icra ettiğim şey bir meslek değil. Şahit olmaya çalışıyorum. Şahit olduğum şeyi

teknik imkânla kaydediyorum. İnsanları da bu şahit olduğum şeye şahit kılmaya çalışıyorum. Bunun adına yönetmenlik denir mi bilmiyorum. Kendimi yolcu olarak tarif etmek daha hoşuma gidiyor. Kamerayı kullanmayı öğrenebilirsiniz ama kamera ile ne söyleyeceğinizi size söyleyecek, gösterecek veya öğretecek olan bir şey yok; o içeriden gelir. Şair nasıl kalemi ile yazıyor, harflerle dans ediyorsa biz de görüntü ile bunu yapmaya çalışıyoruz.

Şahitliğinizi paylaşıyorsunuz bizlerle. Bunun adına yönetmenlik demenin eksik kaldığının farkındayız. Siz nasıl adlandırıyorsunuz?

Öncelikle ben belgeselci değilim, sinemacı değilim, hele yönetmen hiç değilim. Yönetmen kavramı üzerinden kendimi tanımlamayı sevmiyorum. Yönetmenlik kavramının günümüzde çok havalı, artistik bir tarafı olduğu için o alana ilgi duyanlar tarafından da çok abartılıyor, cazip bir şeymiş gibi yansıtılıyor. Bunu talep edenlerin de manasına dair derin düşünceleri yok. Mesela yönetmenlikle şairlik arasında pek bir fark yok. Ama kimse demiyor ki ben şair olacağım. Çünkü şair olmaz insan, bir şekilde içeriden gelen bir şeydir. Yönetmenliği biz kamera ile çekilip yapılabilecek bir şey olarak düşünüyoruz. Hâlbuki öyle değil. Bir meslek hiç değil. Yönetmenlik şairliktir. Bizim yaptığımız işi yapanlara İngilizcede “director”, Fransızcada “rejisör”, Türkçede “yönetmen” deniyor, bütün bu kavramlar bana hep soğuk gelmiştir. Kontrol etme, mutlak güç ve yönetici olma hâline dayanan bu kavramlar benim yaptığım işin temelini oluşturmamalı. Benim kendimi bulduğum kavramın gerçek karşılığı Arapçada var. Arapçada bizim yaptığımız işi yapanlara “muhric (مُخْرِج)” diyorlar. Muhric, çıkarmak, çıkararak anlamındaki harace kelimesinden geliyor. Yönetmenlik çıkarandır, çıkarıcıdır. Nereden çıkarıyoruz? İçimizden çıkarıyoruz.

Peki birçok hikâyenin muhrici olarak bize neler söylemek istersiniz? Bu şahitlikler, yaşanmışlıklar nasıl bir serüven?

Biz BBC değiliz ki yaptığımız iş olarak görüp belgeselimizi çekip sırtımızı dönüp gidelim. Suriye'ye defalarca gittim, Gazze'ye, Afganistan'a, Afrika'ya ve birçok yere gittim. O insanların yaşadığı hayata şahit olup sadece belgesel çekip dönmek bu toprakların şahitleri olarak yapamayacağımız bir şey. Belgeselin malzemesi olarak tanımlayamayız gördüklerimizi. Emre olarak gittiğinizde karşınızdaki insanla bir ünsiyet kurabiliyorsunuz, hemhâl olabiliyorsunuz. Sen yönetmen olarak sıfatlarınla gidiyorsun hâlbuki bütün sıfatlarından sıyrılmam gerekiyor. Hayatını çektiğim insanlar benim hayatıma giriyorlar. Artık onlar hayatımda yokmuş gibi yaşamam mümkün değil.

Türkiye'de belgesel anlayışının yeni boyuta geçmesi çok taze. Gerçeği gösterdiğini iddia edenlerin karşısında görmek istenmeyeni gösteriyorsunuz, hatırlatıyorsunuz. Yaptığınız filmler dünyada nasıl yer alıyor?

Belgesel çekerken hiç böyle şeyler düşünmüyorum. Belgeselin ilk muhabtabı benim. Sizi, üzerimde etki bırakan, etkileyen, güldüren veya gözyaşı döktüren, bana bir şey söyleyen hikâyelere şahit ediyorum. Bir coğrafyaya yönetmen olarak gidersek yönetmen olarak döneriz, insan olarak gidersek terbiye olunmuş bir şekilde döneriz. İş seyahati yaparsanız işinizi halledip dönersiniz. Ama bir seyyah olarak gittiğinizde oranın hakikatine şahit olup dönersiniz; ikisi farklı şey. Biz turist değiliz. Turistler de dünyayı dolaşıyor, bizim turistlerden farkımız ne? Ben sözümü söylemeye çalışıyorum, kendime söylemeye çalışıyorum. Aslında bu belgeseli sizin için yapıyorum kendim için yapıyorum. Buna bir meslek olarak bakarsanız bir problem yok. Sıkıntı şu, meslek olarak baktığı-

nız için elinizde hiçbir şey kalmıyor. Sadece kamerayı kullanan arkadaşlar hiçbir zaman kameranın onları kullandığının farkında olmayacak. Kamera bizim için bir araç, putlaştırılmayacak bir vasıta.

Bizlerin, bu toprakların çocuklarının hikâyeleri ne zaman duyulmaya başlanacak? Mesela sizin yaptıklarınız evrensel bir nitelik bulabilecek mi?

Su akar yolunu bulur. Asıl olan yola düşmek, mücadele etmek. Ve hasbi olmak, hesabi değil. Şu ana kadar yaptığım bütün işlerde Allah'ın yardımını iliklerime kadar hissettim. Biz hemen kısa vadeli sonuç görmek istiyoruz. Sonuç odaklıyız. Şunu düşünmüyoruz mesela: Biz neyle mükellefiz? Mücadele etmekle. Başarı bizim elimizde olan bir şey değil. Başarı bizim elde edebileceğimiz bir şey değil. Bizim yapabileceğimiz tek şey mücadele etmek, yola düşmek. Varırız ya da varmayız Allah bilir. Bazı şeyleri belki de göremeyeceğimizi idrak etmemiz gerekiyor. Hep böyle değil midir? Efendimize inananlar efendimiz yaşarken kaç kişiydi şimdi kaç kişi... Bize düşen mücadele etmek yola düşmek sonucu göremeyecek olsak bile. Görürsek ne ala. Görmezsek de sıkıntı yok. Biz sonucu görmek için yola çıkmıyoruz. Genç arkadaşlarımıza belki bu noktada bir hatırlatma yapmakta fayda var: Hızlı sonuç almak tek gayemiz olmamalı. Benim gerçekleştirmeyi çok istediğim şeyler arasında yüzlerce film çekmek yok; sözü ve meselesi olan iki üç tane yapayım, bu minvalde de sayılı insan yetiştireyim, yeter. Yetişenler, yeni insanları yetiştirecekler, işler, yeni işleri geliştirecektir. Yol açmak en büyük miras.

Sade Soda'nın bu sayıdaki teması hayatımız. Hayatımızda ne kadar ben olabiliyoruz? Doğduğumuz yer, çevremiz sizce bizi ne kadar etkiliyor? Bu hayat ne kadar bizim?

Ben ile biz olmak arasında çok ince bir çizgi var. Ben olmadan biz olmaz. Ben

denen şey şahsiyet aslında. Kendini bilen Rabbin bilir. Bize ulaştırın, beni tanımak adına yapılan arayışı kutsal buluyorum. Bunu idrak edebilmek için “ben”i anlamamız gerekiyor. “Ben”in idraki Hira’da başlıyor. Kendini kaybetmek adına “ben”in peşine düşenler büyük ihtimalle hüsrarla karşılaşacaktır, ki bunu Avrupa’da çok iyi görüyoruz. Bireysel yaşam kültürü diye bir şey var: 1+0 evler var. 1+0 ev aslında aile yok demek. Aile yok demek, kişinin sadece kendisi için yaşaması demek. Biz sadece kendimiz için yaşayabilir miyiz? Onca haksızlığın olduğu bir zaman diliminde sadece kendimiz için yaşayabilir miyiz? Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın diyebilir miyiz? Diyemeyiz. Yeri geldiğinde yapılan yanlış düzeltmek zorundayız. “Bana ne, bu benim sorunum değil!” diyemeyiz. Kendi hâlimde takılayım diyemeyiz. Bizim için asıl önemli konunun eylem olması gerekir. Bilmenin hakkını veren şeydir aksiyon. Kapitalizmin hüküm sürdüğü şu çağda bize dayatılan bir hayat tarzı var: Herkes kendi hapisanesinde tek takılsın, kendi hazzına boğulsun; oradan çıkmasın. Çünkü çıktığında hareket başlar, birlik olduğunda kuvvet doğar, sorular sorulur. Peygamberimizi hatırlayalım. Toplumun bozulmuşluğu onu hapsediyordu, kurtuluşu Hira’ya çıkmakta buldu. Kendi ile baş başa kaldı ancak heybesi dolu şekilde Mekke’ye tekrar indi. “Ben” artık “Biz” yoluna çıkmıştı çoktan.

Merhametin kaynağı dediğimiz yer aile ve bu bazen kan bağı olmak zorunda değil. Benim de ailem olmadı; annem babam ayrı olduğu için çok sevdiğim bir ailenin içinde büyüdüm ve orada aile ne demek anladım. Bu bizim toplumlara has bir şey. Sadece “ben” için yaşayan, hazları için yaşayan bir bireye dönüştüğünde aileden mahrum kalıyorsun. İnsan paylaşmayı, merhameti, sevgiyi ilk olarak ailede öğreniyor. Bütün bunlardan mahrum olduğunuzu düşünün tek başınıza 1+0’da yaşıyorsunuz, çocuk yok. Baba

Allah’ın bir insana nasip edeceği en güzel nimetlerden biri doğru yol arkadaşıdır.

olduğunuzda, anne olduğunuzda hayata bakış açınız da değişiyor. Hissiyatınız, korkularınız, endişeleriniz, sevinçleriniz değişiyor. Sadece kendiniz için hareket edemiyorsunuz. İsmail Onay’la birlikte ilk çektiğimiz kısa filmde -evinde yalnız yaşayan ve ölen bir kadının hikâyesi (Kiralık/2010)- bunu anlatmıştık.

Sizin benlik yolculuğunuzda dönüm noktaları neler oldu? İmam Hatip sıralarından Avrupa’ya oradan da Afrika’ya uzanan hikâyenizin size, eylemlerimize nasıl bir yansıması oldu?

Biz 28 Şubat sürecine denk geldiğimiz için çok sıkıntılar çektik. Buna rağmen dünyaya bir daha gelsem yine aynı

hayatı yaşamak ister miydim? Evet. Bu sıkıntılar beni ben yapan hayatın yapı taşları oldu. Eyüp İmam Hatip Lisesinden mezun olduktan sonra üniversite yolculuğumuzun önü burada kesilince yurt dışına gitmeye çalıştım. Almanya’nın ardından Viyana Üniversitesi İletişim Fakültesinde okudum. 2011 yılında İstanbul Üniversitesine Erasmus ile geldim. Kapıdan almadıkları yere bacadan girmiş oldum. Bir yıl misafir öğrenci olarak devam ettiğim eğitim sürecinde ilk kısa filmimizin hazırlığı ile uğraştık İsmail’le. Viyana’ya dönünce kısa filmimizi çektik, güzel dönüşler aldık. Mezuniyete altı ders kala İstanbul’a Erasmus stajı vasıtasıyla tekrar geldim. İHH gönüllüsü olarak Etiyopya’ya gittim. Film orada koptu. Bir daha geri dönmedim. Bütün imkânlarına rağmen Avrupa’nın korkunç soğukluğu, ruhsuzluğu ve yalnızlığı karşısında Afrika’nın mutluluğu, muhabbeti, paylaşımı benim hikâyemi değiştirdi. O günden beri yolumu hep Doğu’ya düşürüyorum. Avrupa varlığın içerisinde yokluğu yaşayan bir yer, Afrika (görece) yokluğun içerisinde varlıklı yaşayan bir yer.

Pandemi sonrası dönem için özellikle dijital bir dünya tasavvur ediliyor. Tamamen dijital bir insan modeli sunuluyor. Sizce bu mümkün olur mu?

Sanmıyorum olacağını. Dijitalleşmenin getirdiği negatif durumların yanı

sıra imkânlar da var. Aslolan onu bizim nasıl yorumladığımız. Kamerayı bundan elli sene önce dedelerimiz eve sokmuyordu haram diye. Kafamızı kuma sokarak etrafımızda olanları yok sayamayız. Hâlbuki hepsi bir imkân, siz yorumlamazsanız başkasının yorumladığı büyük bir araç. Bunu yok saymak işin kolay kısmı. Onunla içeriden mücadele edip bir söz söylemek kesinlikle zor bir iş; evvela ne söyleyeceğini bilmek gerekiyor sonra da üretmek gerekiyor.

Afrika'daki toplumlar bu dijitalleşmeden nasıl etkileniyor?

Çoğunlukla coğrafyaya bakış açımız da problemlidir. Fakir edebiyatı; aç, hiç temiz su içmemişler gibi hakir görüyoruz. O coğrafyalara kapitalizmin girmediğini zannediyoruz fakat öyle değil. Her yere giriyor. Çölün ortasında su bulamıyoruz ama kola çıkıyor karşımıza. Bizim tahayyül ettiğimiz gibi değil. Coğrafya fakir değil. Coğrafya haksızlığa uğramış, sömürülmüş, zenginlikleri çalınmış. Dolayısıyla aslında biz onları tahkir ederek sömürgecilerin yaptığı şeyi yapıyoruz. Ekmeklerine yağ sürüyoruz.

Sizin aklınıza ne geliyor Afrika deyince?

Tefekkür. Muhteşem bir yer çünkü. Mutluluk, tebessüm geliyor aklıma. Afrikalı çocukların tebessümünü gördünüz mü siz hiç? İnci gibi dişleriyle gülünce güller açıyor değil mi yüzlerinde? İnanılmaz güzel bir yer Afrika. Bize anlatıldığı gibi değil. "Biz Afrika'yı kurtaracağız!" kardeşlik üzerinden kurulan bu cümleler aslında hamasi. Biz kardeşlik hukukuna riayet ediyor muyuz? İnsan kardeşini tahkir eder mi? Etmez. Dolayısıyla biz ve onlar diye bir şey yok orası da biz, burası da biz. Uzun yıllar Avrupa'da yaşadım. Afrika'ya geldiğimde şunu hissettim: Varlık içinde yokluktan, yokluk içerisinde varlık yaşayan evime geldim.

Avrupa'daki insanların varlık içinde mutsuz olduğundan Afrika'daki insanların yokluk içerisinde mutlu olduğundan bahsettiniz. Yıllardır savaş altındaki Müslüman toplumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sahipsiz bir coğrafya olduğu aşikâr... Bunun en güzel örneğini, Rusya-Ukrayna savaşında gördük. Ben defalarca Rusya'nın bombardımanında kalmış birisi olarak şunu iyi biliyorum ki Rusya eğer Ukrayna'yı Suriye'yi vurduğu gibi vursa her yer dümdüz olurdu. Ama Ukrayna'nın öyle ya da böyle bir sahibi var. Avrupa ses çıkartıyor değil mi? Suriye'yi 11 yıldır yıkıyorlar. O güzelim şehirler mahvoldu. Kiev'i nasıl vuramıyorlar. Şehirler kendi şehirleri de bozmak yıkmak istemiyorlar, özellikle tarihi mekânlardan bahsediyorum. Suriye'de güzelim Emevi Camii, Halep... O güzelim tarihî şehir, ölen insanlar da kimsenin umurunda olmadı. Hiç bu kadar ses çıkmadı. O yüzden İngiltere Prensi diyor ya, biz sarışın mavi gözlü insanların ölmesine alışık değiliz. Yine de biz insan olduğumuz için, Müslüman olduğumuz

için bir şey fark etmiyor. Ha Ukrayna'da bir çocuk ölmüş, ha Suriye'de ölmüş. Aynı ızdırabı, aynı hissiyatı, aynı üzüntüyü yaşıyoruz. Suriye'de tek bölümlük, "Aile Olmak" adlı belgeseli çektik. İkinci sezona başlamadan önce "Bir Varmış Bir Yokmuş" diye bir belgesel çektik. Kameranın hem arkasında olduk hem önünde. Bizatihi bizim şahit olduğumuz şeyi anlık olarak kaydettik.

Son sorumuzu yol arkadaşlığına ayıralım. Nedir yol arkadaşısı? Yola arkadaşsız çıkılır mı?

Allah'ın bir insana nasip edeceği en güzel nimetlerden biri doğru yol arkadaşısıdır. "Evvel Refik, Bade'l Tarik" (Önce yoldaş, sonra yol). Sizinle gelecek sizinle ağlayacak ve beraber aynı şeyi hissedecek bir yol arkadaşı ile uzun yol alırsınız, doğru yolda yürürsünüz, yolu yaşar ve hissedeceksiniz. Öbür türlü yoldan çıkarsınız. Yanlış arkadaş yoldan çıkartır, doğru arkadaş yola revan eder.

KISA KESELİM AYDIN HAVASI OLSUN

Ne tükenmez?

Yol

Neyi arıyorsunuz?

Kendimi

Farklı kültürlerden alıp günlük hayatınıza dâhil ettiğiniz bir alışkanlık?

Elle yemek

Yoldayken yuvanızı özler misiniz?

Her zaman

Hangi dua?

Allah'ım yine beni yola düşür.

Çay mı kahve mi?

İkisi de.

En çok söylediğiniz cümle?

Hayır benim ne işim var burada!

Abdullah Kibritçi mi Talha Aslan mı?

Böyle soru mu olur, al birini vur ötekisine 😊

Yaşlanınca nereye yerleşmek istersiniz?

Dağa

Afrika mı Balkanlar mı?

Hayda! İkisi de 😊

Meyveli soda mı sade soda mı?

Tabii ki sade soda 😊

Neyi çok kafaya takmamalı?

Kafayı takmalı.

Ahmet Murat Özel @ahmetmuratozel
çevrimiçi

Sizi çevrimiçi yakalamışken birkaç soru sorabilir miyiz? 😊 17:13

Çocukların gülüşünde ne arıyoruz? 17:17

Dünyanın ve hayatın hafifleme ihtimalini. 17:19 ✓✓

Yazılarınızda sizi en çok etkileyen duygu nedir? 17:21

Yazılarımı duygulardan ziyade sorular sebebiyle yazırım. 17:24 ✓✓

Kendinize sorduğunuz hangi sorunun cevabı yok? 17:27

Babamdan uzun mu yaşayacağım? 17:29 ✓✓

İlahiyat eğitiminizin edebi yönünüze katkısı ne oldu? 17:30

Bana yeni konular ve meseleler verdi. 17:31 ✓✓

Şiiri neden yetersizlikle açıklıyorsunuz? 17:34

Gündelik dilin yetersizliğine işaret ediyor şiir. Bu yüzden. 17:38 ✓✓

Sizi en çok ne heyecanlandırır? 17:40

Birçok şey... Sabah çayı, Süleymaniye, dış hatlar terminali, kitaplar... 17:45 ✓✓

Ne okumayalım? 17:47

Para verdiğimiz için okumak zorunda hissettiğimiz ama çoktan sıkıldığımız kitapları. 17:49 ✓✓

Neden "Kaf ve Rengi"? 17:50

Kahverengiye benziyor. 17:51 ✓✓

Dinlemekten hiç bıkmayacağınız şarkı? 17:54

Şarkılardan çabuk sıkılırım. 17:55 ✓✓

"Bozulmuş dünya bize bozulmuş bir akıl veriyor." diyorsunuz. Peki, kalp nasıl akletmeli? 17:56

İnanarak. 17:56 ✓✓

Anlatmaktan çok hoşlandığınız şehir? 17:58

Fez. 17:59 ✓✓

Yaşadığımız hayat bizim kontrolümüzde mi? 18:02

Hayır, ne münasebet. 18:04 ✓✓

En son altını çizdiğiniz cümle? 18:08

"Kabin memuru biraz da lüzumsuz bir şekilde onu açıkça belirtmektedir: 'Uçağın sağında Lizbon şehrini görebilirsiniz.' Alında hiçbir şey görmeyiz: Gösteri bir kez daha bir fikirden, bir kelimedenden başka bir şey değildir." (Marc Auge, Yer-Değiller) 18:10 ✓✓

Başkaları hayatımızın neresinde olmalı? 18:12

Birazı içinde, birazı kıyısında, bir kısmı da dışında. 18:16 ✓✓

En sevdiğiniz replik? 18:17

"Geceleri çölde yalnız kalınca çok düşündüm." 18:20 ✓✓

Tatilde yapmayı en sevdiğiniz aktivite? 18:24

Okumak ve yazmak. 18:27 ✓✓

Okuldan koşarak çıkan öğrencilere hangi rotayı önerirsiniz? 18:30

Eve gitsinler. 18:32 ✓✓

Dost kervanı geçti mi? 18:33

Hayır, geçmeye devam eden bir kervan o. 18:35 ✓✓

Karlı bir gece vakti uyandıracağınız o dostun kim olmasını isterdiniz? 18:37

Var öyle dostlar hamdolsun. 18:38 ✓✓

Neyi kaybettik, nasıl buluruz? 18:38

Düzeni kaybettik. Bulamayız. 18:40 ✓✓

Bugün şehrin öteki ucundan koşarak gelen adam ne diye haykırır? 18:41

"Onlar doğru yoldadırlar." 18:42 ✓✓

Çok teşekkür ederiz. 18:44

MEHMET FATİH BATTAL¹ & ŞERİFE GÜNER²

Sade Soda adına çevrimiçi yakaladı, sohbet etti.

Bir sonraki sayımızda kim çevrimiçi olsun? #çevrimiçiolun etiketiyle hem çevrimiçi olmasını istediğin kişiyi hem de ona sormak istediğin soruyu yaz, biz soralım. Unutma, bir gün herkes çevrimiçi olacak :) [f](#) [t](#) [e](#) [s](#) sodasodadergi

¹ Pendik İTO Şehit Ahmet Aslanhan AİHL öğrencisi. Bir oyun hayranı. Okur, yazar ve düşünür. İçerik üretir, yönetir.

² Çanakkale AİHL mezunu. Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencisi. Tecrübeli dergici. Okumayı, karalamayı ve gezmeyi sever.

**YUSUF
ARBAĞ***

Hep Uyurken Oldu

Hep ben uyurken oldu bunlar
Ay hançerle boğazlanıp
Güneş çöllere sürüldü
Bense içimdeki derinlerdeki
Güne kaldım gebe.

Hep ben uyurken oldu bunlar
Felakete uğradı ekinler
Zora düştü kardeş ve fikirler
Bizse hayat denen
Hiçin ortasında yitikler...

Hep ben uyurken oldu bunlar
Önce sesler kesildi
Sonra damarlar en ince yerinden
Bizse bağırırmaktaydık
Hakikatin sesinden.

Hep ben uyurken oldu bunlar
Çocuklar gömüldü
Nazi fırınlarında
İhtiyarlar sona erdi ve gerildi
Orta çağ çarmıhında
Bense yeniden doğdum
Firavun sarayında...

Hep ben uyurken oldu bunlar
Bir haber yetti ilkin ayartmaya
Kâbus çöktü duvardaki kabartmaya
Bense gördüm olacakları
Duyulsa verilir abartmaya...

Hep ben uyurken oldu bunlar
Kitap yaprakları ve büyük miras
Buldu kendini ateşte ve büyük milat
Gerçek ve sanal
Aksinin dışında akışın içinde...

Hep ben uyurken oldu bunlar
Dehşet delilik gibi sardı ortalığı
Kaldı meydan yürüyen ölümlere
Bense mezar kazııcı oldum
Gömüldüğüm mezarlara.

Hep ben uyurken oldu bunlar
Anne rahmi kurak
Haber saldı etrafa ulak:
Allah'ın rahmeti epey uzak
İçimdeyse tuzak içinde tuzak.

Hep ben uyurken oldu bunlar
Büyük patlamanın arkasındaki dünya
Yenin aksine eskinin eşiğinde dünya
Bense prangaları kırılmış
Zavallı bir rüya.

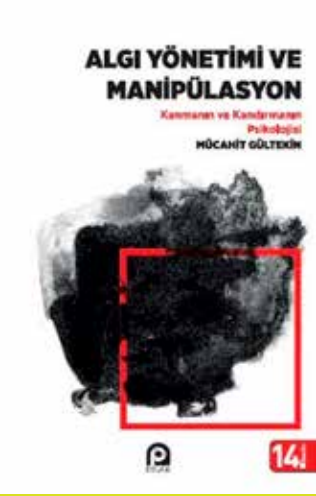
Hep ben uyurken oldu bunlar
Cenin kendi ayakları üstünde
Şeytansa ayağı ayak üstünde
Bense hakikatin gemisinde
Nuh'un erişinde ve berisinde...

*Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencisi.

KOŞUNUN RENGİ SEVGİ YERLİOĞLU

İkinci kitabı olan Koşunun Rengi'nde, Sevgi Yerlioğlu okurun karşısına hem şair hem anne olarak çıkıyor. Kitabın ilk sayfasında bir annenin oğluna sahip olduğu kelimelerle nasıl seslendiğine şahit oluyoruz. Okuyucuyu ilk anne rolüyle karşılaşmasından da anlıyoruz ki şair hissettiklerini açık yüreklilikle dile getirmiş. Şiirlerine yansıttığı olayların içinde de kendini tüm şeffaflığıyla konumlandığını görüyoruz. Okuyucuya sunulan şiirler "Ormana Varmak İçin" ve "Her Şeyin Yabancı" olmak üzere iki bölüme ayrılıyor. Kitabı okurken bir hareketin sesinde kendinizi bulmaya çalıştığınızı fark ediyorsunuz. Şiirin eliyle yaptığınız bu yolculukta hareketin sesi koşunuzun rengini belirliyor...

Şule Yayınları, 79 sayfa, 2021.

ALGI YÖNETİMİ VE MANİPÜLASYON MÜCAHİT GÜLTEKİN

"Dünya halkları kandırıldı."

Bu cümlelerin dünyada bir önemi var mıdır? Yalnızca bir kişinin hayatındaki etkilerini düşündüğümüzde dahi irkildiğimiz eylem olarak "kandır(ıl)mak" büyük kitlelere uygulandığında kayda değer tepkiler vermekten çok uzağımız. Verilmeyen tepkilerin, alınmayan önlemlerin sonucunda da bugün acımadığımıza "inandırıldığımız" canımız, nesillerce her gün acıyor. Bu kitap kanmanın ve kandırmanın psikolojisini incelerken fark etmenin ve kayda değer tepkiler vermenin yollarını gösteriyor. Altı farklı bölümde konuya mercek tutulmuş. Bölümler içerisinde bilimle algı yönetiminin incelendiği üçüncü bölüm, konunun en önemli başlığı denebilir. Mekke-Medine'de algı yönetimi ve manipülasyonun örnekler üzerinden anlatıldığı dördüncü bölüm ise tarihi süreci takip bakımından kitabın en ilgi çekici bölümlerinden. Özetle diyebiliriz ki Mücahit Gültekin, algı yönetimi ve manipülasyonu yakından incelediği bu kitabında gerçeği anlamaya dönük gösterilen çabayı teşvik etmenin gayretinde.

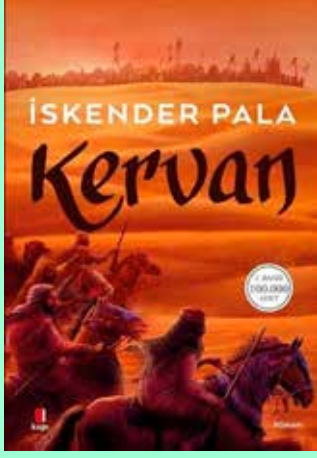
Pınar Yayınları, 320 sayfa, 2016.

GÖK KUBBENİN ALTINDA İBRAHİM KALIN

"Pergelin ucunu sabitlediğimiz yer hakikattir. Sonraki seyir yolculuğumuz ise hakikatin arayış yolculuğudur." diyen İbrahim Kalın'ın bu eseri, yolculukta karşılaştığımız sorulara cevap arayan bir eserdir. Birçok disiplini birleştiren farklı alan ve konulara değinen bu eser Kalın'ın 2021'de katıldığı "Kendi Gök Kubbemiz" programında anlattıklarından ve ayrıca çeşitli söyleşilerinden oluşur. Sabitliğin istikamet olduğu yolculukta sabitliğin yerini alan "dinamizm" adı altında modernizmin yarattığı etkiden dolayı kendi gök kubbemizi yitirdiğimizi vurgulayan yazar, okuru farkındalığa çağırır. Bunu da varlığa erişim sağlayan araç olarak tanımladığı kelimelerle yansıtır.

Mecra Kitap, 208 sayfa, 2022.

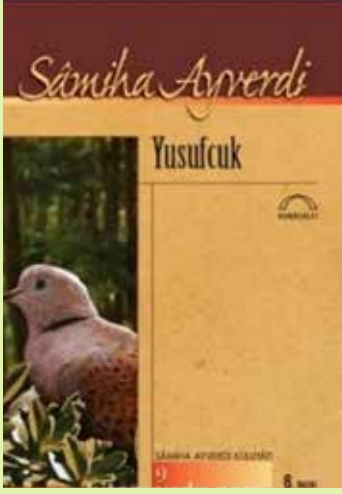
iÇİNİ DÖKEN KİTAPLAR

KERVAN İSKENDER PALA

“İbrahim Ağa Çayırında altıncı gecemiz. Vaktiyle Gazanfer Ağa buraya bir çeşme bir de açık namazgâh yaptırmış. Şehirde ayrılan kervanlar kalanlarla burada vedalaştıkları için İstanbullular buraya Ayrılık Çeşmesi demişler. Bir kalabalık, bir kalabalık... Kervana katılan hacı adayları, onları uğurlamak için toplananlar, sürrelerini getirip teslim eden hayırseverler, ilahiciler, goygoycular, dilenciler, seyyar satıcılar, muhallebiciler, köfteciler, simitçiler, avare çocuklar, piyasa yapan gençler, kediler, köpekler... Üsküdar baharının bütün coşkusu... Süslü sürre develeri, katırlar ve atlar... Beş gündür artarak süren bir telaş ve sık duyulan bir cümle: “Bu kervanda hak arayan varsa, hakkı verilir; başkaldıran olursa başı kesilir! Kervan Nuh’un gemisidir. Bize sarılan yol alır; bizden ayrılan geri kalır, yol mukaddes yoldur, hepimizi arıtır, pak eyler.” Eskilerin “Üsküdar harem toprağıdır!” demelerindeki hikmeti düşündüm. Bu kervan bizi Kâbe’ye ulaştıracaktı. Yol adabını da çok kolay öğrendik; birinci kös vurulduğunda derhâl kalkıp denklemler hazırlanacak, bağlanıp yüklenecek; ikinci kös vurulduğunda adım atılmaya başlanacak. “Yoksa!” diyor görevliler, parmaklarını sallayarak, “Göçtü kervan kaldın dağlar başında!”

Kapı Yayınları, 296 sayfa, 2021.

YUSUFÇUK SAMİHA AYVERDİ

“Koşmaktan, didinip çırpınmaktan tâtakı kesilmiş vücûdumu dinlendirmeye o kadar muhtaçtım ki... Artık seni bulmaktan da ümidim kalmamıştı... O zaman, boşa çıkmış mücadeleler, işe yaramaz didinmelerden sonra evine dönen yorgun bir adam gibi, ben de içime, kendime döndüm. Döndüm. Hayretle ve dehşetle gördüm ki sen oradasın. Dağ bayır arayıp bulamadığım sen, oradasın. Biraz küskün, biraz tutkun ve sitemli, yüzüme bakıyor ve diyorsun ki: Bütün dünyadan gizlenmiş olabilirim; fakat senden de mi saklanacaktım ki, en yakınını koyup beni Iraklarda aradın?”

Kubbealtı Neşriyatı Yayıncılık, 159 sayfa, 1946.

BİR ADAM GİRDİ ŞEHRE KOŞARAK TARIK TUFAN

“Her insanın ömrü boyunca ezberinde tutacağı bir yağmur olmalı. Ansızın veya keskin bir gök gürültüsü sonrası şehre düşen bir yağmuru ezberinde tutmalı insan. Damla damla ezberlemeli kendi yağmurunu. Elifbayı ezberler gibi, bir kısa sureyi ezberler gibi, bir şiiri ezberler gibi ezberlemeli yağmuru. Hiç değilse bir şarkının nakaratı kadar akılda kalmalı yağmur. Annenin yüzü kadar, sevgilinin parmakları kadar aklında tutmalı bir yağmuru. Gece olduğunda, uykuyu bulabilmek için aramadık yer bırakmayıp, artık vazgeçtiğinde insan, o yağmuru mırıldanmalı kendi kendine. İnsan bir yağmuru ezberinde tutmalı.”

Profil Kitap, 128 sayfa, 2019.

Yazdığı masal kitapları pek çok ülkeye ulaşan, çocuk edebiyatı yayıncılığının duayen ismi yazar Melike Günyüz bu sayımızda bizlerle. Erdem Yayınları Genel Yayın Yönetmeni, İbn Haldun Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Dr. Öğretim Üyesi, MÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi olan konuğumuzdan Kadıköy İmam Hatip Lisesi'nde yeşermeye başlayan inanç ve yeteneklerin bugüne ulaşan dallarının hikâyesini dinledik.

Melike Günyüz

Röportaj:
İclal Yılmaz,
Şule Duman,
Zeynep Öztel

Her söyleşide muhakkak sorduğumuz bir sorumuz var: İmam Hatip yıllarınıza dair unutamadığınız bir anınız var mıdır ve İmam Hatipli olmak hayatınızı nasıl etkiledi?

Biz kız imam hatip okulunun ilk öğrencileriyiz. Kadıköy İmam Hatip Lisesi, kolej gibi bir okuldu. Orta ikinci sınıfa geldiğimizde İngilizce derslerinde sadece İngilizce konuşuyorduk, flütle nota okumayı biliyorduk. Korumuz vardı; flütle eşlik ediyorduk. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki hafta sonlarımız sadece resim ödevlerini yapmakla geçiyordu. Sanatla bu kadar iç içe olmanın hayatımıza çok şey kattığını gördüm. Hem kişiliklerimizin incilmesi, estetik duygular kazanmamızda hem de bugün burada bu işleri yapmamızda o zamanlar aldığımız eğitimin çok büyük etkisi olduğunu düşünüyorum.

Yedinci sınıfta Musahipzade Celal Sahnesi'nde mezuniyet töreni yaptık. Velilerimiz, öğretmenlerimiz o gün törene geldiklerinde inanamadılar. Bir mucize, çünkü kendi başınıza bir program organize ediyorsunuz, akış oluşturunuz, kostümlerinizi kendiniz tasarlıyorsunuz. Bizde inanılmaz bir özgüven vardı. Dünyada her şeyi başarabileceğimize inanıyorduk. Bence hâlâ o inançla çalışmaya devam ediyoruz. Hatıralarım içinde en etkili olanı yaptığımız o mezuniyet programıdır. Üniversiteye gittiğimizde de diğer arkadaşlarımızdan o kadar ilerdedik ki... Ben Süleymaniye Kütüphanesi'ne gitmiş, orada yazma eser görmüş biriyim, ben nota okumasını bilen biriyim, ben tiyatro sergilemesini bilen biriyim... İmam Hatip'te kazandığımız güzel özellikler hayatımız boyunca çok büyük kazanımlar olarak karşımıza geldi.

Yayıncı bir ailede dünyaya gelmeniz sebebiyle Hareket, Dergâh ekibinin ortamında büyüyor ve küçük yaşlarda yayıncılığa başlıyorsunuz. Babanız Ebubekir Erdem Bey ve önemli yayıncıların arasında yetişmenin yayıncılığa bakışınız/yaklaşımınız üzerinde nasıl etkileri olmuştur?

Hem olumlu hem olumsuz tarafları oldu. Biz babamdan çok büyük bir miras aldık: İtibar. Yayıncılar, akademisyenler, fikir adamları ve edebiyatçıların içinde yetişiyor, hepsini tanıyoruz. Kitaplarını okuyup idealize ettiğiniz insanların aslında kişilikleriyle doğrudan ilişkilisiniz, görüyorsunuz. Bu çok da iyi bir şey değil. Yaşayan bir sanatçı hakkında konuşurken şöyle bir yanlışa düşme gafleti doğabiliyor; eserini değerlendirmek yerine onun kişiliğini değerlendirmek. "Aman bırak o adamı onun kitapları mı okunur!" Böyle bir şey yok. Biz aslında eserin kendisiyle meşgulüz, adamla değil. Dolayısıyla bu durum bana çok erken yaşta eserle eserin müellifini birbirinden ayırarak öğretti.

"İmam Hatip'te öğrenciyken bizde inanılmaz bir özgüven vardı. Dünyada her şeyi başarabileceğimize inanıyorduk. Bence hâlâ o inançla çalışmaya devam ediyoruz."

Kitle açısından bir değerlendirme yapmanızı istesek çocuk ve yetişkin edebiyatı arasındaki benzerlikler ve farklılıklar hakkında neler söylersiniz?

Hem benzer yönleri hem de temel ayırım noktaları var. Temel ayırım noktaları şunlar: Yetişkin kitabının okuru da yazarı da aynı seviyede yetişkin insanlar. Bir kere aralarında, hayatı tanıma, anlamlandırma ve ideolojinin farkında olma gibi bakımlardan büyük farklar var. Bu sebeple çocuk yazarı her zaman daha yukarıda ve otoriter bir durumdadır. Çocuk yazarlarının genelde çocuğa bir şeyler verme, dikte etme, öğretme, mesajı ulaştırma derdi vardır.

İkinci temel fark ise okurun kitabı tercih noktasındaki farkı. Çocuk okurun kendi kitabını seçmesi çok nadirdir. Ya anne babası ona kitap alır ya okul kütüphanesinde onun için tercih edilmiş kitaplardan bir seçim yapar veya öğretmeni zorunlu okuma listesi oluşturur.

Benzerlikler de şunlar: Her ikisi de okur, her ikisi de dille muhatap olur ve eğer edebiyattan bahsediyorsak her ikisinde de asgari bir estetiğin var olması gerekir. Her iki okur kitlelerinin yazarının da kendini yetiştirme

mecburiyeti vardır. Yani sizin okurunuzun çocuk olması sizin kendinizi daha basit, daha çerez türü şeylerle beslemenizi gerektirmiyor. Tam tersi daha iyi edebiyat metinleriyle besleyip onu daha süzölmüş bir şekilde çocuğa sunmanız gerekiyor. Dolayısıyla bence bu açıdan yazarlık anlamında ikisinin arasında fark olmadığını düşünüyorum.

Şüphesiz ki edebiyat bir yanıla yaralarımızı sarıp sarmalamak için okuyucu/yazar olarak içine dâhil olduğumuz bir alan. Mevzu çocuk edebiyatı olduğunda bu işlevden ne ölçüde söz edebiliriz? Sorun odaklı çocuk edebiyatı kitaplarıyla birlikte kavramların çocuğun zihninde tartışmaya açılması bu işlevin karşılanması demektir diyebilir miyiz?

Büyük ustalık denen şey tam olarak bu. Çocuk kitabı yazarı kendini daha dikkatli olmak zorunda hisseder, biraz da kendine otosansür uygular. Belli kalıpların içinde olma mecburiyeti vardır. Bu kalıp bazen söz dizimi kalıbıdır bazen de kullandığı kelimelerin çeşitliliğidir, uzunluğudur, bazen konunun seçimidir bazen de konuyu nasıl anlattığıdır. Metni öyle bir ustalıkla kaleme almalı ki sarıp sarmalaması gerekiyor. Muhatabınız çocuk olduğu için çok dikkatli olmak zorundasınız. Bir yetişkine konuştuğunuz şeyi konuşmuyorsunuz. Ölümle ilgili bir kitap yazarız ama bu her çocuğun okuması için olmayabilir. Her çocuğun bu kitabı alımlama şekli farklı olacaktır.

Özellikle sorun odaklı metinlerde çocuğun bunu nasıl alımladığı büyük önem taşıyor. Şimdi burada yazar sorumlu mudur? Ben burada yazar sorumluluğundan ziyade ebeveyn ve öğretmen sorumluluğunun daha önde olduğunu düşünüyorum. Onların doğru kitabı seçip çocuğu doğru kitapla buluşturması çok önemli. Ebeveynin kitabı kullanma biçimi çok önemli. Kitap, çocukta bir şeyi tetiklemiş olabilir burada yapmamız gereken kitabı suçlamak mı yoksa açığa

çıkan problemin üstesinden gelmek mi? Bu gibi durumlarda suç kitabın değildir. Burada bir yetişkinin ortaya çıkan arızaya “Kitap bunu ortaya çıkardı o hâlde bunu çözelim.” diye bakması gerekiyor. Biz çok steril, hiçbir yaraya merhem olmayan, kimsenin travmasına dokunmayan, kimseyi de sarmayan, hayat çok güzel, bulutlar, gökkuşağı ne kadar güzel diyen metinler istiyoruz. Artık gökkuşağından da söz edemiyoruz o da yasaklı oldu. Yakında bulutu, yağmuru, güneşi, her şeyi yasaklayacaklar. Çünkü herkes bir şeye sahip çıkacak ve biz bütün bunları konuşamaz hâle geleceğiz. Bu çok kötü bir şey.

Çeviri çocuk edebiyatı metinlerini yakından takip ediyor olmanıza rağmen yayınlamak konusunda oldukça titiz davranıyorsunuz. Bunun sebepleri üzerinden Türkiye’de çeviri çocuk kitapları, yerli metinlerin “konu çeşitliliği, ihtiyaca görelilik” gibi alanlardaki eksiklerini doldurma işlevini üstlenmekte midir? Bu eksikliği tamamlamak için çeviri çocuk metinleri arttı diyebilir miyiz?

Sayısal olarak çeviri çocuk kitapları her yıl artıyor, dolayısıyla artık çok fazla çocuk çeviri kitabımız var. Türkiye bu konuda sınırları açık bir ülke. Burada da çok temel bir fark olduğunu düşünüyorum. Yabancı yazarlar daha cesurlar, hikâyeyi bağlama konusunda daha yaratıcılar. Yabancı çizerler hikâyeye çok daha fazla şey katıyorlar. Biz yayınevi olarak konu seçiminde, herkesin her yerde bulabileceği bir konu değil de özgün konuları bulmaya çalışıyoruz. Orijinal konular, farklı konular olsun ama bir yandan da edebiyatın sıcaklığı okuru içine çeken bir sıcaklık olmalı ve yumuşak bir geçiş yaratılmalı. Kitaplar engelliliği de anlatsın, ölümü de anlatsın ve okuduktan sonra okurda güzel bir haz bıraksın istiyorum. O yüzden kitap seçerken beni mutlu eden kitapları seçiyorum. Çünkü kendim için seçtiğim kitapların başkaları için de güzel olduğunu düşünüyorum.

Türk yazarlar da artık çok güzel kitaplar yazıyorlar. Özellikle ilkökul aralığında çok ciddi bir edebiyat var. Ama resimli kitap yazmak çok zor bir iş. Çok az cümleyle çok derin konuları özgün bir dille yazmanız ve okuru da şaşırtmanız lazım. Bu hiç kolay bir iş değil, çok büyük bir ustalık gerektiriyor.

Çocukluğunuzdan bu yana olan yazar olmak, yayıncılık yapmak hayalinizi gerçekleştirdiniz. Şimdiki hayalleriniz/hedefleriniz nelerdir?

Özgün ve farklı yeni şeyler yapmak istiyorum. Şimdiye kadar hep mesleğimde öncü işler yaptım. Tabii bulunduğumuz sosyal çevre bizim kendimizi ifade etme biçimimiz, mütevazılığımız, birtakım grupların önümüzü açıp açmama konusunda gösterdikleri tavır, bazı şeylerin çok açığa çıkmasına müsaade etmemiş olabilir. Ama mesela geçen gün bir katalog buldum. 2007 yılında bir hikâyemizi on farklı çizere her bir sahneyi çizdirip hikâyenin İngilizcesini yazdırıp yurtdışı kataloğu hazırlamışım. Bunu yapma sebebim şuydu: Bologna Çocuk Kitapları Fuarı’na giderken Türkiye’deki illüstratörleri de götürüyüm, onların eserleri, iletişim bilgileri, fotoğrafları her şeyleri var orada. Bu o yıllar için Türkiye’de çok ileri bir fikir. İnsanlar daha fuarlara gitmezken, fuarlara katalog hazırlamazken ben bir illüstratör kataloğu hazırladım. Bir de bir çocuk

edebiyatı araştırma enstitüsü kurmayı hedefliyorum. Yurt dışındaki örnekleriyle paralel bir proje dosyası hazırladım. Allah nasip ederse bunu yapacağım. Bir de bir müzik aleti çalmak istiyorum...

KISA KESELİM AYDIN HAVASI OLSUN

İnsan insanın neyidir?

Dostudur, arkadaşdır.

Sadece kendiniz için yaptığınız bir şey?

Film seyretmek.

Bir kitap karakteriyle arkadaş olabileseydiniz bu kim olurdu?

Çocukken Polyanna ama şimdi emin değilim.

Sizi ayakta tutan bir şey?

İç motivasyonum, hayata olan sevgim ve imanım.

Çocuklarınızda kendi çocukluğunuzu seyrettiğiniz oldu mu?

Asla.

Hayatta sık sık keşke diyenlerden misiniz?

Hayır, asla.

En sık hissettiğiniz duygu?

Şükür.

Size verilen en iyi tavsiye nedir?

Ölümü unutma.

ZEHRA NUR
BAŞPINAR*

BOĞAZ'IN İNCİLERİNDEN BİRİNCİ

ÜRYANIZADE

**AHMET
ESAT
EFENDİ
CAMII**

*Kadıköy Ahmet Sani Gezici KÂİHL mezunu, taze diyetisyen. Cami cami gezip bahçelerinde soluklanmayı ve camilerdeki küçük detayların peşinden gitmeyi sever.

Bu cami bizi Üsküdar'dan Beylerbeyi'ne doğru uzanan Kuzguncuk'un renkli sokaklarının geride kaldığı yolun sol tarafında karşılar. İhtişamdan uzak, sade, dingin, minik ve mütevazı bir camidir. Yolculuğumuz bir de bahar aylarına denk geldiyse henüz camiye ulaşmadan önce sağ tarafta bir gülibrişim ağacı ve cami bahçesinin duvarlarını sarmalayan yasemin çiçeklerinin kokusu bizi camiden önce karşılar.

Boğaz'a bu bahçeden bakmak, yanındaki parktan yahut yol boyunca başka herhangi bir noktadan bakmaya hiç benzemiyor. Bahçe kapısından içeri adım atıldığı andan itibaren duvarları sarıp sarmalayan yasemin sarmaşıkları gibi sarıyor insanı bu başkalık.

Köprünün bir ayağında olanca ihtişamı ile Boğaz'ı süsleyen Ortaköy Büyük Mecidiye Camii, diğer ayağında sadece dikkatli gözlerin fark edebileceği Üryanizade Ahmet Esat Efendi Camii. İstanbul'un manevi büyükleri dediğimizde birçok isim sıralayabiliriz. Boğaz Köprüsü'nün bu iki yakasında karşılıklı yer almış camilere de köprünün manevi bekçileri desek yanılmış olmayız.

Gözler karşı yakada biraz daha uzağa, sol tarafa doğru gezdirildiğinde yine dikkatli gözlerin fark edebileceği bir başka huzurlu mekân olan Yahya Efendi Camii gözlerle çarpar. Yahya Efendi Camii de Akif Emre'nin tasviri ile denizin üstüne serilen seccade'nin aksine burada deniz kıblesinin tam tersi yönde kalır. Namaz öncesi veya sonrası biraz soluklanmak ve tefekkürü bir pencere aralamak isteyenler için tadına doyum olmaz bir noktadır.

Üryanizade Ahmet Esat Efendi Camii

Cami 1860 yılında Üryanizade Ahmet Esat Efendi tarafından yaptırıldığından beri banisinin adı ile anılmaktadır. Ahşap malzeme kullanılarak inşa edilen bu cami Boğaz'da kayıkhaneye sahip tek camidir. Cami bir tarafına daimî devinim içerisinde olan dalgalı denizi, diğer tarafına da dünya hayatı için sessizliğin simgesi olan mezarlığı almıştır.

Camiye birkaç merdiven basamağı ile çıkılır. Toplamda dokuz penceresi bulunur. Bu pencerelerden altı tanesi caminin denize bakan yönündedir, bakan gözlerin ruh denizlerine de açılır. Caminin üstü kırma bir çatı ile örtülüdür. İçeriden düz ve ahşap bir tavana sahiptir.

Minik ve güzelliği sadeliğinde saklı olan köşk

minaresi ise caminin en güzel ayrıntısıdır. Âdeta bir dantel gibi işlenmiş olan bu minarenin şerefesi baklava motifleriyle bezenmiştir. Şerefeden yukarı çıkıldıkça ay, yıldız ve yaprak motifleri de bu sadeliğe kondurulmuş zarif motiflerdir. Minare sekizgen bir külah ile göğe uzanır. Minareye hanımlar mahfilinin bitimindeki kapıdan girilerek çıkılır. Ekrem Hakkı Ayverdi'nin ifadesi ile bu minare tam bir "nurlu makam"dır.

Caminin mihrap duvarında pencere bulunmaz. Mihrap ve minber ise genel atmosfere uygun bir şekilde son derece sadedir. Mihrap basit bir niş şeklinde mermerden oluşmaktadır. Üzerinde Bakara Suresi 149. ayet yazılıdır. Minber ve vaaz kürsüsü ise ahşaptan yapılmıştır. Duvar süslemeleri zaman içerisinde değişiklik göstermiş olsa da son hâli açık renk duvar üstüne yapılmış zarif kalem işi motifler ile süslüdür.

Üryanizade Ahmet Esat Efendi'nin Hayatı

Üryanizade Ahmet Esat Efendi II. Mahmut Dönemi kadılarından Mehmed Said Efendi'nin oğludur. 1813 yılında Eyüp'te bulunan Üryanizade Yalısı'nda doğmuş, 1889 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Türbesi Eyüp'tedir. XVII. yüzyılda İstanbul'a gelip yerleşen Kilisli meşhur âlim Osman el-Uryânî'nin soyundan geldiği için Üryânîzâde lakabıyla anılır.

Üryanizade Ahmet Esat Efendi, Hoca Abdullah Efendi ve Ahıskalı Hoca İsmail Efendi'den ders almıştır. Fetvahanede yazıcılık yapmıştır. Aynı zamanda hat dersleri aldığı da bilinmektedir. Eyüp, Üsküdar, Edirne ve Medine kadılığı görevlerinde bulunmuştur. 1866-67 yıllarında İstanbul Kadısı, 1870-71 yılları arasında Anadolu Kazaskeri olmuştur. Daha sonra Rumeli Kazaskerliği görevini icra etmiştir. I. Meşrutiyet'in ilanı ile Ayan Meclisi üyesi olmuştur. II. Abdülhamid döneminde denk gelen hayatının son yıllarında vefat edinceye kadar 11 yıl süreyle şeyhülislamlık yapmıştır.

Birçok önemli görevde bulunmuş olan Esat Efendi munis, çalışkan ve bulunduğu görevde kendisinden bekleneni veren bir kişidir. Saltanat makamı ile ilişkilerinde oldukça dikkatli davranmıştır. Şeyhülislamlığı süresince saltanat ve hilafet haklarının savunuculuğunu yapan Esat Efendi vekiller heyetinde her işe karışmaz, ancak karıştığı işlerde sözünü dinletirdi. Şüphenin yaygın olduğu bir dönemde ulema sınıfı hakkında padişahın güvenini kazanmıştır.

BİR TAVSİYE

Büyükşehir karmasından bunalan gönüllere ferahlık veren bu camiye özellikle bahar aylarında uğramanızı ve bir nefes soluklanmanızı tavsiye ederiz. Önünden fark etmeden geçip gittiğimiz yapılara, mirasımıza olan dikkati arttırmak adına ufak da olsa bir katkı olmasının için her sayıda yeni bir mekân tanıtımı ile burada olacağız.

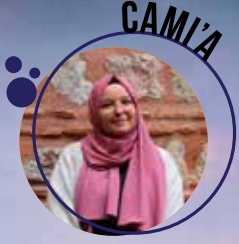

KONUM

Bizimle Paylaşın

Siz de her sayıda tanıtacağımız camileri ziyaretin edin, #gençlikcamidegüzel hashtagi ve @sadesodadergi etiketi ile bizimle paylaşın!

ENİSE
ÖZÜDOĞRU*

Okyanustan
Yükselen
Mabet:

II. Hasan Camii

Unvanı sayılamayacak kadar çok olan bir camii... Okyanusun kıyısında, dünyanın en büyük ikinci camisi, Kralın doğum günü hediyesi, yüzer gibi görünen II. Hasan Camii...

*Mehmet Emin Saraç AİHL mezunu, İbn Haldun Üniversitesi'nde Tarih & Yeni Medya ve İletişim bölümleri öğrencisi. Okumayı sevdiği kadar yazmayı ve anı fotoğraflamayı da sever.

İslam dünyasının dört bir köşesinde tarihi ve kültürel mirası yansıtan çeşitli büyük- lüklerde ve kendine has mimarilerde camiler inşa edilmiş. Bugün de edilmeye devam ediyor. Her biri kendi bulunduğu bölgeye özgü farklı mimari özellikler yansıtan bu camiler aynı zamanda İslam mimarisinin ne kadar çeşitli olduğuna da işaret ediyor. Bu sayıda, bu kültürel mirası taşıyan biri ve dünyada eşi benzeri bulunmayan bir camiye misafir oluyoruz. Fas'ın en büyük kenti olan Kazablanka'da ve Atlas Okyanusu'nun kıyısında olan bu yapı dünyanın en büyük camilerinden biri olma özelliğini taşıyan II. Hasan Camii.

Osmanlı-Türk mimarisinde alışık olmadığımız ancak Kuzey Afrika ve İspanya'da rastladığımız dikdörtgen formda tasarlanan bu caminin mimarlığını Michel Pinseau isimli ünlü bir Fransız mimar üstlenmiş. II. Hasan Cami'nin tarihi sürecine baktığımızda ise inşaatın 1986 yılında başladığını ve 1989 yılında bitmesinin öngörüldüğü gerçeğiyle karşılaşıyoruz. 1989 yılında bitirmek istenmesinin temel sebebi ise o yılın dönemin kralı -aynı zamanda şu anki Kral VI. Muhammed'in babası olan-II. Hasan'ın 60. doğum günü olması. Yani bir nevi krala doğum günü hediyesi olarak sunulmasını planlanmış. Ancak böylesine ihtişamlı bir camiye tamamlamak beklenenden daha uzun sürmüş ve mabedin inşası neredeyse 1993 yılını bulmuş. Caminin bir kısmı Atlas Okyanusu'nun doldurulmasıyla üzerine inşa edilen bir platform üzerine kurulmuş, bir kısmı ise cam bir zemin üzerine oturtulmuş. Mimarisine ilk bakıldığı anda Kuzey Afrika ve Endülüs havası kolaylıkla fark edilen köşeli formdaki tek minaresi, 210 metre yüksekliğiyle dünyanın en yüksek minaresi unvanını taşıyor. Minarenin üstünde ise 30 ton ağırlığında bir alem bulunuyor. Bu devasa minare ve alem sayesinde cami Kazablanka'nın her yerinden rahatlıkla görünebiliyor. Tavan yüksekliği yaklaşık 60 metreyi bulan caminin bir diğer benzersiz özelliği ise tavanının açılabilir olması. Otomatik kayar tavan olarak tasarlanan bu tavan yaklaşık olarak 1100 ton ağırlığında ve otomatik olarak açılıp kapanabiliyor.

Caminin içine girdiğinizde göz alıcı sütunlar ve işlemler insanı âdeta büyülüyor. Alı-

şık olduğumuz mimari üslubun çok dışında kalan bu gösterişli cami ilk bakışta bir camiden çok müze veya bir saray havası veriyor. Caminin alt katında ise abdesthaneler, çeşmeler ve hamam bulunuyor. Ve yine cami avlusunda da Fas'ın her yanında görebileceğiniz, mimarisiyle insanı mest eden çeşmeler, sütunlar ve Fas'ın tüm camilerinin olmazsa olmazı geleneksel sekiz köşeli fiskeye bulunuyor. Yaklaşık 105 bin kişinin aynı anda ibadet etmesine imkân sağlayan bu caminin bugün bazı bölümleri kraliyet ailesi dışındaki ziyaretçilerin girişlerine kapalı. Böylesi devasa bir eser için ayrılan çok ciddi bir bütçe olduğu bilinmekle beraber, yaklaşık 800 milyon dolar bir harcama yapıldığı söylentiler arasında.

Kazablanka'nın eski şehir bölgesine girip ilginç ara sokaklarını aşarak ulaşılan bu muhteşem eser bölge halkı için yalnızca bir ibadethaneden çok daha fazlasını ifade ediyor. Yer yer avludaki sütunların serinliğinde dinlenenlere, piknik yapanlara, arkadaş buluşmalarına ve koşturup oyun oynayan küçük çocuklara hatta caminin dış duvarları üzerinden kendisini okyanusun serin sularına bırakıp yüzen bir sürü insana rastlamak mümkün. Cami, çevresinde ise Fas'ın geleneksel el sanatlarının sergilendiği müzeler, medrese, hamam, konferans salonu ve oldukça büyük bir kütüphane bulunuyor. Cami bu yönüyle klasik bir Osmanlı külliyesini andırıyor.

2000'li yılların başında Atlas okyanusu suyunun aşırı tuzlu olmasından kaynaklı olarak cami, duvarlarında çatlama meydana gelmesi üzerine 2005'te başlayıp üç yıl süren ciddi bir restorasyondan geçirilmiş. Restorasyonun bitmesinin ardından tekrar kapılarını ziyaretçilerine açan camide yine Türkiye'deki camilerde rastlamadığımız ancak Fas'ta oldukça yaygın olan namaz vakitleri dışında caminin kapıların kilitlenmesi gibi bir uygulama mevcut. O sebeple namaz vaktinin dışında gidilmesi hâlinde kapının kilitli olması ihtimali bir hayli yüksek. Namaz vaktini ve caminin açılmasını beklerken avlu kısmında ve yakın çevrede yer alan diğer mekânlara da bir keşif ziyareti yapmak veya okyanus havasını solutmak gibi farklı alternatifler değerlendirilebilir.

● SANAL GEZİ

● ADIMLA

● KONUM

Bizimle Paylaşın

Siz de her sayıda tanıtacağımız camileri ziyaretin edin, #gençlikcamidegüzel hashtagi ve @sadesodadergi etiketi ile bizimle paylaşın!

BİLİMİZ

VÖNÜKÇE

Türkçe: Doğan Cüceloğlu, Savaşçı, Remzi Kitabevi, 2017*

“Ben kendi seçimlerimden ve kararlarımdan sorumluluk alırım” dediğim zaman, kendi seçimlerinden ve kararlarından sorumluluk almayan bir insandan nasıl bir farkım olur? “Kendi seçimlerimden ve kararlarımdan sorumluluk alırım” diyen kişi şunları ifade etmiş oluyor: Bir; karar verirken, o konuda neyi ne kadar bilip bilmediğime önem veririm. Yani ortama getirdiğim bilinçten sorumluluk alırım.

İki; ortama getirdiğim bilinci eyleme dönüştürebilme özgürlüğüm olduğuna inanırım.

Üç; ortama getirdiğim bilinci eyleme dönüştürebilme gücüm olduğuna inanırım.

Dört; neyi ne kadar ne zaman, nasıl yapacağıma dair, sınırlarımla ilgili gerçekçi bir algılamada olduğuma inanırım.

Beş; “Bu benim hayatım” diyebileceğim bir gelecek yaratmak için kişisel bütünlük içinde olmam gerektiğine inanırım.

2. İngilizce: İbrahim Kudsi Nohutcu* & Mehmet Akif Ayzit**

How do I differ from a person taking no responsibility of his choices and decisions, and me who says "I take responsibility for the choices and decisions I make"?

A person who says "I take responsibility for the choices and decisions I make" expresses these:

- First, I care about how much of what I know whilst making decisions. In other words, I take responsibility for the consciousness I bring into a context.
- Second, I believe that I possess the freedom to give life to the consciousness I have brought into the context.
- Third, I believe that I have what it takes to put the consciousness I have brought into the context into action.

*Ömer Çam, Denizli ve Marmara AİHL'lerde eğitim gördü. Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğrencisi.

**Ömer Çam AİHL mezunu. İstanbul Medipol Üniversitesi'nde Bilgisayar Mühendisliği bölümü öğrencisi.

3. Arapça: Ahmet Kefçi*

عندما أقول أنني أتحمّل مسؤولية اختياري وقراري، كيف أكون مختلفاً عن شخص لا يتحمّل مسؤولية اختياراته وقراراته؟

عندما نلفظ عبارة "أنا أتحمّل مسؤولية اختياري وقراري" فإننا نعبر عن الأمور التالية:

أولاً؛ عند اتخاذ القرار، بهمنا ما الذي نعرفه وما لا نعرفه ومقدار معرفتنا بذلك الموضوع. يعني نحن نتحمّل مسؤولية الأفكار التي أحضرناها إلى الوسط الاجتماعي.

ثانياً؛ نؤمن أن لدينا الحرية الكاملة لتحويل الأفكار التي أحضرناها إلى المجتمع إلى أفعال

ثالثاً؛ نؤمن أن لدينا القوة لتحويل الأفكار إلى أفعال

رابعاً؛ نؤمن أننا على دراية واقعية فيما يتعلق بحدودنا حول ما سنفعله ومقدار ذلك و زمانه وكيفية

خامساً؛ نؤمن بضرورة أن تكون لدينا النزاهة الشخصية لخلق مستقبل نستطيع القول فيه "هذه حياتي الخاصة"

*Ömer Çam AİHL öğrencisi.

4. İspanyolca: Aytunç Saraçoğlu*

Quando digo que "Asumo la responsabilidad por mis propias elecciones y decisiones", ¿En qué me diferencio de una persona que no asume la responsabilidad por sus propias elecciones y decisiones.

La persona que dice "Asumo la responsabilidad por mis elecciones y decisiones." expresa eso en lo mismo tiempo:

- Uno, cuando tomo una decisión me importa lo que sabe bien o lo que no sabe bien. Así asumo la responsabilidad por el pensamiento que impongo al entorno.
- Dos, creo que tengo la libertad de convertir el pensamiento que impongo a la acción.
- Tres, creo que puedo convertir el pensamiento que impongo a la acción.
- Cuatro, creo que tengo una sentencia realista para pensar en los límites de qué puedo hacer, cómo y cuándo.
- Cinco, creo que tienes que crear un ambiente contigo mismo para crear un futuro que puedo decir "Esa es mi vida."

*Kadıköy AİHL öğrencisi.

5. Fransızca: Melike İrem Bolat* & Ayşe Berra Öğüt**

Quand je dis que "j'assume la responsabilité de mes propres choix et décisions", comment puis-je être différent d'une personne qui ne l'est pas? La personne qui dit: "je prends la responsabilité de mes propres choix et décisions", veut dire:

- Premièrement, je donne de l'importance à ce que j'en sais. C'est-à-dire que je prends la responsabilité de la conscience que j'apporte à mon milieu.
- Deuxièmement, je crois que j'ai la liberté de transformer la conscience que j'ai apportée dans l'environnement en action.
- Troisièmement, je crois que j'ai le pouvoir de transformer la conscience que j'ai apportée dans l'environnement en action.
- Quatrièmement, je crois que j'ai une perception réaliste de mes limites quant à ce que je vais faire, quand je vais le faire, pour combien de temps.
- Cinquièmement, je crois que je dois être dans l'intégrité personnelle afin de créer un avenir où je peux dire "C'est ma vie."

*İzmir Karabağlar KAİHL öğrencisi. **İzmir Karabağlar KAİHL öğrencisi.

6. Çince: Berkay Kılıç*

当我说"我为自己的选择和决定负责"时，我与一个不为自己的选择和决定负责的人有什么不同？说"我为自己的选择和决定负责"的人意味着：

- 第一；在做决定时，我很重视对于要做决定的事我所知道的程度。也就是说，我所负的责任是基于我对事物的了解。
- 第二；我相信我有自由把我负责改变的事情由意识转化为行动。
- 第三；我相信我有能力把我负责改变的事情由意识转化为行动。
- 第四；我相信我对我的极限有比较现实的认知和看法，我会做什么，能做到什么程度，何时行动以及如何去做。
- 第五；我相信我作为一个完整的人可以让未来的展望成为现实，从而可以说"这就是我的人生"。

*Şehit Mehmet Güder AİHL öğrencisi.

7. Rusça: Rukiye Özcan*

Когда я говорю: "Я беру на себя ответственность за свой выбор и решения", как я могу отличаться от человека, который не берет на себя ответственность за свой собственный выбор и решения?

"Я беру на себя ответственность за свой собственный выбор и решения", - сказал человек:

- Во-первых, когда я принимаю решения, меня волнует, что я знаю об этом и как сколько я не знаю. В смысле, я беру на себя ответственность за сознание, которое я привожу в окружающую среду.
- Во-вторых, я верю, что у меня есть свобода, чтобы превратить сознание, которое я привожу в действие.
- В-третьих, я верю, что у меня есть сила, чтобы превратить сознание, которое я приношу в действие.
- В-четвертых, я верю, что у меня есть реалистичное представление о том, что я собираюсь делать, и когда, и как я собираюсь это делать, о моих ограничениях.
- Пятое, я считаю, что мне нужно быть в личной целостности, чтобы создать будущее, которое я могу назвать "это моя жизнь."

*Mehmet Emin Saraç AİHL öğrencisi.

8. Almanca: Dilara Nas*

Was für einem Unterschied gibt es zwischen mir, wenn ich sage, dass ich meine Wahlen und Entscheidungen verantworte, und jemandem, der es nicht tut. Die Person, die für seine Wahlen und Entscheidungen Verantwortung übernimmt, drückt mit seinem Verhalten folgendes aus:

- Erstens lege ich Wert auf das Wissen, dass ich habe. Das heißt, dass ich dem Umfeld eingebrachten Bewusstsein bewusst und verantwortlich bin.
- Zweitens glaube ich, dass ich die Fahrhait habe, das Bewusstsein, dass ich in das Umfeld einbringe in Handlung umzuwandeln.
- Drittens glaube ich, dass ich die Kraft habe, das Bewusstsein, dass ich in das Umfeld einbringe, in Aktion umzuwandeln.
- Viertens glaube ich, dass ich eine realistische Vorstellung von meinen Grenzen habe, was ich wann und wie tun werde.
- Fünftens. Ich glaube, dass ich persönliche Integrität haben muss, um eine Zukunft zu schaffen, in der ich sagen kann: „Das ist mein Leben.“

* Beşiktaş KAİHL öğrencisi.

9. Farsça: Aslı Tanrıverdi*

وقتی می گویم «من مسئولیت انتخاب ها و تصمیم هایم را به عهده می گیرم»، چه تفاوتی با فردی که مسئولیت انتخاب ها و تصمیم های خود را به عهده نمی گیرد چیست؟

فردی که می گوید "من مسئولیت انتخاب ها و تصمیم های خود را بر عهده می گیرم" موارد زیر را بیان می کند:

- آ؛ هنگام تصمیم گیری، به چیزهایی که می دانم و اینکه چقدر نمی دانم اهمیت می دهم. به عبارت دیگر مسئولیت آگاهی را که به محیط می آورم بر عهده می گیرم
- دو؛ من معتقدم که این آزادی را دارم که آگاهی را که به محیط وارد می کنم به عمل تبدیل کنم
- سه؛ من معتقدم که این قدرت را دارم که آگاهی را که به محیط وارد می کنم به عمل تبدیل کنم
- چهار؛ من معتقدم که درک واقع بینانه ای از کاری که انجام خواهم داد، کی و چگونه و در مورد محدودیت هایم دارم
- پنج؛ من معتقدم که برای ایجاد آینده ای که بتوانم بگویم "این زندگی من است" باید در یکپارچگی شخصی باشم

* Van İpekyolu AİHL öğrencisi

10. Japonca: Furkan Eren Şirin*

「私は自分自身の選択と決定に責任が負います」と言う時、私と自分自身の選択と決定に責任を負わない人の違いは何でしょうか？

「自分自身の選択と決定に責任が負います」と言う人の表明しているのは、

- 何かに決める時、その決めることについて何をどのくらい分かっているのかどうか重要にしています。つまり、環境に齎した意識に責任が負えます。
- 環境に齎した意識を行動に移せる自由があることに信じてます。
- 環境に齎した意識を行動に移せる力があることに信じてます。
- 何を、どのくらい、いつ、どのようにすることについて自分の限界を現実的に認識していることに信じてます。
- 「これは私の人生」と言える将来を作るために個人の誠実さを持っていなければな

* İTO Marmara AİHL öğrencisi.

kalksam ve —dirilsem—

MEDİHA
SÜMEYYE
KARA*

Nasibimize bir Kudüs seferi ve dersi düştü: Bir yerlerden tutmalı ve tuttuğumuz yerden bir şeyler yapmalıyız. Unuttuğumuz yerden hatırlamalıyız, belki de unutmamak için haritaları odaların, sınıfların duvarlarına asmalıyız.

Hep ne deriz? Cuma günleri Müslümanların bayramıdır. Perşembeden okunan selası, yazın camilerden dışarıya taşan cemaati, en çok da annelerimizin sohbet dönüşü getirdiği tabakla cuma gününün farkı hissedilir. Cuma günleri farklı ülkelerdeki camilerden cemaat fotoğrafları sosyal medyadan paylaşılır. Ben de Filistin'den gelen karelere bakar iç çekerdim. Yine aynı iç çekişle *Sade Soda*'daki Kudüs yazılarını okuyan bu kızın nasibinde Kudüs'te bir cuma geçirmek, bunu da *Sade Soda*'ya yazmak varmış.

Aksa'nın Daimî Yüzleri

Buna yazı demeyelim, yâd diyelim. Kudüs kelimelerime sığmaz. Kudüs'te cumanın gelişi Fecr'ül Azm Hareketi'nden' belli oluyor. Gökyüzünden düşen damlalara rağmen binlerce kişi sabah namazını hep birlikte Aksa'nın içinde kılıyor. Namazdan sonra işleri olanlar işlerine, çocuklar toplarının başına geçiyor. Kubbetü's Sahra'daki hanım teyzeler de dizlerine battaniyelerini örtüp Kur'an'larını okumaya ve kendi aralarında mülahazalarını etmeye koyuluyorlar.

*Sancaktepe Rabia KAİHL mezunu. Marmara Üniversitesi'nde Gazetecilik okuyor. Bilad'üş-Şam'ı okumayı, anlamayı çok seviyor. Bazen grafiker bazen yazar. En çok da gezmeyi sever.

Mescid-i Aksa'da hangi mescide girseniz az çok bu görünümdür. Şunu fark ettim de Aksa'da namaz bitse de mescitte hayat bitmiyor. Her an mescitte yaşanıyor; direnişin, ibadetlerin, sohbetlerin de daimî mekânı mescit. Hele Kadim Mescid'de; kenarlarda ders yapan gruplar, Kadınlar Kütüphanesi'nde çalışanlar, en çok da şekerleme yapan amcalar... Hepsi Aksa'nın daimî yüzleri. Biz de bu karede bir duvara yaslanıp ezgimizi dinliyoruz: *Kalksam ve Dirilsem*.

Kudüs'te Direnmek İçin İlla Taşa Sopaya Gerek Olmadığını Gördüm.

Vakit biraz sokaklarda kaybolarak, biraz Aksa'da muhabbet ederek öğlene yaklaşıyor. Cuma vakti yaklaşırken biz de Şam Kapısı'na doğru çıkıyoruz, çarşıdan geçerken dükkanlardan hutbe olduğunu düşündüğüm seslerin yanı sıra neşidler, ezgiler de kulağımıza geliyor. Çoğundan dinlenen Kuran'ı Kerim'leri duymak içimizi ferahlatıyor. Her zamanki gibi Kudüslüler birbirlerine yoldan geçerken selam veriyor, gülümsüyor. Aslında hep gülüyorlar. Ben Kudüs'te direnmek için illa taşa sopaya gerek olmadığını gördüm; sağımdaki teyzenin oğlu hapiste, İmad abinin dükkanına gelen cezanın haddi hesabı yok. Lakin yüzlerinde kocaman bir gülümseme var. Çarşının ortasında tüm teçhizatı ile bekleyen askerler somurtuyor, onlar ise gülüyorlar. Biz de gülüyoruz çünkü bu cumamız Mescid-i Aksa'da.

“Ne Askerin Miğferi Ne Polisin Copu Ne De Bombalarınız Göz Yaşartır. Bir Tek Gazze Yaşartır Gözlerimizi Çünkü O İçimizdedir.”

Cuma iyice yaklaşırken Şam Kapısı'nda içtiğimiz naneli çay, insanlarla muhabbetimiz de içimizi ısıtmış hâlde Mescid-i Aksa'ya dönüyoruz. Namaz vakti hava yağmurlu olmasına rağmen dışarıda namaza duran birçok kişi var, geç kalanlar Aksa'ya girer girmez ilk yerde hızlıca imama uyuyorlar. Aynı yerde namaz da kılınıyor, top da oynanıyor, kahve de içiliyor. Namaz bitince de kalabalık hızla dağılmıyor; bazı insanlar yemek yiyor, bazıları köşede sohbet ediyor. Bayramlarda dedelerimizin camiden eve gelinceki heyecanı gibi bir atmosfer var burada. Özellikle de düğün çekimi için gelen çiftler dikkatimi çekiyor. Beyaz üzerine kırmızı nakışlı kıyafetleri, ellerinde çiçekleri Aksa'da veriyorlar pozlarını. Biz de bir duvara yaslanıp Kubbetü's Sahra'yı seyrediyoruz sonra duvarın yanındaki odadan bir davet alıyoruz. Mescid-i Aksa imamlarından Ebu Yusuf bize müezzinler odasında kahve ve çikolata ikram ediyor, hasbihâl ediyor, gelecekte umutlu konuşuyoruz. Camdan dışarı bakınca Kible Mescidi'nin önündeki Help Gaza yazısına iliştiriyor. Bu kare aklıma Semih El Kasım'ın “Ne asker miğferi ne polisin copu ne de bombalarınız göz yaşartır. Bir tek Gazze yaşartır gözlerimizi çünkü o içimizdedir.” sözlerini getiriyor. “Bir cuma vakti de Gazze'de

olmak nasip olur mu?” sorusu zihnimde dolanıyor. Ebu Yusuf'la vedalaşıyoruz.

Mescid-i Aksa'da yapılacak en keyifli faaliyeti yapmaya başlıyoruz; çocuklarla top oynamak. Düz duvarlara tırmanıp, şeytan taşlar gibi vurdukları için oyunun aksiyonu hiç dinmiyor. Oyundan sonra acıkınca Kudüs sokaklarında felafil yiyerek kaybolurken gün batmaya başlıyoruz. Sanırım Kudüs'te en güzel şey kaybolmak. Her girilen sokağı zihnime kazımaya çalışıyorum, çünkü bunlar benim sokaklarım. Bedenim hep bu sokaklarda olmasa da kalbim, zihnim, dostlarımla hayallerim hep bu sokaklarda geziyor. Gün batmaya yaklaşıyor ve hayallerimden biri daha gerçek oluyor. Şehri bir de akşam görmek için surlara çıkıyoruz. Bu gelişimizin son akşamında Şam Kapısı'nın üstünden Darüselam Yurdu ile vedalaşıyoruz. İşte böyle geçiyor Kudüs'te bir cuma.

Sahi Ayağımıza Vuran Su Bile Aynıyken Bizi Ne Ayırıyor?

Peki Ya Benim İçindeyken Bile Özlediğim Kudüs'ü İsrail Zindanlarındaki Esirler Ne Kadar Özlemiştir?

Günler geçse de zihnimdekiler geçmiyor. Yafa'da ayaklarımı suya sokarken dalgaların Gazze'ye, İskenderiye'ye, Beyrut'a, Gazimağusa'ya oradan Antalya kıyılarına vurduğu gerçeğini fark ediyorum. Sahi ayağımıza vuran su bile aynıyken bizi ne ayırıyor? Peki ya benim içindeyken bile özlediğim Kudüs'ü İsrail zindanlarındaki esirler ne kadar özlemiştir? Aya, El-Halil'de kendi mahallesindeki Harem'i, İbrahim Camii'ne ne zaman girebilecek?

Benim bu sorulara verebilecek cevaplarım yok. Bunlar, cevabını veremiyorum diye yok sayabileceğim sorular da değil. Filistin hatta Bilad'üş-Şam coğrafyasının tamamı tüm gerçekliği ile burada... Sadece şunu biliyorum ki bir yerlerden tutmalı ve tuttuğumuz yerden bir şeyler yapmalıyız, unuttuğumuz yerden hatırlamalıyız, belki de unutmamak için haritaları odaların, sınıfların duvarlarına asmalıyız. Abdullah Galip Bergusi gibi 19 yıldır esir tutulduğumuz hücrede 17 kitap yazmalıyız. Eserinde **“Bir numaralı hücremde, bir numara olmam gerektiğini öğrendim.”** yazıyor. Biz de kendi hücrelerimizde, coğrafyalarımız için bir numaralı olmalıyız. Nasıl bir numara olunur bilmiyorum, düşünceğiz ve yapacak bir şey bulacağız. Bana hayaller kurduran, en çok da çalışmam ve bir numara olmam fikrini veren kitaptan bir alıntı ile yazımın sonuna gelmek istiyorum. “Usta bir yazar değilim; yalnızca Siyonist işgalcilerin göğsüne kurşun saçmaya tutkun bir direnişçiyim. Silahımdaki kurşun bittiğinde kalemimden başka kurşunum yoktur. Kurşun kalemim... Yazdım ve yazmaya devam edeceğim.”

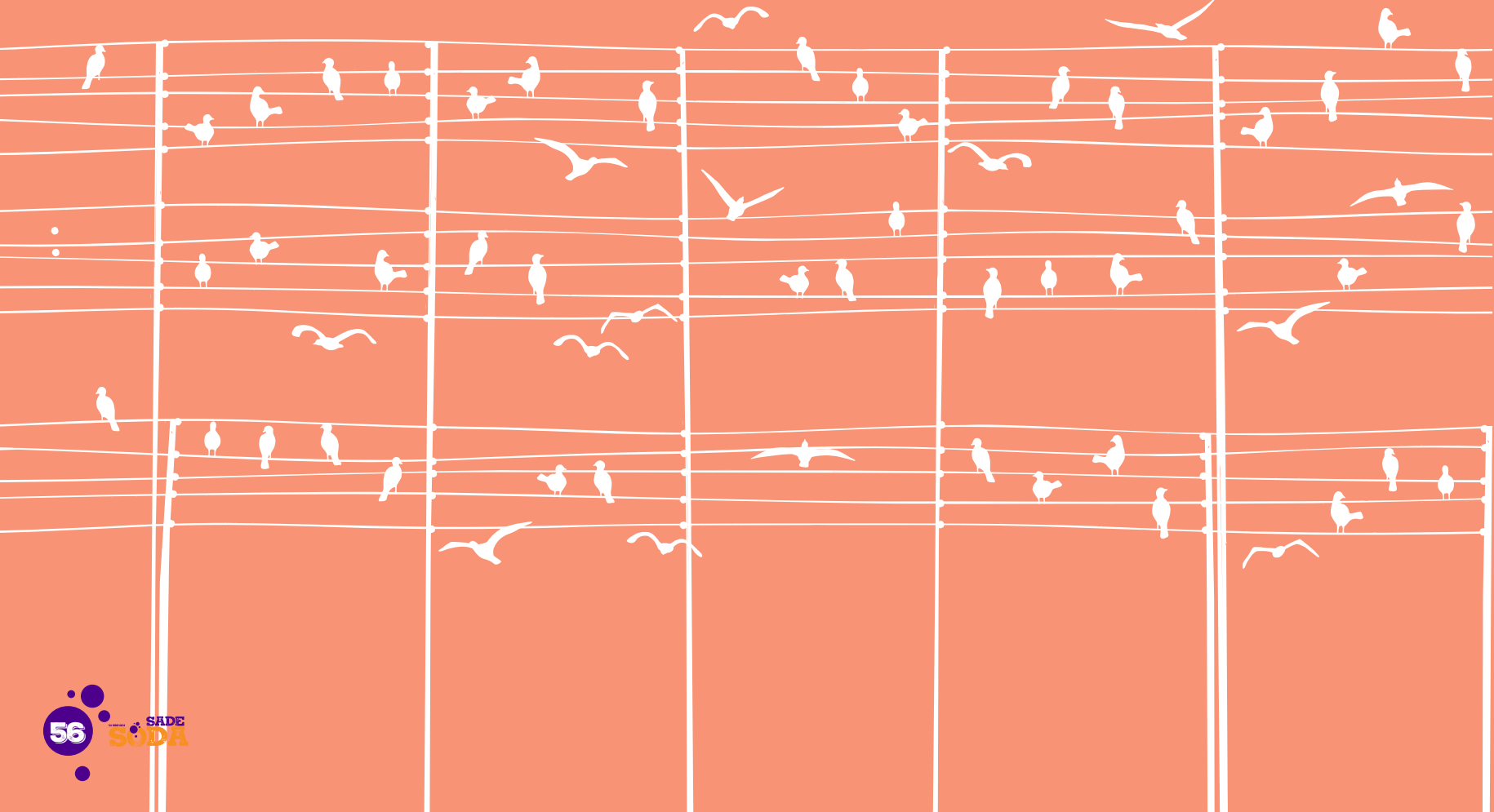
Vedalar, hasretler bizi üzmesin, kalemlerimiz Özgür bir Filistin'e... Bugün olmazsa yarın bir gün mutlaka...

1- Fecrül Azim Hareketi, Kudüs ve Mescid-i Aksa'yı Müslümanların gündeminde tutmak için Filistin'de başlatılan kitlesel sabah namazı buluşmalarıdır. Bu harekete farklı ülkelerden de destek gelmektedir.

M. ALI
KARANFİL*

BIRKA TURKÜ

“Dikkat dikkat! Trenimiz 1 numaralı perona varmak üzeredir.”
Vakit geldi. Aldım bağlamamı sırtıma. Buradaki nasibim bu kadarmış. Acı da olsa gitmek şart oldu bana. Çok koştum bu şehirde. Yoruldum... Hepimiz birer insanız. Hepimiz yol-cuyuz. İmkânlar ne olursa olsun, yol aynı be usta! Şartlar ne olursa olsun aynı yere varacağız. Peki neden herkes birbirinin kuyusunu kazıyor? Neden birileri birilerini bitiriyor? Ne güzel demiş Özdemir Asaf: “İnsan olmak kuruş ile değil, duruş ile ölçülür.” Ustamın kuyusunu kazdılar, varsın kazsınlar. Elimde olan varımı aldılar, varsın alsınlar. Benim dilim lâldır. Konuşan, türküler ve bağlamamdır. Bilmem söylesem mi söylemesem mi?

Yıl 2005. Memlekette rızık bitince bize yol görünüyor. 17 yaşında düştüm yollara geldim bu gurbete. Anamın rahmetli olmadan önce dokuduğu kilimleri getirip sokak köşelerinde sattım. Elde avuçta yok tabii, para lazım. Kazandığım parayla işportacılık yaptım. Biraz bekar evinde biraz da ucuz pansiyonlarda geçirdim bir ayımı. Zordur yaslanacak sırt bulamadan yaşamak. Ne güvenecek biri var ne de ağlayacak bir omuz. İşler değişirdi, o zaman ne kârlı ise o işi yapardık. Pişmaniye satmıştım bir ara. Celal Usta ile o zaman tanışmıştım işte. Saz dükkânı vardı işlek bir cadde. Saz ve bağlama çalmayı öğretirdi insanlara. O yara izi dolu elleri bir iki notadan çok hayatı öğretirdi.

İçeri girdim ve “Selamünaleyküm, pişmaniyem var alır mısın?” dedim. “Alırım amma param yoktur. Bağlamam vardır.” dedi. “Canın sağ olsun dedim” verdim bir tane. Oturdum dinlemeye başladım. O kadar güzel bir sesi vardı ki gönlümü dağladı benim. O zamanlar bilmezdim tabii. Türkü söyler sanırdım, meğer derdini haykırıyormuş adam. Para vermedi ama çok daha değerli şeyler söyledi bana. Dünyayı tek türküde anlattı... Çok yumuşak bir adamdı Celal Usta. Her gün gider oldum yanına. Her girdiğimde ona sattıklarımın verir, o da bana bağlamam var derdi. Parayı umursamadım. Yeter ki bana çalsın söylesin. Tam bir ay düzenli olarak gittim. Bugün ne dinleyeceğim sorusuna değişik bir cevap verdi, bir ayın sonunda... Arkadan çıkardığı bağlamayı elime tuttu, “Bugün ben dinleyeceğim.” dedi. “Ben ne bilirim ki Celal Usta? Hem sen varken benim çalmam olmaz.” dedim ve geri uzattım. Bir söz dedi ve beni ikna etti: “İnsanlar dertlerini haykırarak demler. Vur tele bağır.” Koydum bağlamayı kolumun altına. O kadar çok dinlemişim ki Celal Usta’yı, elim istemsizce doğru yere gidiyor. Çaldım ama bir türlü inanamadım. Celal Usta bana “Artık param var, bir de çırağa ihtiyacım var.” dedi. Beni çirak olarak yanına almıştı. Yıllarca eğitti beni, çok şey öğrendim Usta’dan. Hayatım orada geçti. İlk orada hayata tutundum, ilk orada kendimi buldum, ilk orada sevdalandım (Her ne kadar tek taraflı olsa bile...)

Celal Usta yakın zamanda döktü bana dertlerini. Zamanında ağaları vardı köylerin. Köyü onlar yönetirdi. Kimisi zulmederdi kimisi canı gibi bakardı. Celal Usta’nın köyündeki

ağaları çok çalıştırmış insanları. Belki de bu yüzden elleri yara izleriyle doluydu. Kim bilir ne yükler taşımıştı! Kısık bir sesle “Mehmet!” dedi. Kafamı çevirdim ağlıyordu. “Usta iyi misin?” dedim. “Mehmet hatırlar mısın ilk geldiğin zaman sana okuduğum türküyü?” dedi. “Hatırlarım tabii ki usta, unutulur mu hiç?” Kafasını yere eğdi. Hani dedim ya meğer derdini haykırıyormuş adam diye işte burada anlattı neden haykırdığını. “Benim bir kardeşim vardı. Onun adı da Mehmet’ti. Çok çalardık köyde, çok eğlenirdik. Bir keresinde ‘Abi, ben ne zaman çalacağım?’ demişti. Sen hele biraz dinle demiştim, dinletemedim. Daha çok şey öğreteceğim sana demiştim, öğretemedim. Ve bu bağlamayı gün gelecek sen devralacaksın ben dinleyeceğim demiştim, dinleyemedim. Garibiz tabii sırtımızdan doyan doyana. Çalıştık durmadan. Ufacık vücudu dayanamadı bu yüke. Bizleri sevgisiz büyüyen insanlar bitirdi oğlum.” Elini kendi bağlamasına attı ve bana uzattı. “Mehmet’ime nasip olmadı. Sana nasipmiş. Ne olursan ol ama önce insanlara merhem ol.” dedi ve gözyaşlarını silerek çıktı dükkândan, evine gitti. Öyle bir duruma sokmuştu ki beni sabaha kadar dükkânda elimde o bağlama ile kaldım, çalamadım. En başında anlatmıştı bana derdini ama anlamamışım...

Sabah çaycı çocuk geldi koşarak. “Mehmet abi! Celal Usta!” Evine gittiğimde bir tabut çıkıyordu evden. İşte orda yıkılmıştı. Beni de zamansız gelen haberler yakmıştı. Celal Usta vasiyetinde saz evini bana bırakmış. Üstünde “Merhem ol!” yazıyordu. Avukat okudu ama ne fayda ölüm haberini alan mirasçılar toplanmıştı bile. Yıllardır tek akrabasını görmezdim. Meğer ne de çok seveni varmış ustanın! Dükkânını öğrenen çıkmış gelmiş. Yaklaşık bir ay süren davanın ardından dükkân, ustanın amcaoğluna verildi. Avukat vasiyet bırakmadığını söyledi mahkemede. İşte orada da aklıma Özdemir Asaf geldi. Mahkeme olunca karşıdaki atışamazsın tabii. Aldım bağlamamı çıktım. İşte buradayım, geldim bu gara. Ne biletim var ne param. Tek ustamdan bir emanetim var o kadar. Atladım trene, bakınıyorum boş kompartımanlara. Birinde tek başına oturan benden 4-5 yaş büyük bir adam var. Çaldım kapısını, “Selamünaleyküm hemşerim, oturabilir miyim? Biletim yoktur amma bağlamam vardır.” dedim. “Buyurasın toprağım. Canın sağ olsun.” dedi. Gözlerim doldu ama belli etmedim. Geçtim köşeye oturdum. Şöyle bir baktı “E hadi o zaman yiğidim madem bağlaman var konuş da bir içimiz rahatlasın.” Aldım elime ustamın bağlamasını, ilk defa. Adama baktım “Benim dilim lâldır, konuşan türküler ve bağlamamdır.” dedim ve girdim söze:

“Yoksulun sırtından doyan doyana

Bunu gören yürek nasıl dayana

Yiğit muhtaç olmuş kuru soğana

Bilmem söylesem mi söylemesem mi?”

İCLAL
YILMAZ*

Bu Dünya Bir Pencere

Sabahın ilk ışıklarıyla sokak nasıl hareketlenir, gün batarken ilk hangi esnaf dükkânını kapatır, yağmurdan sonra göğün rengi nasıl griden maviye çalar? Hepsini gönlümce seyredebilir, her detayı zihnime nakşedebilirdim.

*Çanakkale AİHL mezunu. Üsküdar Üniversitesi Psikoloji bölümü öğrencisi. Tecrübeli dergici. Bu yolculuktaki tek çabası: kelimelerin kalbine vahyedilen mânâyı anlamakta bir adım ilerlemek.

Pencereleri her biri ikişer blokluk toplam beş sitemeye açılan bir evimiz var. Odalarından yalnızca ön, arka ve iki yanında kalan apartmanların pencereleri görünüyor. Ortaokulda okuduğum yıllarda bir sebepten aceleyle buraya taşınmıştık. O günden sonra güzel bir manzara hayaliyle buradan başka bir eve taşınmayı her düşündüğümüzde komşularımızın samimiyeti ve oturduğumuz muhitin denize yakın oluşu bizi bu fikirden vazgeçirdi. Bu evde denize yakınlığı sebebiyle pencereler hafifçe aralandığında içeriye dolan deniz kokusu hemen ön sokakta, sahilde, muhabbet eden insanların sesiyle birleşince “bu kadar güzel ve bu denli uzak” olan sahil manzarasının hasretine dayanmak imkânsızlaşır.

Koşullar zorlaştığında zihnin potansiyelini sergilemekte mahirleştiği söylenir. Koşullar zorlaşmıştı, ben de kendime evimizinkilerden başka “yeni pencereler” açmak için hayal kurmaya başladım. Deniz kokusu, sahilten gelen insan sesleri, odamda gölge oyunları sergileyen mumlar; şefkatli bir anne sesi, bir şiirin tekrar eden motifi gibi, hayallerimin arasından dolaşa dolaşa, şuurumun en kritik noktasını bulmak için yol açtılar kendilerine. Bu hayallerde kimi zaman karşı apartmanda yaşayanların hayatları hakkında çıkarımlar yapıp hikâyeler uydurdum, kimi zaman “İnsan Manzaralı Evimiz” başlıklı deneme serileri yazdım.

İstanbul’da okumaya başlayıp kalacak yurt aradığım dönemde de “pencere” mevzu beni endişelendiriyordu. Yıllardır hayal gücümü zorlayan bu durum artık “gerçek manzaralar” a dönüşsün istedim. Bu duayı hangi vakit ettim hatırlamıyorum ama kabul oldu. Kaldığım yurdun Çamlıca tarafına bakan iki odasından birinde adım yazılıydı. Odaya gelen son kişi olmama rağmen cam önündeki yatak da bana ayrılmışçasına boştu. Sabahın ilk ışıklarıyla sokak nasıl hareketlenir, gün batarken ilk hangi esnaf dükkânını kapatır, yağmurdan sonra göğün rengi nasıl griden maviye çalar? Hepsinin gönlümce seyredebilir, her detayı zihnime nakşedebilirdim.

Geçtiğimiz hafta perdeyi açtığımda yurdun hemen karşısındaki araziye iş makinelerinin geldiğini gördüm. Arazide bir inşaat başladı. Sanıyorum ki “gerçek manzaralar”ın kaderim-

de yeri yok! Yine de bina yükselip görüş açımı hâkimiyetine alana dek manzarayı izlemeye devam edeceğim.

İnşaat sırasında çalışmaların yapıldığı arazinin bitişiğindeki dar yol, patika, tapu sınırlarına dâhil olduğu için kapatıldı. Patika, mahalle halkının yolunu oldukça kısaltıyor ve her gün onlarca kişi oradan geçiyordu. Yolun kapanışından sonra pencerenin önünde tüm manzaralardan çok daha ilginç olaylar yaşanmaya başladı. Hayal kurmaya aşına olan zihnim bu noktada mahalle halkını birkaç kategoriye ayırıp incelemeye ve çıkarımlar yapmaya başlamıştı bile.

İlk gruptaki insanlar alışkın oldukları yolda yürürken birden önlerindeki “yol kapalı” levhasını fark etmiyorlardı. Öncelikle levhanın önüne dek yürüyorlar ve başlarını kaldırdıklarında hayretle levhaya bakıp kendi kendilerine mırıldanıyorlardı. Yolun kapalı olduğuna inanmak istemeyen ikinci grup ise levhanın sağında solunda geçecek yer arıyor, kimileri de dakikalarca orada durup yolun kapanışına, yolu kapatana ve aklına gelen muhtelif hayat talih-sizliklerine kızgınlıkla söylüyorlardı.

Tüm bu olanları seyrederken hayatın içindeki küçük bir olayın nasıl da yaşamın tümünü içine aldığı düşünüyorum. Hayatta başa gelen her ne varsa hepsinin karşısında verdiğimiz tepkiler, iç dünyamızı hem oluşturan hem yansıtan oluyor. Işığın asıl kaynağı olan güneş de ışığı gözle bakılabilecek kıvama getirip insanlara sunan ay da bir anlık davranışlar... Biri diğerine yetişemeyen, diğeri öbürünü geçemeyen görünen ve görünmeyenimiz.

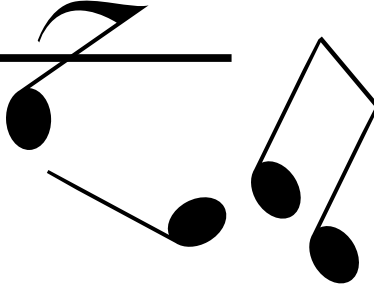
“Tabir” kelimesinin kökünün “yolun karşısına geçmek” anlamını içerdiğini öğrendiğimden bu yana tüm anlattıklarımızın bu bir kelimeyle de anlatılabileceğini fark ettim. Tabir edildiğinde gerçekleşen rüyalar gibi hayat da onu yorumladığımız gibi yaşanıyor. Pencerelerden görünen aslında görmeyi dilediklerimize dönüşüyor, yolumuza konan levhalar bizimle anlamlanıyor, hayatı yorumlama biçimimiz bizi yolun karşısına geçiriveriyor. “Hayatım boyunca kelimelere onları ilk defa görüyormuşçasına baktım.” diyen yazarın hayretiyle baktığımızda fazla sözün yerini alacak ne çok kelime var!

POP

JAZZ

ALATURKA

SAZ

MEHMET AKİF
AYZİT*

► Dünyanın
sesini kısıp içine
kulak ver.

İnsan
Nedir

Sanatçı: Kalenderi
Söz: Muhiddin Arabi
Çıkış Tarihi: 2019

YouTube

İnsan, insan derler idi
İnsan nedir şimdi bildim
Can can deyu söylerlerdi
Ben can nedir şimdi bildim.

Kendüsünde buldu bulan
Bulmadı taşrada kalan
Mü'minin kalbinde olan
İman nedir şimdi bildim.

► Kimin ne dediğini
kafana çok takma, kime
kulak vereceğimiz belli.

Derleroğ-
lugiller

Sanatçı: Mustafa Cihat
Albüm: Lila
Çıkış Tarihi: 2014

YouTube

Öyle mi olsam ki böyle mi olsam ki
Şöylece kalsam mı ben
Her şeyi sansam mı her söze kansam mı
Hakkımı alsam mı ben
Bendimi geçsem mi kendime gelsem mi
Haddimi bilsem mi ben

Öylece dursam mı yollara vursam mı
Kendimi bulsam mı ben
Bulmasam da buldu derler ki
Olmasam da oldu derler ki
Bilmesem de bildi derler ki
Derleroğlugiller

▷ Dil muntazır
teşrifine,
bekletme.

Dök Zülfünü Meydane Gel

Sanatçı: Münir Nurettin Selçuk
Beste: Tanburi Mustafa Çavuş
Makam: Hisar Buselik

YouTube

Verdin cevap ünvân ile
Yaktın sînem sûzân ile
Müştâk sana bin can ile

Bülbül senin, gülşen senin
Yâr, yâr aman aman
Aşıkınım hayli zaman
Dil muntazır teşrifine
Gel aman aman

▷ İçinde tutunan korkuları
umudunla söküp
atmak istediğinde, kırık
kaldırımlara aldırma.

İyi Bak Kendine

Sanatçı: HiraiZerdüş & Manuş Baba
Albüm: İyi Bak Kendine
Çıkış Tarihi: 2022

YouTube

Bil ki seni anarken dağlar düşer
Gökler düşer yerler düşer üşümem
Bil ki
Bir sen kalır bir gözlerin durur zaman üşümem

Sen de beni anarken
Güller büyüt kuşlar uçur gülsün yüzün üşüme
Sen de beni anarken
Bir düş büyüt dolsun güneş evine

▷ Sisli havalarda güneşi
istiyorsan:

The Robabeh Jan

Sanatçı: Farid Farjad
Albüm: Anroozha Vol.4
Çıkış Tarihi: 1997

YouTube

▷ Hiç orada bulunamadığın
zamanlarda, kendi yerini
hatırla.

I've Never Been There

Sanatçı: Yann Tiersen
Albüm: Rue des cascades
Çıkış Tarihi: 1996

YouTube

Spotify

Spotify
Çalma
Listesi:

CENNET TEKİNALP*

"BU ZAMANLAR" ISIMLI ŞİİRİYLE SADE SODA BLOG'TA!

Gönül sen izin verdin,
Sanma sakın yola geldin,
Her seferinde ümit verdin,
Kalbim kırıldı deme gönül.

Sayfalar bir satır,
Her günüm sana hatır.
Kaygılarımdan utandım.
Kalbim kırıldı deme gönül.

RAMAZAN BIÇER**

"YUNUS EMRE ÜZERİNE" ISIMLI DENEMESİYLE SADE SODA BLOG'TA!

"Yunus Emre; çağrısı çağını aşmış üslubu, şiirleri, fikirleri ve ortaya koyduğu eğitim felsefesiyle nitelikli bir ilim insanıdır. O, şiirlerinin akla ve gönle tesir eden yönleriyle geçmişin irfanını geleceğe aktaran değerli şahsiyetlerden biridir. Yunus Emre'nin hoşgörü, adalet ve insan sevgisi kavramlarını hayatının her aşamasında kullanan bireylerin varlığı tüm toplumlar için gereklidir."

ELIF KÜBRA GÖK

"GÜNDÜZÜN KARANLIĞINDA" ISIMLI ÖYKÜSÜYLE SADE SODA BLOG'TA!

"Herkes bir yerlere gidiyor, herkeste ayrı bir hırs ve ayrı bir telaş... Sanki herkes bana düşman, sanki farklıymışım gibi herkesten. Herkesin içindeki yalnızlığım sürüp gidecek bu gidişle ve ben de gideceğim, heykelin oraya. Çünkü çocuğa bir söz verdim, bekleyecektim onu, orada, o saatte. Öyle de yaptım, gittim onu görmeye, tuttum verdiğim sözü ve evet..."

RUMEYSA YILMAZ***

"KARANFILIN FERYADI" ISIMLI ŞİİRİYLE SADE SODA BLOG'TA!

"Efendim, gözlerinizi açınız
Şu istikbalin karanlığına bakınız."
Dedi ve yer buldu bir köşede.
İç çekip çöküverdi yerine.
Derken, bir hanım gördü pencereden.
Derbeder olmuş yolda yürümekten.
İki elinde iki çocuk, aklıktan bitap
Her hâliinden belli kırıldı kırılacak.
Koşarak yanına varıp
Hâlini sual etmek gerek.
Hayır bey ne suali,
İşte ahvali, kendinden belli
Mazlum coğrafyaların karanfili..."

*Karaman Necati Yeniel KAİHL öğrencisi.

**Malatya, Sosyal Bilgiler Öğretmeni.

*** Şehit Adil Büyükcengiz AİHL mezunu. Marmara Üniversitesi İngilizce İlahiyat bölümü öğrencisi.

Anladım

Herkesin kendi rüzgârı
ancak kendisidir.

Mevlâna
İdris

SADE
SÖDA